

Οι ρίζες μας

Περιοδική έκδοση του Συλλόγου Πυργιωτών Υπάτης
Πανηγυρικό τεύχος για τα 80 χρόνια από την ίδρυση του Συλλόγου

ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ 2012

Περιεχόμενα

1. Αντί προλόγου (του Κ. Ανδρεόπουλου)	Σελ. 3
2. Πύργος Υπάτης (ποίηση του Β. Μοσκόβη)	Σελ. 8
3. Η ιστορία του Συλλόγου Πυργιωτών (Α Περίοδος 1932-1952)	Σελ. 9
4. Οι εκκλησιές του Πύργου στα Λαογραφικά της Ρούμελης του Ξεν. Αναγνωστόπουλου	Σελ.14
5. Εικόνες μιας άλλης εποχής (Α)	Σελ.24
6. Τοπωνύμια του Πύργου (απόσπασμα από το βιβλίο του Ξεν. Αναγνωστόπουλου «Τα Λαογραφικά της Ρούμελης»)	Σελ.31
7. Πυργιώτες αγωνιστές του 1821	Σελ.36
8. Δοξασίες και προλήψεις (απόσπασμα από το βιβλίο του Δ.Κ. Παπαναγιώτου Βουνίσια σκέψη)	Σελ.39
9. Η Μονή Αγάθωνος . Ταξιδιωτικό του Π. Γλέζου	Σελ.43
10. Ο τέως Δήμος Υπάτης και το Σμόκοβο	Σελ.48
11. Ο Αη Λιάς (αναδημοσίευση απ'ο το περιοδικό Οι Ρίζες μας).....	Σελ.54
12. Η ιστορία του Συλλόγου Πυργιωτών (Β Περίοδος 1953-1972)	Σελ.56
13. Εικόνες μιας άλλης εποχής (Β).....	Σελ.61
14. Οι αναμνήσεις ενός δασκάλου (απόσπασμα από το ημερολόγιο του Σ. Καφφέ)	Σελ.67
15. Λαογραφικά. Τα Βαρδούσια και το στοιχειό τους (του Ζ. Ξηροτύρη)	Σελ.71
16. Εικόνες μιας άλλης εποχής (Γ)	Σελ.75
17. Η ιστορία του Συλλόγου Πυργιωτών (Γ Περίοδος 1973-1992)	Σελ.86
18. Τα μαυρομάτικα φασόλια και ο μύθος τους (του Ζ. Ξηροτύρη)	Σελ.90
19. Φτάνοντας το ανάστημα της Οίτης (διήγημα του Χ Καψαλίδη)	Σελ.93
20. Ποίηση και κοινωνία ή ξαναπιάνοντας μια συζήτηση	Σελ.99
21. Η ιστορία του Συλλόγου Πυργιωτών (Δ Περίοδος 1993-2012)	Σελ.102
22. 80 χρόνια Σύλλογος Πυργιωτών (του Β Καραγεώργου)	Σελ.109
23. Με τη ματιά ενός κοντοχωριανού (του Π. Παπαναγιώτου)	Σελ.112
24. Να μη χαθούν άλλα χρόνια (του Η. Γιαννόπουλου)	Σελ.114
25. 2012 Δραστηριότητες - Κοινωνικά.....	Σελ.117
26. Ευχαριστίες	Σελ.128

Αντί Προλόγου

Με τη συμπλήρωση, τη χρονιά που μας πέρασε, 80 χρόνων από την ίδρυση του Συλλόγου μας, νιώθουμε ιδιαίτερα βαρύ το φορτίο της κληρονομιάς που καλούμαστε να διαχειριστούμε και να συνεχίσουμε την πρωτοποριακή και επωφελή για το χωριό μας δράση του, εμείς τα σημερινά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου μας.

Η πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί για τους Πυργιώτες αφορμή συλλογικής χαράς και δράσης που αναβιώνει σε κάθε μας επέτειο πολύ δε περισσότερο στα ογδοντάχρονα του Συλλόγου μας.

Ο Σύλλογός μας ξεκίνησε ως αναγκαιότητα και συνεχίζεται από αυτοσυνείδητη έλλογη θέληση. Στα βάθη των 80 χρόνων της ζωής του τα μέλη είχαν ως πρώτο ζητούμενο την προτεραιότητα των «κοινών», τη συνειδητή σωτηρία της πολιτισμικής μας ταυτότητας και τη συντήρηση συναισθηματικών δεσμών με τη γενέτειρα.

Η ιστορική επιβίωση του Συλλόγου μας οφείλεται στο γεγονός ότι τα κατά καιρούς Διοικητικά Συμβούλια και όλοι οι χωριανοί γονιμοποίησαν την κληρονομιά των προγόνων μας εισάγοντας σύγχρονες και ρεαλιστικές ιδέες.

Καλούμαστε να εμπλουτίσουμε τις δραστηριότητες του συλλόγου, πατώντας πάνω στα χνάρια που άφησαν αυτοί που ίδρυσαν το σύλλογο και κατευθυνόμενοι προς ό, τι απαιτεί η σημερινή πραγματικότητα και οι ανάγκες του χωριού μας στη σύγχρονη εποχή.

Η ιστορική πραγματικότητα, όμως, σε τούτη την επετειακή έκδοση του περιοδικού μας, μας καλεί πάνω απ' όλα ν' αποτίσουμε φόρο τιμής σ' όλο αυτό το 80ντάχρονο οικοδόμημα, να σταθούμε απέναντί του για να το καμαρώσουμε, να το επαναξιολογήσουμε, για να μας δώσει δύναμη, συμβουλές και ιδέες για το πώς θα πορευτούμε στη συνέχεια. Η 80χρονη πορεία του Συλλόγου μας τον έχει καταστήσει τόσο σοφό που μας υποχρεώνει ουσιαστικά να δεχτούμε τις διδαχές του ως κανόνες συμπερι-

φοράς.

Η αρχή έγινε το 1932 όταν δυο χωριανοί μας, ο Κώστας Γ. Ξυνόγαλος κι ο Θύμιος Γ. Αλεξανδρής έχοντας μεταναστεύσει στην Αθήνα συνέλαβαν την πρωτοποριακή για τότε ιδέα να ιδρύσουν ένα σύλλογο που να ενώνει όλους τους χωριανούς μας που ζούσαν τότε στην Αθήνα και να βοηθά το χωριό μας.

Ο Σύλλογός μας, από την ίδρυσή του και κατά τη διάρκεια της όλης του πορείας, έμελλε να είναι πρώτος στη δημιουργική δραστηριότητα, πρώτος στις εκδηλώσεις, παράδειγμα προς μίμηση για άλλα χωριά, γύρω αλλά και μακριά απ' το χωριό μας, πάνω απ' όλα όμως ήταν και παραμένει το καμάρι και η αγάπη όλων των χωριανών μας, αλλά και η ελπίδα μας για το καλύτερο του χωριού μας.

Κι όχι άδικα.

Σ' όλη την ιστορική διαδρομή του φρόντισε με πολλά έργα για τον εξωραϊσμό του χωριού, τη δημιουργία υποδομών, υποκαθιστώντας πολλές φορές ακόμα και τις θεσμοθετημένες τοπικές και κεντρικές αρχές.

Η Βρυσούλα στην κεντρική εκκλησία του χωριού ανακαινισμένη 2008

Επιγραμματικά αναφέρονται:

- Θεμελίωση και αποπεράτωση της ενοριακής μας εκκλησίας που είναι αφιε-

ρωμένη στη Κοίμηση της Θεοτόκου.

- Προσπάθειες για ύδρευση του χωριού.
- Προσπάθειες για κατασκευή αυτοκινητόδρομου απ' το Μεσοχώρι ως το χωριό.
- Ανακατασκευή της εκκλησίας του Προφήτη Ηλία.
- Ανακαίνιση και επισκευή της Αγια-Σοφιάς στη μεγάλη Ράχη.
- Ίδρυση του Πνευματικού κέντρου.
- Κατασκευή νέου κοιμητηρίου στη μεγάλη Ράχη.
- Κατασκευή γηπέδων στον Αη-Θανάση.
- Ανακατασκευή-αναπαλαίωση σ' όλες τις βρύσες του χωριού.

Και το κοινωνικό του έργο, επίσης, είναι πάρα πολύ σημαντικό:

➤ Από τα πρώτα χρόνια του Συλλόγου μας η διοργάνωση χοροεσπερίδων δεν είχε μόνο σκοπό τη συγκέντρωση πόρων για υποστήριξη των έργων στο χωριό, αλλά ήταν, κυρίως, οι σημαντικότερες ευκαιρίες για ν' ανταμώσουν και να γλεντήσουν όλοι μαζί οι χωριανοί.

➤ Αργότερα δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία και ευθύνη της Ειρήνης Ανδρεοπούλου ο όμιλος παραδοσιακών χορών. Το καμάρι και η χαρά όλων των χωριανών και κυρίως των παιδιών που συμμετείχαν. Ήταν μια προσπάθεια ύψιστης σημασίας για τη διατήρηση των ηθών και εθίμων του τόπου μας. Για τη διατήρηση της ελληνικότητας του τρόπου που χορεύουν και διασκεδάζουν οι Έλληνες.

➤ Την ίδια περίοδο η δημιουργία ποδοσφαιρικής ομάδας, πέραν της δυνατότητας που έδινε στα παιδιά να αθλούνται και να χαίρονται, διέυρνε τις κοινωνικές σχέσεις των νέων μας με τα γύρω χωριά, αφού η διοργάνωση ποδοσφαιρικών τουρνουά με αυτά έγινε θεσμός που τον αγκάλιασαν όλοι οι χωριανοί και διατηρείται μέχρι και σήμερα με την ίδια αποδοχή.

Και τα τελευταία χρόνια η κοινωνική δράση του Συλλόγου συνεχίζεται:

➤ Με την έγκριση των γενικών συνελεύσεων έγινε θεσμός η βράβευση των παιδιών που εισάγονται στα ΑΕΙ και τα ΤΕΙ.

➤ Έγινε θεσμός η διοργάνωση της βραδιάς νεολαίας που είναι το καμάρι και η ελπίδα του αύριο.

➤ Έγινε, επίσης, θεσμός η διοργάνωση συμβολικής γιορτής προς τιμήν των πιο ηλικιωμένων του χωριού μας. Προς τιμήν των πατεράδων μας και των μανάδων μας που κράτησαν και κρατούν ζωντανό αυτό το χωριό, είτε μένοντας σ' αυτό καθ' όλη τη διάρκεια του έτους παρά τις δύσκολες συνθήκες διαβίωσης το χειμώνα είτε εμφυσώντας στις νεότερες γενιές την αγάπη γι αυτόν τον πανέμορφο τόπο.

Είναι βέβαιο ότι στην προσπάθειά μας ν' αναφερθούν μερικά από τα πιο σπουδαία έργα του Συλλόγου μας υπάρχει πιθανότητα να εκτεθούμε, γιατί σίγουρα υπάρχουν πολύ περισσότερα έργα που, κατ' άλλους, είναι σημαντικότερα απ' όσα αναφέρθηκαν.

Είναι επίσης βέβαιο ότι μέσα σ' αυτή τη θετικότατη, 80/χρονη πορεία του συλλόγου μας έγιναν και κάποια λάθη. Τα λάθη όμως συμβαίνουν όπου υπάρχει έντονη δράση, όπου υπάρχει ζωντάνια και ισχυρή θέληση για το ποιος θα πρωτοβοηθήσει το χωριό. Είναι απόλυτα υγιές να υπάρχουν και διαφορετικές απόψεις και διαφωνίες. Η πρόοδος, εξ' άλλου, επιτυγχάνεται μέσα από τη σύνθεση των διαφορετικών απόψεων. Αλλιώς είμαστε στατικοί. Είναι γνωστό ότι αντίδραση υπάρχει όπου υπάρχει και δράση. Κι εμείς επιδιώκουμε τη δράση. Τη δημιουργική δράση.

Το παρήγορο βέβαια είναι ότι, τελικά, αφού κοινός παρονομαστής είναι η αγάπη για το χωριό, οι εντάσεις, οι αντεγκλήσεις και οι αντιπαραθέσεις αλληλοεξοντώνονται, αλληλοσυντίθενται και δίνουν τη θέση τους στη λογική κι έτσι βαδίζουμε προς την πρόοδο, αργά ή γρήγορα.

Είναι σημαντικότερος, λοιπόν, ο ρόλος του Συλλόγου μας και ειδικά σήμερα που οι παγκόσμιες κοινωνικές και οικονομικές συγκυρίες είναι απρόβλεπτα καθοριστικές για τη ζωή μας, ο Σύλλογός μας αποκτά ακόμα πιο σημαντικό ρόλο για τη διατήρηση της ταυτότητάς μας ως τοπικής κοινωνίας.

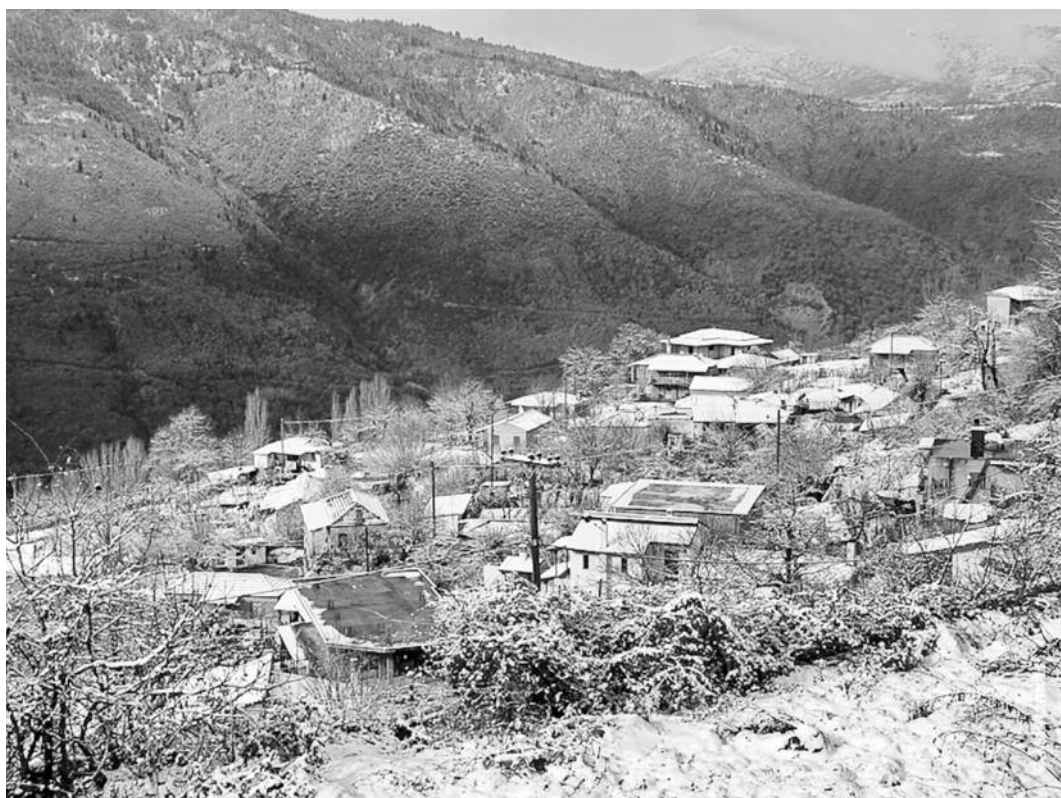
Η εμπορευματοποιημένη κομματικοκρατία του ελληνικού κράτους και η προσπάθεια των διεθνών οικονομικών και πολιτικών κέντρων να μας μετατρέψουν σε μια κοινωνία υποτέλειας και εξαφανισμού της ελληνικότητας, καθώς επίσης και ο επιχειρούμενος εξευρωπαϊσμός και η παγκοσμιοποίηση αποδυναμώνουν τον ιδιαίτερο χαρακτήρα των τοπικών κοινωνιών και μας εκθέτουν άμεσα στον κίνδυνο να χάσουμε την ταυτότητά μας με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο των διεθνών πια εξελίξεων ο Σύλλογός μας θα παραμένει πάντα ένα απάνεμο λιμάνι όπου όλοι θα καταφεύγουμε για να συναντάμε τις αρχές και τις αξίες με τις οποίες έχουμε μεγαλώσει. Θα συναντάμε κι εδώ τις ρίζες μας που αποτελούν πλούτο ζωής, περισσότερο μάλιστα όταν αυτές αξιοποιούνται αποτελεσματικά.

Το σημερινό Διοικητικό Συμβούλιο έχοντας ως παρακαταθήκη και προίκα τον πλούτο των εμπειριών μιας 80/χρονης πορείας θα συνεχίσει την προσπάθειά του για το καλύτερο δυνατό του χωριού μας.

Ισχυρά του όπλα και μέσα θα είναι οι αρχές και οι αξίες που έθεσαν οι πρόγονοί μας. Αυτοί που πρωτοέφτιαξαν το Σύλλογο κι αυτοί που συνέχισαν να τον διοικούν από κάθε του πλευρά σ' όλη του αυτή την 80χρονη πορεία.

Βασικές προπάντων κατευθυντήριες γραμμές πρέπει να είναι οι απόψεις και οι

Μερική άποψη του χωριού

προτάσεις όλων των μελών του Συλλόγου μας. Όλων των χωριανών δηλαδή. Όλων εμάς που στις γενικές συνελεύσεις θα συζητάμε τα θέματα του χωριού μας και με δημοκρατικές διαδικασίες θα ιεραρχούμε τους στόχους μας. Πέρα απ' αυτά το Δ.Σ. θα βραβεύει και θα επαινεί κάθε προσπάθεια που θα έχει σα σκοπό την εξύψωση και τη βελτίωση του χωριού μας. Θα επαινεί, θα βραβεύει και θα ευχαριστεί κάθε πρόσωπο που, είτε εκ του ρόλου του στο Σύλλογο είτε εκ της ιδιότητάς του, θα συμβάλει στην αποτελεσματικότερη επίτευξη των στόχων του Συλλόγου.

Η παρούσα πανηγυρική-επετειακή έκδοση του περιοδικού μας απηχεί την έκφραση του χρέους μας απέναντι στην ιστορία του Συλλόγου μας. Αποτελεί μια αξιοπρεπή και ανιδιοτελή προσπάθεια καταγραφής και υπενθύμισης των σημαντικότερων γεγονότων που σημάδεψαν την πορεία του Συλλόγου μας από τη γέννησή του μέχρι σήμερα. Αποτελεί μια δραστική προστασία της ιστορικής και πολιτισμικής μας κληρονομιάς και ένα φάρο για κάθε χωριανό που θέλει να είναι συνειδητός, ευαίσθητος και παθιασμένος φρουρός της.

Κώστας Ανδρεόπουλος

Πύργος Υπάτης (Σμόκοβο)

*του Βασίλη Μοσκόβη
Βραβείο Ακαδημίας*

Της δοξασμένης Ρούμελης καμάρι,
αμόλευτη φωλιά της Λευτεριάς
την ομορφιά κανείς δεν σου 'χει πάρει
κι αδούλωτο στα χρόνια της σκλαβιάς
μικρό χωριό με την τρανή ιστορία
μέσα στου θρύλου λάμπεις την μαγεία.

Λημέρι του Παράδεισου φαντάζεις
μεσ' σε πλατάνια, κρούσταλλα νερά
τους ξένους σαν δικούς τούς αγκαλιάζεις,
κερνάς ξεκούραση, γαλήνη και χαρά,
πηγή της ομορφιάς και καλοσύνης
χρυσό κομμάτι εσύ της Ρωμιοσύνης.

Οι νιοί κι οι νιές στα γλέντια σου λουλούδια
Πάνες, νεράιδες γίνονται ξανά,
της κλεφτουριάς, της τάβλας τα τραγούδια
μεσ' στα φαράγγια σου αντηχούνε ζωντανά,
έγινες ολοκαύτωμα, θυσία
κι απήφισες των Ούννων τη μανία.

Ζουν πάντα τα παλιά σου μεγαλεία
απ' τα ξενιτεμένα σου παιδιά,
που μ' άσβυστη για σένα νοσταλγία
σ' έχουν θρονιάσει εικόνα στην καρδιά.

Μακριά απ' την αγκαλιά σου όσο κι αν ζούνε
Ιθάκη ιδανική σε προσκυνούνε!

Η ιστορία του Συλλόγου Πυργιωτών

Α΄ Περίοδος 1932-1952

Η ιστορία του κάθε μικρού χωριού και του κάθε συλλόγου είναι ένα πολύ μικρό, αλλά απολύτως απαραίτητο τμήμα της μεγάλης εικόνας που αναπαριστά την ιστορία της Ελλάδας. Ο ιστορικός που καλείται κάθε φορά να συμπληρώσει αυτή τη μεγάλη εικόνα αντιλαμβάνεται καλύτερα από τον καθένα πώς τα επιμέρους συνθέτουν το όλο και πώς το όλο φωτίζει τα μέρη του. Με άλλα λόγια η ιστορία του Συλλόγου μας δεν είναι μόνο για μας σημαντική, αλλά έχει και τη γενικότερη σημασία της και ακόμα κάθε άλλο παρά αυτονομημένη είναι και ξεκομμένη από την ιστορική πορεία

της χώρας.

Ο εικοστός αιώνας – για να πάρουμε τα πράγματα από την αρχή – μάς επεφύλαξε νωρίς θετικές και αρνητικές ταυτόχρονα εκπλήξεις. Ενώ με τους Βαλκανικούς πολέμους η Ελλάδα ανέκτησε ένα μεγάλο μέρος των υπόδουλων ακόμα εδαφών

της και μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο πόλεμο φάνηκε ότι η ανάκτηση αυτή ολοκληρώνεται με την απόβαση του ελληνικού στρατού στη Μικρά Ασία, ήρθε η Μικρασιατική καταστροφή να δώσει τέλος στα μεγάλα εθνικά όνειρα και να δημιουργήσει καινούργιες συνθήκες κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές στον ελλαδικό χώρο. Και όλα αυτά έγιναν μέσα σε μια κρίσιμη, όπως τελικά φάνηκε, δεκαετία (1912-1922). Κάπου μέσα στην περίοδο αυτή άρχισε, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουμε, και η εσωτερική μετανάστευση των Πυργιωτών με τόπο προορισμού την μικρή ακόμα τότε πόλη της Αθήνας. Οι συνθήκες διαβίωσης στον Πύργο και στα γειτονικά χωριά της Δυτικής Φθιώτιδος ποτέ δεν ήταν ιδιαίτερα εύκολες, αλλά οι ειδικές συνθήκες της δεκαετίας που προαναφέραμε φαίνεται ότι δυσκόλεψαν περισσότερο τα πράγματα, με αποτέλεσμα κάποιοι χωριανοί μας να αναζητήσουν καλύτερη μοίρα στην μακρινή τότε και άγνωστη Αθήνα. Η απόφαση δεν ήταν εύκολη! Έπρεπε να αφήσεις πίσω γονείς, συγγενείς, φίλους, γνωστό περιβάλλον, να πάρεις το «τράστο στον ώμο, λίγη μπομποτά», όπως γράφει χαρακτηριστικά ο Θύμιος Αναγνωστόπουλος, «και να πάρεις το δρόμο» για την πρωτεύουσα. Κάπως έτσι ξεκίνησαν οι Ρουμελιώτες από όλη την ορεινή κοντινή μας περιοχή: Φθιώτιδα, Παρνασσίδα, Δωρίδα.

Από το χωριό μας, όσο μπορούμε να ξέρουμε, πρώτος έφυγε ο Στέλιος Ξυνόγαλος, ο οποίος εγκαταστάθηκε στου Γκύζη και Ιπποκράτους, κάποια στιγμή πριν από το 1920. Η ακριβής χρονολογία, δυστυχώς, δεν μας είναι γνωστή. Μετά από λίγο πήρε κοντά του τον αδερφό του Θεμιστοκλή Ξυνόγαλο και τα ανίψια του, παιδιά του Γιώργου Ξυνόγαλου, τον Κώστα και τον Δημητράκη, μικρά παιδιά τότε. Ακόμα τράβηξε μαζί του και τον Νίκο και Κώστα Παπανικολάου, τον Φώντα Αναγνωστόπουλο και τον ανεψιό του, Θύμιο Αλεξανδρή. Την ίδια εποχή, όχι πολύ αργότερα δηλαδή, εκεί γύρω στα 1920, κατέβηκαν και άλλοι στην Αθήνα: Γιώργος Χριστογιώργος, Τσιρούνης Γιώργος, Χριστακόπουλος, Σταυρόπουλος Βαγγέλης, Θανόπουλος. Βέβαια, στη συνέχεια ακολούθησαν σιγά-σιγά και άλλοι χωριανοί. Ο αριθμός των Πυργιωτών στην Αθήνα μεγάλωσε τα επόμενα χρόνια. Την δεκαετία 1920-1930 είχαν πια εγκατασταθεί περισσότερες από 30 οικογένειες Σμοκοβιτών στην Αθήνα. Οι 9 στους 10 αυτή την εποχή ασκούσαν το επάγγελμα του Γαλακτοπώλη. Κοινό σημείο αναφοράς, πάντως, για τους χωριανούς παρέμενε πάντα το γαλατάδικο του Στέλιου Ξυνόγαλου, το κέντρο στο οποίο μαζεύονταν όλοι για να ιδωθούν, να ανταλλάξουν νέα, να εκφράσουν τη νοσταλγία τους για το χωριό και να συζητήσουν.

Η ιδέα για τη δημιουργία του Συλλόγου βγήκε από αυτές τις συζητήσεις στο γαλατάδικο του Ξυνόγαλου. Γράφει ο Θύμιος Αναγνωστόπουλος: «Εκεί μέσα στους αχνούς του βρασμένου γάλακτος συνέλαβαν την ιδέα να κάνουν τον Σύλλογό μας, τον Σύλλογο που μέχρι τώρα ενώνει και βοηθά το χωριό μας να είναι πρώτο στις δη-

μιουργικές πρωτοβουλίες, πρώτο σε εκδηλώσεις, αλλά και πρώτο σε μικρο-αντιθέσεις». Ήταν στα 1932, πριν 80 ακριβώς χρόνια, όταν ο Κ. Γ. Ξυνόγαλος και ο Θ. Αλεξανδρής, δικαστικός υπάλληλος τότε και δικηγόρος αργότερα, συνέλαβαν την ιδέα και αποφάσισαν να κινήσουν την υπόθεση της δημιουργίας του Συλλόγου. Κάλεσαν και άλλους χωριανούς το συζήτησαν μαζί τους, η ιδέα έγινε δεκτή με ενθουσιασμό και σε λίγο καιρό ήταν έτοιμο το καταστατικό του Συλλόγου, ο οποίος είχε την επωνυμία «*Σύλλογος των εν Αθήναις, Πειραιεί και Προαστίοις Πυργιωτών Υπάτης*». Ακολούθησε η πρώτη Γενική Συνέλευση των χωριανών που έγινε την ίδια χρονιά στο υπόγειο εργαστήριο του γαλακτοπωλείου των Ξυνογαλαίων και εξέλεξε το πρώτο Δ. Σ. του Συλλόγου: **Πρόεδρος:** Θύμιος Γεωργ. Αλεξανδρής, **Αντιπρόεδρος:** Ξενοφών Γρ, Αναγνωστόπουλος, **Γενικός Γραμματέας:** Κώστας Γεωργ. Ξυνόγαλος, **Ταμίας:** Δημήτριος Ανδρ. Θανόπουλος, **Σύμβουλοι:** Νίκος Π. Παπανικολάου, Βασίλης Ευαγγ. Χριστακόπουλος, Σπύρος Ευαγγ. Σταυρόπουλος. Τα ονόματα των είκοσι τεσσάρων ιδρυτικών μελών του Συλλόγου παρατίθενται από τον Θ. Αναγνωστόπουλο στην εξιστόρησή του των γεγονότων των σχετικών με την ίδρυση του Συλλόγου στο πρώτο τεύχος του περιοδικού «*Οι ρίζες μας*». Δυστυχώς δεν σώζονται λεπτομέρειες από τις συζητήσεις αυτές για τη δημιουργία του Συλλόγου, αλλά η ταχύτητα με την οποία προχώρησαν όλες οι διαδικασίες από τη στιγμή της σύλληψης της ιδέας μέχρι την υλοποίησή της δείχνει τον ενθουσιασμό των χωριανών για το θέμα, την αγάπη και τη νοσταλγία για το χωριό, αλλά και τις συναισθηματικές και πρακτικές ανάγκες που ο Σύλλογος αναμενόταν να καλύψει. Στο 2ο τεύχος του περιοδικού του Συλλόγου μας «*Έλατος*» που κυκλοφόρησε τον Αύγουστο του 1972, ο εκ των πρωτεργατών Κώστας Ξυνόγαλος (Ξυνογαλοκώστας) με πολύ λιτό τρόπο αφηγείται τα σχετικά γεγονότα ως εξής: «Εγώ και ο Θύμιος Αλεξανδρής, δικηγόρος, πήραμε την απόφασίν μας να ιδρύσουμε κι εμείς τον Σύλλογόν μας. Επισκεφθήκαμε από ένα ένα τους χωριανούς, παίρναμε την συγκατάθεσίν τους ενυπογράφως και συγκεντρώσαμε, από οικογένειες και εργαζομένους τότε υπαλλήλους 35 υπογραφές. Ενεκρίθη το καταστατικόν και εις την 1η Συνέλευσίν μας εξελέγη το πρώτο Διοικητικόν Συμβούλιον εξ επτά μελών».

Οι γενικές συνελεύσεις και οι συνεδριάσεις των Διοικητικών Συμβουλίων του Συλλόγου γίνονταν από το 1932 έως το 1940 στο υπόγειο εργαστήριο των Ξυνογαλαίων. Ο πρώτος χορός του Συλλόγου έγινε στην αίθουσα του καφενείου που βρισκόταν ακριβώς δίπλα από το Γαλακτοπωλείο, στις Απόκριες του 1933 με ορχήστρα δημοτικών τραγουδιών. Στο χορό πήραν μέρος όλοι οι χωριανοί και το γεγονός ότι κράτησε μέχρι την ανατολή του ηλίου μαρτυράει για το κέφι που επικράτησε και τον ενθουσιασμό που κυριάρχησε σε αυτό το πρώτο πανηγύρι των

Σμοκοβιτών στην Αθήνα!

Οι πρόεδροι του Συλλόγου για την περίοδο 1932-1940 ήταν οι εξής: 1) Ο Αλεξανδρής Θύμιος του Γεωργίου ήταν ο πρώτος πρόεδρος και έμεινε στην προεδρία την πρώτη τετραετία δράσης του Συλλόγου 1932-1936. 2) Ο Νίκος Παπανικολάου προήδρευσε την περίοδο 1936-37 και το κατάστημά του, στο τέλος της οδού Ιπποκράτους, εξελίχτηκε, επίσης, σε έναν χώρο στον οποίο έβρισκαν καταφύγιο οι χωριανοί. 3) Ο Ξυνόγαλος Κώστας του Γεωργίου ήταν ο τρίτος στη σειρά πρόεδρος, 1937-1938, με έδρα το κατάστημα του θείου του Στέλιου Ξυνόγαλου, που εξακολούθησε να είναι τόπος συγκέντρωσης των χωριανών. 4) Από το 1938 και μετά ο Σύλλογος έχει πρόεδρο τον δικηγόρο Γιάννη Ανδρεόπουλο, το γραφείο του οποίου, όπως

Αναμνηστική φωτογραφία χωριανών μπροστά στην εκκλησία του χωριού τη δεκαετία του 50

γράφει ο Θ. Αναγνωστόπουλος, «είχε μεταβληθεί σε τόπο καταφυγής παντός αδικουμένου, των εδώ χωριανών και των κατοίκων του χωριού». Εδώ αξίζει να σημειώσουμε ότι το αρχείο του Γ. Ανδρεόπουλου ήταν πλούσιο σε υλικό και ελπίζουμε ότι σώζεται και μπορεί να αξιοποιηθεί από την ιστορική έρευνα για να φωτίσει την ιστορία του Συλλόγου, την τοπική ιστορία και όχι μόνο. Κοντά στους προέδρους που αναφέραμε ήταν βέβαια τα εκάστοτε συμβούλια, τα ιδρυτικά μέλη του Συλλόγου

και, όσο αυτό ήταν δυνατό, όλα τα μέλη του Συλλόγου. Η συγκέντρωση χρημάτων για έργα στο χωριό και η οικονομική ενίσχυση χωριανών που είχαν ανάγκη ήταν από την αρχή στις προτεραιότητες του Συλλόγου. Αξίζει να αναφερθεί ενδεικτικά ότι ο Σύλλογος συγκέντρωσε και έστειλε στο χωριό το ποσό των 11.000 χιλιάδων δραχμών, ποσό σημαντικό για την εποχή στην οποία αναφερόμαστε, για την ανέγερση του Ναού του Αγίου Γεωργίου.

Από το 1939, όμως, άρχισαν να φαίνονται τα πρώτα σύννεφα από την επερχόμενη καταγίδα του πολέμου και από το 1940 και μετά ο Σύλλογος αναγκαστικά περιπίπτει σε αδράνεια. Με γλαφυρό τρόπο περιγράφει την κατάσταση που διαμορφώθηκε μετά το 1940 ο Θ. Αναγνωστόπουλος: «Έκτοτε δεν θα περιμένει κανείς συλλογικές πράξεις και ενέργειες παρά μόνον από άτομα με πράξεις αγωνιστικές και ενδιαφέρον για την επιβίωση. Πολλά μέλη έρχονται από την Αθήνα στο χωριό, πάρα πολλά στρατεύονται, άλλοι δίνουν τη ζωή τους στα αλβανικά χώματα και άλλοι στη ματοβαμμένη κατοχική περίοδο κι αργότερα στην εμφυλιοπολεμική ανεμοθύελλα» (Οι ρίζες μας 2, 1983). Η δεκαετία του '40 δεν ήταν απλώς μια ακόμα δύσκολη δεκαετία για την Ελλάδα, ήταν η δυσκολότερη της νεότερης ιστορίας της: Δεύτερος Παγκόσμιος πόλεμος, κατοχή, και το χειρότερο, εμφύλιος. Μέσα σε αυτές συνθήκες ήταν φυσικό ο Σύλλογος να περιπέσει σε αδράνεια. Πολλά από τα μέλη του λόγω της οικονομικής κρίσης που συνόδευσε τον πόλεμο και την κατοχή αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν την Αθήνα και τον Πειραιά, κάποια από τα αρχικά του μέλη απεβίωσαν, και όσα μέλη παρέμειναν στην περιοχή της πρωτεύουσας έπαψαν, λόγω των ασχολιών τους και των αυξημένων δυσκολιών, να έρχονται σε επαφή και συχνή επικοινωνία μεταξύ τους με σκοπό την προώθηση των σκοπών του Συλλόγου. Μάλιστα τα αρχεία του Συλλόγου καταστράφηκαν κατά την περίοδο της κατοχής και διεκόπη, κατά κάποιον τρόπο, η συνέχειά του. Ένα χρηματικό ποσό, που ανήκε στο Σύλλογο και το βρήκε η κατοχή στην τράπεζα, χάθηκε. Από την κατοχή και μετά δεν υπάρχει πλέον νόμιμη διοίκηση του Συλλόγου. Θα πρέπει να λήξει ο εμφύλιος, να περάσουν τρία με τέσσερα χρόνια ηρεμίας, να επανέλθει σταδιακά η ομαλότητα στη χώρα για να υπάρξει επαναδραστηριοποίηση των χωριανών για συλλογική δράση και εκ νέου ενεργοποίηση του Συλλόγου. Αυτό, όμως, μας φέρνει στη μετά το 1952 περίοδο και συγκεκριμένα στην Άνοιξη του 1954.

Οι εκκλησιές του Πύργου από «ΤΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΕΛΗΣ»

Του Ξεν. Αναγνωστόπουλου

Αρκετοί από εμάς, κυρίως οι μεγαλύτεροι σε ηλικία, γνωρίζουμε την εκτεταμένη μελέτη για τη λαογραφία την ιστορία και την τοπογραφία που έγραψε τη δεκαετία του 50 ο συγχωριανός μας Ξενοφών Αναγνωστόπουλος και εκδόθηκε στα 1955 βάζοντας τη βάση για την έρευνα σε αυτούς τους τομείς στην ευρύτερη περιοχή. Μέσα στις 160 σελίδες του βιβλίου αναλύονται τα ήθη χωριού μας με την ιστορία πίσω από κάθε λατρευτικό χώρο της κοινότητας, αλλά και αναφορές στους ιερείς και τους δασκάλους που πέρασαν τον περασμένο αιώνα. Παραθέτουμε αυτούσιο το κείμενο για να θυμούνται οι παλιοί και να μαθαίνουν οι νεώτεροι.

Ναοί της κοινότητας. Οι κάτοικοι της κοινότητας είναι άπαντες Ορθόδοξοι Χριστιανοί, με πολύ ανεπτυγμένον το θρησκευτικόν αίσθημα και η κοινότης αποτελεί μίαν εκκλησιαστικήν ενορίαν, ονομαζομένην «Εκκλησιαστική ενορία η Κοιμήσις της Θεοτόκου Πύργου Υπάτης», υπαγόμενην εις την Μητρόπολιν Φθιώτιδος.

Η κοινότης έχει ένα ναόν τιμώμενον επ' ονόματι της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου» και εορτάζοντα την 8ην Σεπτεμβρίου, οπότε οι κάτοικοι της κοινότητας και των πλησιεστέρων κοινοτήτων πανηγυρίζουν επί διήμερον.

Ο Ναός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου εις τον οποίον εκκλησιάζονται τακτικά οι κάτοικοι, ευρίσκεται εις το κέντρον σχεδόν της κοινότητος εις ωραίαν και κατάφυτον τοποθεσίαν. Ο ναός ούτος, όστις, κατά τας αφηγήσεις των γερόντων, εκτίσθη προ πεντακοσίων και πλέον ετών, παρ' όλον ότι από του 1902 μέχρι σήμερον κατ' επανάληψιν ανεκαινίσθη, ευρίσκεται σήμερον εις λίαν επικίνδυνον διά τους εκκλησιαζομένους κατάστασιν, διότι κατά την ανακαίνισιν του ναού δεν ελήφθησαν τα κατάλληλα μέτρα διά την διοχέτευσιν των πέριξ του ναού πηγαζόντων υδάτων και ως εκ τούτου το έδαφος υπέστη ρωγμάς και καθίζησιν, διαρραγέντων και των τοίχων του ναού. Το ότι ο ναός ούτος χρονολογείται από πολλών εκατονταετηρίδων, ενισχύεται εκτός των παραδόσεων και εκ των εντός του ναού σωζομένων ακόμη παλαιών εικόνων Βυζαντινής τέχνης και ιδίως εκ των σωζομένων μέχρι σήμερον στεφάνων με τα οποία τελείται το μυστήριον του γάμου. Τα στέφανα ταύτα είναι αργυρά ομοιάζοντα με Βυζαντινά Αυτοκρατορικά διαδήματα, συνδεόμενα δι' αργυράς αλύσεως και έχουσιν επ' αυτών εκκλησιαστικάς παραστάσεις Βυζαντινού ρυθμού. Δυστυχώς η διατήρησις των στεφάνων αυτών παρημελήθη σχεδόν τελείως, καίτοι κατά τους εκάστοτε τελουμένους γάμους χρησιμοποιούνται κατά την τέλεσιν του μυστηρίου

Η Κοίμηση της Θεοτόκου κτισμένη εκ νέου το 1972

του γάμου μόνον αυτά και ουχί έτερα προερχόμενα από το εμπόριον.

Ενθυμούμαι καλώς ότι μέχρι του 1910, η συνδέουσα τα στέφανα άλυσσις, μήκους ενός και ημίσεος μέτρου περίπου, εστολίζετο με διάφορα αργυρά μικρά κυκλικά αντικείμενα εν είδει Βυζαντινών νομισμάτων, επί δε των διαδημάτων (των στεφάνων) και εις το εμπρόσθιον μέρος εκάστου υπήρχεν εις σταυρός επί δικεφάλου αετού. Σήμερον η άλυσσις είναι τεμαχισμένη χωρίς κυκλικά αντικείμενα και τα διαδήματα άνευ σταυρών.

Έμπροσθεν του ναού υπάρχει αρκετόν προαύλιον χρησιμοποιούμενον ως χοροστάσιον κατά τας πανηγύρεις της κοινότητος πλαισιούμενον από δρυς, πλατάνους, μορέας και άλλα δένδρα. Το περισσότερον μέρος του προαυλίου σκιάζεται από μίαν πλάτανον με μακρούς κλώνους, εις ένα των οποίων κρέμαται ο κώδων του ναού. Η πλάτανος αυτή παρ' όλον ότι εφυτεύθη υπό μαθητών του σχολείου το έτος 1902 (ότε ήμην και εγώ μαθητής), λόγω του ότι εις το υπέδαφος υπάρχουσιν άφθονα ύδατα, ανεπτύχθη πολύ. Εις το όπισθεν μέρος του ναού και πλαγίως, υπάρχει ετέρα πλάτανος μεγαλυτέρα, της οποίας τον κορμόν χρειάζονται τουλάχιστον 5 άνδρες να περιζώσουν διά των χειρών των, παρά δε τας ρίζας της πλατάνου αυτής, πηγάζει άφθονον ύδωρ το οποίον ονομάζεται «νερό της Βρυσούλας» διότι έχει κατασκευασθεί

εκεί κρήνη. Ο ναός αυτός της κοινότητας είχε τον καλύτερον κώδωνα (καμπάνα) εις την περιφέρειαν του τέως Δήμου Υπάτης από απόψεως ήχου. Οι κάτοικοι των άλλων χωρίων τον ονόμαζον «αηδόνι» διά την γλυκύτητα του ήχου του. Δυστυχώς κατά τον χειμώνα του 1915 ενώ εκρούετο ο κώδων διά να μεταβούν οι μαθηταί εις το σχολείον λόγω του πάγου ερράγη και το «αηδόνι» εκείνο έχασε πλέον τη γλυκειά λαλιά του. Και ναι μεν ο κώδων της εκκλησίας αντεκατεστάθη με μεγαλύτερον, δωρηθέντα υπό του Στυλιανού Κ. Ξυνογάλου, «αλλά το αηδόνι δεν...ξανακούστηκε». Εις την ενορίαν της Κοιμήσεως της Θεοτόκου υπάγονται και οι εξής ναῖσκοι (έξωκκλησία) της κοινότητος.

α) Άγιος Αθανάσιος. Ο ναῖσκος αυτός ήτο εκτισμένος εις το ΒΑ άκρον της κοινότητος εις μαγευτικήν τοποθεσίαν υπό την σκιάν πολλών πανυψηλών και γηραιών δρυών εκ των οποίων σήμερον απέμειναν μόνον εννέα, διότι τας άλλας έκοψαν οι

Ο Άγιος Αθανάσιος ανακατασκευασμένος

κάτοικοι κατά διάφορους εποχάς. Αι δε διαστάσεις του ήσαν 4x8 μ. με ένα μικρόν φεγγίτην και μίαν μόνον μικράν θύραν ύψους 1,10 μ., διά της οποίας εισήρχοντο κύπτοντες οι εκκλησιαζόμενοι και κατά τας παραδόσεις είχεν ανεγερθεί από 300 και πλέον ετών. Τόσον ο ναῖσκος αυτός όσον και οι λοιποί επί Τουρκοκρατίας κτισθέντες υπό των Χριστιανών έξωθι των χωρίων ναοί, είχαν μίαν μόνον και πολύ μικράν

θύραν και εκτίζοντο εντός δασών αφ' ενός μεν διά να μην διακρίνονται από μακράν υπό των Τούρκων, αφ' ετέρου δε διά να μη δύνανται να εισέρχονται εντός των ναών ζώα, διότι οι Τούρκοι, διά να εκδικούνται τους Χριστιανούς, εσυνήθιζον, διερχόμενοι εκείθεν, να μεταχειρίζονται τους ναούς ως σταύλους. Εις τον ναΐσκον (εξωκκλήσι) αυτόν εκάστην 2αν Μαΐου, εορτήν του Αγίου Αθανασίου, οι κάτοικοι επανηγύριζον συν γυναιξί και τέκνοις, διασκεδάζοντες όλην την ημέραν. Δυστυχώς τον Αύγουστον του 1944 οι κατακτηταί Γερμανοί πυρπολήσαντες την κοινότητα, επυρπόλησαν και τον ναΐσκο του Αγίου Αθανασίου διά να μην χρησιμοποιηθεί υπό των κατοίκων ως αποθήκη πυρομαχικών!! Και οι κάτοικοι φροντίζουν τώρα διά την εκ νέου ανέγερσιν του ναού.

Η περί τον ναόν αυτήν μεγάλη και επίπεδος περιοχή, από 100 και πλέον ετών, μένει ακαλλιέργητος εκ της εξής αιτίας, όπως μοι διηγήθησαν ταύτην οι κατά το 1900 – 1910 γέροντες του Πύργου Υπάτης. Περί το 1835 ο κάτοικος του χωρίου τούτου Γιαννακός Παπανδρέου, έσπειρε κριθήν μέρος της περί τον ναόν εκτάσεως, άνευ της συγκαταθέσεως των επιτρόπων του ναού. Πριν θερίσει την κριθήν ο Παπανδρέου, η σύζυγος του τότε ιερέως Παπαδήμα είπε προς αυτόν να μη θερίσει την κρίθην διότι είδε καθ' ύπνον τον Άγιον Αθανάσιον ο οποίος την διέταξε να «ειδοποιήσης τον Γιαννακόν να μην θερίσει το κριθάρι και να μην ξανασπείρει τη λάκκα μου (προαύλιον) γιατί θα πάθει κακό μεγάλο». Ο Γιαννακός Παπανδρέου όμως γελών, απήντησε προς την σύζυγο του ιερέως «κάμε τη δουλειά σου κουφάλογο και μάθε ότι ο Γιαννακός δεν σκιάζεται (φοβάται) τον Άγιο που δεν του χρειάζονται χωράφια». Την επομένην όμως ημέραν, εορτήν της Αναλήψεως, η σύζυγος του Γιαννακού Παναδρέου αιφνιδίως έπαθε συμφόρησιν και απεβίωσεν αμέσως, ο δε σύζυγός της, αποδώσας τον θάνατον εις την κατάραν του Αγίου όχι μόνον δεν εκαλλιέργησεν άλλην φοράν την περιοχήν του ναού, αλλ' ούτε και την σπαρείσαν τότε κριθήν εθέρισε. Έκτοτε ουδείς ετόλμησε να καλλιεργήσει την περιοχήν του ναού του Αγίου Αθανασίου.

6) Άγιος Γεώργιος. Ο ναΐσκος αυτός διαστάσεων 3x5 μ., ήτο εκτισμένος εις το ΒΔ μέρος της κοινότητος, εν μέσω πυκνού δάσους δρυών, πλησίον μίας κρήνης ονομαζόμενης «Βρύση του Αγίου Γεωργίου». Είχε και αυτός μόνον μίαν μικράν θύραν από πορώδεις λίθους (πουριά), εις το άνω μέρος της οποίας ήτο εσκαλισμένος ο αριθμός 1825, ο οποίος ασφαλώς εδεικνυε την χρονολογίαν της κτίσεως του ναού. Κατά το 1920 όμως κατέρρευσεν ο ναΐσκος αυτός και οι κάτοικοι τον ανήγειραν εκ νέου μεγαλύτερον και περί τα 50 μ. πλησιέστερον προς την κρληνην. Εις τον ναόν αυτόν εκκλησιάζονται συχνά οι κάτοικοι της κοινότητος, λόγω του ότι ο ενοριακός των ναός «Κοίμησις της Θεοτόκου» έχει υποστεί σοβαράς βλάβες εκ

Ο Άγιος Γεώργιος ανακαινισμένος

της καθιζήσεως του εδάφους, ως ανωτέρω είρηται, την δε 23 Απριλίου εκάστου έτους εορτάζει και οι κάτοικοι πανηγυρίζουν όλην την ημέραν εκεί. Εις το περίβολον του ναού αυτού και προς το κάτω μέρος αυτού, προ 20 περίπου ετών ο διδάσκαλος της κοινότητος Ευθύμιος Αναγνωστόπουλος, τη βοήθεια και των μαθητών, είχε κατασκευάσει ωραίον σχολικόν κήπον με διάφορα οπωροφόρα δένδρα, άνθη κ.λπ, αλλά συν τω χρόνω παρημελήθη η συντήρησις του κήπου αυτού και η έκτασις αυτού σήμερον μένει χέρσος.

γ) Προφήτης Ηλίας. Ο ναΐσκος του Προφήτου Ηλία εκτίσθη επιμελεία του

Ο Προφήτης Ηλίας κτισμένος εκ νέου το 1988

Ευαγγέλου Σπυρ. Ανδρεόπουλου (Βαγγελή) κατά το έτος 1916, εις την δεσπόζουσαν θέσιν Στεφάνι και εις την κορυφήν του άντικρυ της κοινότητος μεγάλου βράχου και εορτάζει την 20 Ιουλίου οπότε οι κάτοικοι της κοινότητος Πύργου και άλλων κοινοτήτων μεταβαίνουν εκεί και πανηγυρίζουν. Ο Ευάγγελος Ανδρεόπουλος είχε ανοίξει και φρέαρ (πηγάδι) παρά τον ναόν αυτόν, αλλ' αποβιώσαντος τούτου, παρημελήθη η συντήρησις του ναού, ο οποίος κατά τον εμφύλιον πόλεμον (1946 – 1950) εχρησιμοποιήθη υπό των ανταρτών ως στρατών και σήμερον χρήζει ανακαινίσεως, διότι είναι ημικατεστραμμένος σχεδόν. Πάντες οι κάτοικοι της κοινότητος ενδιαφέρονται ήδη διά τον ναόν αυτόν και πολύ συντόμως θα τον ανακαινίσουν.

δ) Αγία Σοφία. Ο ναῖσκος της Αγίας Σοφίας, εκτίσθη εις την θέσιν Μεγάλη Ράχη δυτικώς της κοινότητος και ακριβώς απέναντι της τοποθεσίας Κορομπύλη όπου

Αγία Σοφία κτισμένη εκ νέου 1998

είναι η παλαιά εκκλησία (μονή) της Αγίας Σοφίας, η οποία υπάγεται εις την ενορίαν της κοινότητος Ανατολής. Τον ναόν τούτον έκτισε ο Παναγιώτης Βασ. Τσιρούνης κατά το έτος 1942 δαπάναις του υιού του Γεωργίου Π. Τσιρούνη, όστις υπηρετών ως έφεδρος στρατιώτης εις την Αλβανίαν κατά τον ελληνοϊταλικόν πόλεμον του 1940 – 1941, υπεσχέθη (έκανε τάμα) να κάμη εκκλησίαν της Αγίας Σοφίας εις την θέσιν Μεγάλη Ράχη αν επιστρέψει ζων εις τον Πύργον Υπάτης, εκτελέσας την υπόσχεσιν

του ταύτην. Ο ναός ούτος εορτάζει την 17ην Σεπτεμβρίου και κατά την ημέραν ταύτην μεταβαίνουνσιν εκεί οι κάτοικοι των κοινοτήτων Πύργου και Περιστερίου και πανηγυρίζουσι.

Νεκροταφείον της κοινότητος. Μέχρι του 1908, ως νεκροταφείον εχρησιμοποιείτο ο παρά τον κεντρικόν ναόν της κοινότητος «η Κοίμησις της Θεοτόκου» χώρος, ο προς το μέρος της μεγάλης πλατάνου. Το 1908 το νεκροταφείον μετεφέρθη εις τον περίβολον του ναΐσκου (εξωκκλήσι) Άγιος Αθανάσιος όπου οι κάτοικοι περιεμάνδρωσαν με πασσάλους εκ κέδρου αρκετήν και κατάλληλον έκτασιν. Εις το νεκροταφείον όμως αυτό ετάφη μόνον εις νεκρός (εν ανήλικον τέκνον του Σπύρου Σταυρόπουλου) και κατά το 1909 επειδή οι κάτοικοι εθεωρούν μακράν την απόστασιν του νέου τούτου νεκροταφείου, το εγκατέλειψαν και μετέτρεψαν εις νεκροταφείον τον εις θέσιν Μότσιο αγρόν του ενοριακού ναού των. Επειδή όμως το έδαφος του αγρού τούτου είναι πολύ υγρόν λόγω των εντός αυτού αναβλυζόντων πολλών υδάτων και τα πτώματα των νεκρών εκθαπτόμενα μετά 3 ή 4 έτη ευρίσκοντο σώα (άλυωτα) εγκατέλειψαν και το νεκροταφείο τούτο και το μετέφεραν κατά το 1928 εις τον κάτωθι του ενοριακού ναού χώρον, τον χρησιμοποιούμενον πρότερον ως προαύλιον του παλαιού σχολείου της κοινότητος όπερ καταστραφέν μεταφέρθη εις άλλην τοποθεσίαν.

Ιερείς της κοινότητος από του 1745 μέχρι του 1955. εις τον εν Υπάτη ναόν του Αγίου Νικολάου ετηρείτο εις κώδιξ της Μητροπόλεως Νέων Πατρών εις τον οποίον ανεγράφοντο τα ονόματα των διατελεσάντων Μητοπολιτών της Μητροπόλεως ταύτης από του 1650 μέχρι του 1819 και άλλα ιστορικά γεγονότα από του 1650 έως του 1826. Τον κώδικα αυτόν κατ' επανάληψιν είχαν αναγνώσει όταν ήμην μαθητής του Ελληνικού Σχολείου Υπάτης (1904 – 1908) και διέμενον εις την οικίαν του θείου μου ιερέως του Ναού του Αγίου Νικολάου, Παπαδημητρίου Ευσταθίου, βοηθών τούτον εις την εκκλησίαν και εις εν εκ των φύλλων του έγγραφα το ονοματεπώνυμόν μου, καταγωγήν, χρόνον γεννήσεώς μου κλπ., ως συνηθίζεται υπό των νεοελλήνων να βεβηλώνουν τα αρχαία και σπάνια αντικείμενα διά της αναγραφής των ονομάτων των και άλλων ανοησιών. Εις τον ανωτέρω Κώδικα (περί ου γίνεται λόγος εν τω Αττικώ ημερολογίω του έτους 1869) είχαν εύρει αναγεγραμμένον και το ότι κατά το 1745 εχειροτονήθη, υπό του Μητροπολίτου Νέων Πατρών Νεοφύτου του εκ Μυκόνου, ιερεύς του χωρίου Σμοκόβου (ήδη Πύργος Υπάτης) ο Παπαπανάγος και επειδή πρόκειται περί του Ιερέως του χωρίου εις ο εγεννήθην, εκράτησα σχετικήν σημείωσιν. Εις τον αυτόν κώδικα ανεγράφετο και η κατά τον Απρίλιον 1821 γενομένη εισβολή των Ελλήνων υπό τους Καλτσάν και Σαφάκαν εις Υπάτην και η πυρπόλησις αυτής, εις τον ίδιον δε κώδικα – ενθυμούμαι κάλλιστα – υπήρχον ιδιόγραφοι σημειώσεις και

των Αθανασίου Διάκου, Πανουργιά και Δυοβουνιώτου. Ο ανωτέρω ιστορικός κώδιξ δεν υπάρχει δυστυχώς σήμερα, διότι κατά την υπό των Γερμανών γενομένην κατά το 1944 ολοσχερή πυρπόλησιν της Υπάτης, εκάη και αυτός μετά του ναού του Αγίου Νικολάου. Από διηγήσεις του κατά το έτος 1924 αποβιώσαντος εις ηλικίαν 115 ετών, εκ πατρός παππού μου Ανδρέα Παπαδήμα (Αναγνώστη) και άλλων γερόντων του χωρίου μου, έμαθον ότι μετά τον θάνατον του Παπαπανάγου επί των ημερών του οποίου υπήρχε και έτερος ιερέυς εις το χωρίον, ο Παπαγιάννης και αμφότεροι εξυπηρετούν από θρησκευτικής απόψεως τα τότε χωρία Σμόκοβον, Μάντεσι και Λιάσκοβον, έγινε ιερέυς του χωρίου κατά το 1775 ο Παπανδρέας, τον οποίον διεδέχθη περί το 1810 ο υιός του Παπαδήμας, τούτον δε κατά το 1855 ο υιός του Παπανικόλας και τον Παπανικόλαν, αποβιώσαντα το 1892, ο υιός του Παπακώστας Παπανικολάου τον οποίον διεδέχθη ο νυν ιερέυς της κοινότητος και συνταξιούχος

25η Μαρτίου 1952 Σχολική γιορτή στο προαύλιο του σχολείου του χωριού

δημοδιδάσκαλος Παπανικόλαος Δήμου Αναγνωστόπουλος, άπαντες δε οι ανωτέρω ιερείς, μνήμονες των παραδόσεων του Ελληνικού κλήρου, ειργάσθησαν αόκνως και παραδειγματικώς υπέρ της ηθικής και χριστιανικής αναπτύξεως των κατοίκων της κοινότητος προσφέροντες εκ παραλλήλου και μεγίστας εθνικάς υπηρεσίας.

Σχολείον της κοινότητος. Ως μοι διηγείτο ο πάπος μου Ανδρέας Παπαδήμας (ο επιλεγόμενος Αναγνώστης εκ του ότι ήτο αναγνώστης της εκκλησίας όστις, γνωρίζων

ολίγα γράμματα, εχρημάτισε και ιδιωτικός διδάσκαλος εις το Λουπάκι (θερινήν κατασκήνωσιν των βλαχοποιμένων), το Σμόκοβον (Πύργον) και Μάντετσι (Περιστέρι). Τα τέκνα των κατοίκων των μικρών και ορεινών χωρίων της Φθιώτιδος μέχρι του 1880 περίπου εμάνθανον γράμματα από ιδιωτικούς διδασκάλους μισθοδοτούμενους συνήθως εις είδη (σίτον, αραβόσιτον, τυρόν κλπ) από τα χωρία και οι διδάσκαλοι ούτοι, επειδή δεν υπήρχον τότε κοινοτικά ή δημόσια σχολικά κτίρια εις τα χωρία, εδίδασκον τους μαθητάς τον μεν χειμώνα εντός της εκκλησίας, το δε θέρος εις το ύπαιθρον υπό την σκιάν πλατάνων ή δρυών. Κατά τον αυτόν λοιπόν τρόπον εμάνθανον γράμματα οι μαθηταί και εις τον Πύργον Υπάτης (Σμόκοβον) μέχρι της εποχής εκείνης οπότε οι κάτοικοι, ιδίαις των δαπάναις, έκτισαν σχολείον πλησίον της εκκλησίας και προς το μέρος της “Κάτω βρύσης”. Το σχολικόν τούτο κτίριον είχε μίαν αίθουσαν διαστάσεων 5x8 μ., και εν μικρόν δωμάτιον διά την κατοικίαν του διδασκάλου και εις το σχολείον αυτό εφοίτησα και εγώ από του 1899 – 1904. ενθυμούμαι ακόμη ότι τότε η αίθουσα του σχολείου είχε μόνον 6 θρανία διά τους μαθητάς των μεγάλων τάξεων (3ης και 4ης) μίαν έδραν και εν ξύλινον κάθισμα

Η τάξη του 1970

(σκαμνί) διά τον διδάσκαλον, οι δε μαθηταί των μικρών τάξεων εκάθηντο κατά τας ώρας της διδασκαλίας επί πετρών (έκαστος μαθητής είχε την ιδικήν του πέτραν), από του 1904 όμως κατασκευάσθησαν θρανία δι' όλους τους μαθητάς. Το ανωτέρω σχολικόν κτίριον κατέρρευσε κατά το 1918 και η κοινότης ανήγειρεν έτερον σχολικόν κτίριον εις τον περίβολον του ναού, αλλ' ο τόπος ένθα εκτίσθη το νέον σχολείον είναι ακατάλληλος και γίνεται σήμερον σκέψις όπως κτισθή συγχρονισμένον σχολείον εις την ωραίαν τοποθεσίαν Άγιος Αθανάσιος.

Διδάσκαλοι της κοινότητος από του 1835 – 1955. Οι από του 1835 μέχρι σήμερα (1955) διατελέσαν-

τες διδάσκαλοι της κοινότητας είναι οι εξής: α) ιδιωτικοί (μισθοδοτούμενοι υπό της κοινότητας) οι Γεώργιος Δ. Κοκκινόπουλος εξ Υπάτης, Ανδρέας Παπαδήμας (Αναγνώστης) εκ Πύργου (Σμοκόβου) και Γ. Σελήντρας. β) δημόσιοι υπάλληλοι, οι Βασίλειος Φλώρος εκ Παλαιόβραχου, Ξενοφών Στυλιανός εκ Βοστινίτσης (Δάφνου), Γεώργιος Δρίβας εκ Μαυρολιθαρίου, Ηλίας Ρούσκας εκ Καστανιάς, Νικόλαος Αναγνωστόπουλος και Νικόλαος Κ. Παπανικολάου εκ Πύργου, Παναγ. Δελήμπασης και Νικόλ. Κεφαλάς εκ Νεοχωρίου, Καίτη Παρθενοπούλου, Ναυσικά Κουζούνη, Λίτσα Λαπατζή, Ευθύμιος Νικ. Αναγνωστόπουλος, Νικόλ. Αυγίκος και οι σήμερα υπηρετούντες Δημήτριος Ιωάν. Σταματόπουλος διευθυντής του Σχολείου εκ Πύργου Υπάτης και Θωμάς Παναγιωτόπουλος εκ Βασιλικών Υπάτης.

Σχολική εορτή 1985

Εικόνες μιας άλλης εποχής (Α)

Δευτέρα του Πάσχα στην Αγία Σοφία Κορομπίλη

Δευτέρα του Πάσχα στην Αγία Σοφία Κορομπίλη το 1952

Χορός στην Αγία Σοφία Κορομπίλη

Δευτέρα του Πάσχα στην Αγ. Σοφία Κορομπίλη

Τσιπουράκι στο καφενέ του χωριού

Παραδοσιακό πανηγύρι στο χωριό τη δεκαετία του 50

Ο Μύλος του Τσινιάου

Παραδοσιακό άλεσμα στο μύλο του Τσινιάου

Γάμος στην εκκλησία του χωριού τη δεκαετία του 50

1956 Χορευτικό συγκρότημα

Αναμνηστική φωτογραφία χωριανών το Πάσχα του 1956

Αναμνηστική φωτογραφία χορευτικού συγκροτήματος

1956 Παρέα χωριανών αναμνηστική φωτογραφία

1958 Παρέα χωριανών αναμνηστική φωτογραφία

Τοπωνύμια του Πύργου

Κάθε φορά που βρισκόμαστε στην ιδιαίτερη πατρίδα μας τον Πύργο Υπάτης στην καθημερινή μας συναναστροφή με τους κατοίκους του, πέρα από τη γνώριμη σε όλους μας ντοπιολαλιά ακούμε διηγήσεις και ιστορίες για κάτι που έγινε στην τάδε ή στη δείνα περιοχή. Μόνο που τα τοπωνύμια που ακούμε πολλές φορές μας δημιουργούν ερωτηματικά για το τι άραγε να σημαίνουν ή ποια ιστορία κρύβουν πίσω τους.

Παραθέτουμε ένα απόσπασμα από το βιβλίο του συγχωριανού μας **Ξενοφώντα Αναγνωστόπουλου** «Λαογραφικά Ρούμελης» σχετικό με την προέλευση και την ιστορία μερικών από τα πολλά τοπωνύμια του χωριού μας.

Αι ονομασίες των διαφόρων θέσεων της περιφέρειας της κοινότητας, εδόθησαν υπό των κατοίκων κατά διαφόρους εποχάς αναλόγως της διαμορφώσεως της τοποθεσίας, των ιστορικών ή πραγματικών περιστατικών άτινα συνέβησαν εις αυτάς κλπ. και θ' αναφέρω τους λόγους της αποδόσεως των τοπωνυμίων αυτών και ιστορικά τινα των τοποθεσιών:

Γούρνα, εκ του ότι το πάλαι εκεί υπήρχε δεξαμενή (γούρνα) η οποία πληρούμενη ύδατος εκ της παρακειμένης πηγής εχρησίμευε διά την άρδευσιν των αγρών.

Η δεξαμενή (γούρνα) αυτή εσώζετο μέχρι του 1915 παρά τον σημερινόν αγρόν του Ηλία Ζησάκη και περίξ αυτής υπήρχον δρύες (βαλανιδιές) μεγάλαι και μαυρομορέαι, εις το άκρον δε του σημερινού αγρού του Νικολ. Κωστόπουλου υπήρχεν εις μέγας πρίνος ονομαζόμενος “η πουρνάρα του Σακόμου” όπου εσκιάζοντο (εστάλιζαν) τα ζώα. Δυτικώς της δεξαμενής και προς το ρεύμα ανέβλυζον πολλά ύδατα εν μέσω γηραιών μορέων, αλλά κατά το 1902 υπέστη το έδαφος καθίζησιν καταστραφεισών των μορέων και των παρά την πηγήν αγρών του Χαραλ. Καραδήμα.

Λαγός, εκ του ότι εκεί υπήρχον πολλοί κέδροι εντός των οποίων έζων πολλοί λαγωοί.

Παληάμπελα, εκ του ότι εκεί υπήρχον την παλαιάν εποχήν αμπελώνες των κατοίκων.

Καλτσά τον λόγγο, εκ του ότι εκεί υπήρχε δάσος (λόγγος) παρά το οποίον ήτο ο αγρός και το ποιμνιοστάσιον ενός Καλτσά εκ του οποίου έλαβε και το δάσος το όνομα.

Λαίνα, εκ του ότι από 200 και πλέον ετών, οι κάτοικοι καλλιεργούντες τους αγρούς ανεύρισκον διάφορα αρχαία πήλινα αγγεία, ιδίως υδροχόους (στάμνας) και

επειδή τας υδροχόους οι κάτοικοι ονομάζουσι “λαϊνία” ωνόμασαν και την τοποθεσίαν “Λαϊνά”.

Τριάντη χωράφια, εκ του ότι οι εις την θέσιν αυτήν αγροί ανήκον το πάλοι εις κάποιον Τριάντην. Μερικοί προφέρουν την τοποθεσίαν ταύτην “Τριάντα χωράφια” αλλά κακώς, διότι δεν υπάρχουν τριάκοντα αγροί ειμή μόνον δύο ανήκοντες σήμερον εις τους κληρονόμους Αλεξανδρή.

Καβουρρόρεμα, εκ του ότι εκεί υπήρχον και υπάρχουν ακόμη πολλά καβούρια.

Καραούλι, εκ του ότι επί Τουρκοκρατίας εκεί παρέμενε συνεχώς εις φρουρός (καραούλι) διά να επισκοπή τα πέριξ εκ φόβου μήπως επιδράμωσιν Τούρκοι και να ειδοποιή περί τούτου τους κατοίκους. Μερικοί προφέρουν την τοποθεσίαν αυτήν “ο Καραούλης”, αλλά τούτο δεν είναι ορθόν.

Βάγιας τη θρύση, εκ του ότι το μέρος αυτό, όπου υπάρχει πηγή, κατασκεύασε την παλαιάν εποχήν κρήνην (βρύσην) μια γυνή ονομαζομένη Βάγια.

Ανέστη μνήμα, εκ του ότι κατά τους χρόνους της επαναστάσεως του 1821, εκεί εφονεύθη και ετάφη εις αγωνιστής ονόματι Ανέστης. Το μνήμα του αγωνιστού τούτου ήτο ακριβώς κάτωθι μιας μεγάλης ελάτης εις τον αγρόν του Μαντζαβρή (Δήμου Αναγνωστόπουλου) και εσώζετο μέχρι του 1905.

Λοδόθρυση, εκ του ότι το ύδωρ της εκεί κρήνης (βρύσης) ρέει ησύχως ως έλαιον.

Κούτρα, εκ του ότι το μέρος αυτό (κορυφή βουνού) φαίνεται μακρόθεν ως κεφαλή (κούτρα) κριού.

Τσούμα τη λάκκα, εκ του ότι η λάκκα αύτη (επίπεδος αγρός) ανήκεν εις τίνα ονομαζόμενον Τσούμαν. Εις το άκρον του αγρού αυτού υπήρχε μία μεγάλη ελάτη παρά την οποίαν επήγαζεν ύδωρ και εκεί ο Γρηγόριος Παπανδρέου ανεύρε προ ετών κρυμμένα παρά την ρίζαν της ελάτης 150 τάλληρα αργυρά της εποχής της Μαρίας Θηρεσίας της Αυστριακής.

Στεφάνι, εκ του ότι το μέρος αυτό (κορυφή βράχου) φαίνεται μακρόθεν ως στέφανος του βράχου.

Καρυόλακες, εκ του ότι εκεί υπήρχαν πολλαί καρυαί, κορμοί των οποίων ανευρίσκονται ακόμη εντός των αγρών. Κατά την παράδοσιν εκεί υπήρχε παλαιός μικρός οικισμός, ανευρεθέντων και τάφων εντός των αγρών.

Σανιδόλακκα, εκ του ότι εκεί μετέφερον οι υλοτόμοι ξυλείαν την οποίαν μετέτρεπον διά πριόνων εις σανίδας.

Παληοντέρβενο, εκ του ότι εκεί επί Τουρκοκρατίας υπήρχε διάβασις (οδός) παλαιά (Ντερβένι είναι Τουρκική λέξις σημαίνουσα διάβασιν και παληοντέρβενο σημαίνει παλαιάν διάβασιν).

Πύργος, εκ του ότι εις την δεσπόζουσιν ταύτην τοποθεσίαν υπήρχεν επί Φραγκοκρατίας πύργος (φρούριον) του οποίου τα ερείπια εσώζοντο μέχρι του 1900, εκ

του πύργου δε τούτου εδόθη κατόπιν (1927) και η ονομασία “Πύργος” εις την κοινότητα.

Παληόχανο, εκ του ότι εις το μέρος αυτό, από το οποίον διήρχετο η οδός Λαμίας – Λιδωρικίου, υπήρχε χάνι (πανδοχείον) εις το οποίον ανεπαύοντο οι διαβάται μετά των ζώων των. Και σήμερον ακόμη σώζονται τα ερείπια του πανδοχείου παρά το ει-
κονοστάσιον (προσκυνητάρι) έναντι της Αγίας Σοφίας.

Παζαράκια, (λέξεις τουρκική σημαίνουσα μικράν αγοράν), εκ του ότι εις την τοπο-
θεσίαν αυτήν επί Τουρκοκρατίας εστάθμευον τα από Λαμίας εις Λιδωρίκιον και τ’
ανάπαλιν διερχόμενα στρατεύματα, οι δε κάτοικοι των χωρίων Σμοκόβου, Χομίργιανης
και Νεοχωρίου κατά την στάθμευσιν του στρατού μετέφερον εκεί και επώλουν εις
τους στρατιώτας διάφορα εμπορεύματα ιδίως οπώρας (φρούτα). Η παράδοσις
αναφέρει διά την τοποθεσίαν αυτήν τα εξής ιστορικά, όπως τα ήκουσα από τους γέ-
ροντας Απόστολον Αποστολόπουπον και Γεωρ. Παπανικολάου. Τα ιστορικά ταύτα
είναι τα εξής:

1. Όταν κατά την εποχήν της Τουρκοκρατίας γυνή τις εκ Σμοκόβου μετέβη εις την
θέσιν Παζαράκια διά να πωλήση εις Τούρκους στρατιώτας μούρα μαύρα, εις άραψ
Τούρκος στρατιώτης έφαγε τα μούρα της χωρίς να καταβάλη την αξίαν των και η
γυνή ηναγκάσθη να παραπονεθί εις τον Τούρκον αξιωματικόν. Ο Τούρκος αξιωματικός,
επειδή ήσαν παρόντες και άλλοι μικροπωληταί Χριστιανοί, εφιλοτιμήθη και έθεσεν
εις σειράν τους Άραβας στρατιώτας του διά να αναγνωρίση η γυνή τον φαγόντα τα
μούρα της, ειπών εις ταύτην ότι αν δεν υποδείξη τον δράστην θα φονεύση αυτήν και
θα απαγορεύση εις τους μικροπωλητάς Χριστιανούς να πωλώσιν οπώρας εις τον
στρατόν. Η γυνή έντρομος αφού παρετήρησε μετά προσοχής τους άραβας στρατιώτας
υπέδειξεν ένα ως δράστην και τότε ο Τούρκος αξιωματικός, με το γιαταγάνι του,
έσχισε την κοιλίαν του στρατιώτου εκ της οποίας εξήλθον τα αχώνευτα εισέτι
μαύρα μούρα. Τούτο έσωσε την γυναίκα και τους άλλους μικροπωλητάς και έκτοτε
ουδείς Τούρκος στρατιώτης ετόλμησε να λάβη τροφάς ή άλλα είδη από μικροπωλητάς
Χριστιανούς χωρίς να πληρώση την αξίαν των.

2. Επί Τουρκοκρατίας πάλιν, όταν εις την περιφέρειαν Σμοκόβου (ήδη Πύργου
Υπάτης) υπήρχον δύο αμπελοφύλακες (δραγάτες) προς φύλαξιν των αμπέλων,
διερχόμενος εκείθεν Τουρκικός στρατός επέπεσεν εις τας αμπέλους κόπτων
σταφυλάς. Οι αμπελοφύλακες, εκ των οποίων ο εις ωνομάζετο Δριβαλάς καταγόμενος
εκ Καστανιάς, επειδή ύβρισαν τους Τούρκους στρατιώτας συνελήφθησαν και ωδη-
γήθησαν εις θέσιν Παζαράκια όπου εστάθμευεν ο Τούρκος αξιωματικός διά να δικα-
σθώσιν. Εκεί ο Τούρκος αξιωματικός εφόνευσε τον έναν αμπελοφύλακα την ιδίαν
ημέραν και τον έτερον, τον Δριβαλάν, τον έθεσεν υπό κράτησιν. Ήτο η 6 Σεπτεμβρίου
και εξημέρωνεν η 7 Σεπτεμβρίου, εορτή του Αγίου Σώζοντος. Ο Δριβαλάς την

νύκτα, στενοχωρημένος, προσυχηθή και έταξεν εις τον Άγιο Σώζοντα διά την σωτηρίαν του να σφάξη τον βουν του εις τον ναόν του Αγίου Σώζοντος, ώστις ήτο εκτισμένος εις την μεταξύ των χωρίων Λιάσκοβο και Μάντετσι τοποθεσίαν και ακριβώς εις το μέρος όπου σήμερον είναι ο ναός (εξωκκλήσι) του Αγίου Ιωάννου και κοιμηθείς είδε καθ' ύπνον τον Άγιον Σώζοντα να λέγη προς αυτόν “Αύριον την πρωΐαν να φύγης από το στρατόπεδον και δεν θα σε ενοχλήση κανείς”. Πράγματι την πρωΐαν της 7 Σεπτεμβρίου, ο Δριβαλάς εγερθείς θαρραλέως μέσω των Τούρκων στρατιωτών, απεμακρύνθη ανενόχλητος κατευθυνόμενος προς το χωρίον Καστανιά διά να παραλάβη τον βουν του και τον σφάξη εις τον εορτάζοντα την ημέραν εκείνην ναόν του Αγίου Σώζοντος. Καθ' οδόν, διερχόμενος εκ του ναού του Αγίου Σώζοντος, έκρινε σκόπιμον να προσευχηθή πρώτον και ευχαριστήση τον “Άγιον” διά την σωτηρίαν του, παραδόξως όμως έξωθι του ναού βλέπει τον βουν του ιστάμενον εις την σκιάν δρυός έξωθι του ναού και αμέσως ανακοινώσας εις τους εκκλησιαζομένους την, βοήθεια του Αγίου, σωτηρίαν του, έσφαξεν τον βουν του και διεμοίρασε το κρέας του εις τους εκκλησιαζομένους και πανηγυρίζοντας κατοίκους των χωρίων Μάντεστι, Λιασκόβου και Σμοκόβου. Ο ναός του Αγίου Σώζοντος κατέρρευσε και εις το ίδιον μέρος εκτίσθη προ του 1800 ο ήδη ναός του Αγίου Ιωάννου.

Παληοχώρι, εκ του ότι εις την τοποθεσίαν αυτήν υπήρχε την παλαιάν εποχήν χωρίον καταστραφέν προ αιώνων εκ καθιζήσεως του εδάφους. Κατά την παράδοσιν, όταν εκαλύφθησαν αι ολίγαι οικίαι υπό του υποστάντος καθίζησιν ύπερθεν εδάφους, ηκούοντο επί διήμερον αι φωναί των εντός των καταπλακωθεισών οικιών ευρισκομένων πετεινών.

Γατάκη χωράφια, εκ του ότι οι εις την τοποθεσίαν αυτήν αγροί ανήκον προ πολλών ετών (1750 – 1800) εις τον υιόν του Γάτου (Γατάκην). Μερικοί προφέρουν εσφαλμένως την τοποθεσίαν αυτήν ως “Γατάκη χωράφια”.

Τσιρουνόλακκα, εκ του ότι ο επίπεδος αυτός αγρός (λάκκα) ανήκε προ 200 περίπου ετών εις τον Τσιρούνην (υιόν του Παπανδρέα).

Στους κανάλους, εκ του ότι εις την τοποθεσίαν αυτήν, ένθα υπήρχε πηγή με πολύ δροσερόν ύδωρ, οι ποιμένες είχαν κατασκευάση κρήνην (βρύση) και ξύλινους κανάλους (ποτίστρες) εντός των οποίων έπινον ύδωρ τα ποιμνιά των. Η τοποθεσία αυτή ήτο μαγευτική, η δε κρήνη ευρίσκετο υπό την σκιάν γηραιάς ελάτης υπό την οποίαν εσκιάζοντο (εστάλιαζαν) τα ποιμνία. Όταν όμως οι Δήμος Αποστολόπουλος, Δήμος Μαντζάνας, Βασίλειος Κορδογιάννης κ.α. κατέστρεψαν το άνωθεν και πέριξ της κρήνης δάσος (1900 – 1910) διά να κάμωσιν αγρούς, επειδή το έδαφος ήτο επικλινές ήρχισε να παρασύρεται ολίγον κατ' ολίγον υπό των υδάτων και εν τέλει το εκεί έδαφος κατήντησε σήμερον ρεύμα τελείως αδιάβατον και ο πέριξ τόπος αγνώριστος.

Καθήστρες, εκ του ότι εκεί οι κάτοικοι της κοινότητας είχαν τοποθετήσει μεγάλας πέτρες επί των οποίων εκάθηντο οι διαβάται διά ν' αναπαυθώσιν εκ του λίαν ανωφερούς δρόμου.

Στεφάνη θρύση, εκ του ότι υπήρχε και υπάρχει ακόμη υπό την σκιάν γηραιάς πλατάνου κρήνη (βρύση) την οποίαν είχε κατασκευάσει προ πολλών ετών εις ονόματι Στέφανος.

Τριφύλλια, εκ του ότι εις την τοποθεσίαν αυτήν καλλιεργείται ανέκαθεν τριφύλλι, λόγω των πολλών υδάτων.

Λογγές, εκ του ότι οι εκεί αγροί είναι παραποτάμιοι, η δε λέξις λογγά είναι Σλάβικης προελεύσεως και σημαίνει αγρόν πλησίον ποταμού.

Αλή, εκ του ότι εις την τοποθεσίαν αυτήν (δυτικήν άκραν της κοινότητας) επί Τουρκοκρατίας είχε την οικίαν του εις Τούρκος ονόματι Αλής και όταν κατά την επανάστασιν του 1821 εφόνευσαν τούτον οι κάτοικοι της κοινότητας, απέμεινεν η τοποθεσία ως “σπίτι του Αλή” και συν το χρόνω ως τοποθεσία με μόνον το όνομα “Αλή”. Μερικοί την τοποθεσίαν αυτήν προφέρουν “Αϊλή” εκ συγχύσεως ίσως εκ του ότι εκεί υπάρχει εικονοστάσιον (προσκυνητάρι) το οποίον όμως είναι εκτισμένον προς τιμήν του Αγίου Γεωργίου και ουχί του Προφήτου Ηλία.

Αετολίθι, εκ του ότι εις την τοποθεσίαν αυτήν υπήρχε μεγάλη πέτρα (βράχος) επί της οποίας επεκάθηντο, όπως και σήμερα ακόμη αετοί.

Ρακαριό, (εις την ανατολικήν άκραν της κοινότητας ύπερθεν της οικίας Αναγνωστοπούλου), εκ του ότι εκεί προ πολλών ετών έστηνον οι κάτοικοι τους άμβυκας (ρακοκάζανα) προς παραγωγήν εκ των στεμφύλων (τσιπούρα) οινοπνεύματος (ρακής).

Λάμπη τις ακλαδιές, εκ του ότι εκεί υπήρχε μια άμπελος ανήκουσα εις τινα Λάμπην όστις την εγκατέλειψεν ακλάδευτον επί σειράν ετών και οι κάτοικοι λέγοντες “στου Λάμπη τις ακλαδιές” αφήκαν την φράσιν ταύτην ως μόνιμον ονομασίαν της τοποθεσίας. Μερικοί προφέρουν, εσφαλμένως, την τοποθεσίαν ταύτην ως “Λάμπη τις αχλαδιές” εκ συγχύσεως ίσως προς την λέξιν ακλαδιές.

Καρούτες, εκ του ότι εκεί επί Βυζαντινής εποχής και όταν ήκμαζεν η μονή της Αγίας Σοφίας ήσαν αι οινοδεξαμεναί της μονής. (Η λέξις καρούτα είναι Σλαβικής προελεύσεως και σημαίνει μεγάλον κάδον οίνου ή πλυνόν πατητήρι σταφυλών).

Γλύνες, εκ το ότι το έδαφος της τοποθεσίας αυτής είναι γλυνωτό (λιπώδες). Πολλοί δε άλλαι τοποθεσίαι φέρουσι τα ονόματα των παλαιών κατόχων των όπως π.χ τα Παπαδέϊκα, τα Ραφτέϊκα, τα Αναγνωστέϊκα, του Παπανίκου η λογγά, του Αποστόλη η καλύβα, του Πλάκα τα χωράφια, του Σκέπα η λάκκα, ή το διακριτικόν σημείον λίθου, δέντρου κλπ ως π.χ. Κοτρώνα, Πέντε δέντρα, της Λάκκας το κοτρώνι, Μεγάλη ράχη, Αετοφωληά, Στενοχώραφο κλπ.

Πυργιώτες αγωνιστές του 1821

Την περίοδο 1978-1982 ο Γιώργος Σκούρας δημοσίευσε σε συνέχειες στο περιοδικό *Φθιωτικά Γράμματα* τα αποτελέσματα της έρευνας που έκανε για τους αγωνιστές του 1821 που κατάγονταν από τη Φθιώτιδα. Κύρια πηγή από όπου άντλησε τις πληροφορίες του για να συντάξει τον κατάλογο των αγωνιστών ήταν το Αρχείο Αγωνιστών του Τμήματος Χειρογράφων και Ομοιοτύπων της Εθνικής Βιβλιοθήκης, όπου υπάρχουν οι φάκελοι των αγωνιστών. Στους φακέλους του Αρχείου που αναφέραμε παραπάνω τα ονόματα βρίσκονται κατά αλφαβητική σειρά. Το 1982 ο Γ. Σκούρας εξέδωσε το περιεχόμενο των δημοσιεύσεών του στα Φθιωτικά Γράμματα σε ένα μικρό βιβλίο με τον τίτλο *Οι πρωτεργάτες της λευτεριάς του 21 στη Φθιώτιδα – Κατάλογος γνωστών και άγνωστων αγωνιστών κατά χωριά*. Το βιβλίο καταγράφει τους αγωνιστές, όχι αλφαβητικά πλέον, αλλά κατά χωριά και πόλεις και έτσι μπορεί ο κάθε αναγνώστης να εντοπίσει τα στοιχεία που σχετίζονται με το χωριό του. Γράφει στην εισαγωγή του βιβλίου του ο Γ. Σκούρας: «Στον αγώνα του 1821 πήρε μέρος σύσσωμο το ελληνικό έθνος. Ιδιαίτερα στη Φθιώτιδα ξεσηκώθηκε ολόκληρος πληθυσμός. Άντρες, γυναίκες και παιδιά. Εκτός από τους αγωνιστές που ακολουθούσαν μόνιμα και ταχτικά τα σώματα των οπλαρχηγών, στις μάχες έπαιρναν μέρος όλοι οι κάτοικοι των χωριών μας. Οι περισσότεροι μέναν στα σπίτια τους και ασχολούνταν με τις καθημερινές δουλειές τους, βόσκανε τα πρόβατα κι όργωναν τα χωράφια τους για να βγάλουν το ψωμί τους και την τροφή τη δική τους και των μόνιμων αγωνιστών. Όταν παρουσιάζονταν ανάγκη να χτυπηθεί ένα εχθρικό απόσπασμα ή να συγκροτηθεί κάποια μάχη, παρατούσαν τις δουλειές τους άρπαζαν το καριοφίλι τους, που το 'χαν πάντα πρόχειρο στο σπίτι ή στον ώμο τους, και ακολουθούσαν τα σώματα των οπλαρχηγών της περιοχής...»

Οι πηγές οδήγησαν τον Σκούρα στην καταγραφή των ονομάτων δεκατεσσάρων (14) Πυργιωτών (Σμοκοβιτών) αγωνιστών. Παραθέτουμε στη συνέχεια τα ονόματά τους με αλφαβητική σειρά και τον βαθμό ή την ιδιότητα που είχε καθένας τους, όταν αγωνιζόταν:

1. Αλατάς ή Αλατόγιαννος Αθ. Γιάννος, Στρατιώτης
2. Αλατάς Αθ. Μανιώτης, Αγωνιστής
3. Αλεξανδρόπουλος Μήτσος, Υπαξ/κος Β΄
4. Αυγερόπουλος ή Αγγελόπουλος Ζαχαρής, Στρατιώτης
5. Γατοδημόπουλος ή Γατόπουλος Ανδρ., Υπαξ/κός Β΄
6. Γεωργούσης Ανδρέας ή Γεωργουσανδρέας, Αγωνιστής
7. Καραδήμας Χ. Δημήτριος ή Δήμος, Στρατιώτης
8. Μωράτης Θανάσης, Στρατιώτης
9. Παπαγιάννης Κων/νος, Υπαξ/κος Β΄
10. Παπαδήμας ή Αναγνώστης (Αναγνωστόπουλος) Δ. Ανδρέας, Αγωνιστής

11. Παπαδήμας Αν. Δήμος, Αγωνιστής
12. Παπανδρέας Αν. Γιαννούλης, Αγωνιστής
13. Παπανδριόπουλος Γ. Εώργος, Υπαξ/κός Β΄
14. Τσιρούνης Α. Γεώργος, Αγωνιστής

Ο Γ. Σκούρας εγκαινίασε στο 6ο τεύχος του περιοδικού Οι ρίζες μας (1986) σειρά δημοσιεύσεων με τον τίτλο «Σμοκοβίτες αγωνιστές του 1821» που συνεχίστηκε και την επόμενη χρονιά (1987). Δημοσίευσε στοιχεία για τους επτά πρώτους αγωνιστές του καταλόγου. Παρακάτω αναδημοσιεύουμε ορισμένα από αυτά τα πληροφοριακά στοιχεία. Για περισσότερες πληροφορίες παραπέμπουμε στα αντίστοιχα τεύχη του περιοδικού.

1. **ΑΛΑΤΟΓΙΑΝΝΟΣ Ή ΑΛΑΤΑΣ ΑΘ. ΓΙΑΝΝΟΣ**

Γεννήθηκε το 1790 και πέθανε το 1853. Το πραγματικό του όνομα ήταν Γιάννης Αθανασίου Αλατάς. Κλέφτης και αρματολός, πρωτοπαλικάρο του Κοντογιάννη, πριν από την Επανάσταση. Στην Επανάσταση πήρε μέρος από την αρχή ως το τέλος στις διαταγές του Μ. Κοντογιάννη, Ν. Κοντογιάννη και άλλων οπλαρχηγών. Ανδραγάθησε σε δυο μάχες της Υπάτης και πήρε μέρος στις διαπραγματεύσεις με τους Τούρκους για την παράδοσή της στις 18. 4. 1821. Πολλά στοιχεία για τη δράση του γράφει ο Ξ. Αναγνωστόπουλος στην εφημερίδα Φθιωτική Εστία, φύλλο 11. 6. 1959 με τον τίτλο «Ο Αλατόγιαννος. Ο αφανής ήρωας της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 (ιστορικών χρονικών)». Επίσης στο περιοδικό Στερεά Ελλάς τ. 166/1983 (σελ. 120) ο Θ. Λαϊνάς δημοσίευσε τα πιστοποιητικά των αγώνων του.

2. **ΑΛΑΤΑΣ ΑΘ. ΜΑΝΙΩΤΗΣ**

Αδερφός του Αλατόγιαννου. Πήρε μέρος στην Επανάσταση και αγωνίστηκε στις διαταγές διαφόρων οπλαρχηγών. Πολέμησε ηρωικά και ανδραγάθησε στη μάχη του Αετού μαζί με πολλούς άλλους Σμοκοβίτες. Δεν είναι γραμμένος στο μητρώο αγωνιστών ούτε έχει φάκελο στην Εθνική Βιβλιοθήκη. Το όνομά του αναφέρεται από τον Ξ. Αναγνωστόπουλο στο βιβλίο του Λαογραφικά της Ρούμελης (βλ. σελ. 122, 154).

3. **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ ΜΗΤΣΟΣ**

Παλιός αγωνιστής, πήρε μέρος στην Επανάσταση μέχρι τέλους. Αγωνίστηκε υπό τις διαταγές του Μ. Κοντογιάννη, Ν. Κοντογιάννη και άλλων οπλαρχηγών επικεφαλής ομάδας αντρών ως Μπουλουξής. Πολέμησε στην Υπάτη, στον Αετό, στο Καρπενήσι, στην πολιορκία της Αθήνας και σε πολλές άλλες μάχες. Το 1829 πολέμησε στη μάχη της Πέτρας ως υπαξιωματικός στην προσωπική φρουρά του Στρατάρχη της Ρούμελης Δ. Υψηλάντη και έχασε το δεξί του μάτι. Τα πιστοποιητικά των αγώνων του έχουν δημοσιευτεί από τον Θ. Λαϊνά στο περιοδικό Στερεά Ελλάς τ. 187/1985 (σελ. 10).

4. **ΑΥΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ Ή ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΖΑΧΑΡΗΣ**

Πήρε μέρος στην Επανάσταση από την αρχή και αγωνίστηκε με διάφορους οπλαρχηγούς. Στη δύναμη του οπλαρχηγού Σαφάκα αναφέρεται ως στρατιώτης με το επώνυμο Αγγελόπουλος. Το επώνυμο αυτό, κατά την παράδοση που διασώζει ο Ξ.

Αναγνωστόπουλος, το πήρε επειδή ήταν πολύ όμορφος άντρας, πραγματικός άγγελος! Πολέμησε στη μάχη του Αετού, της Χαλκωμάτας, δυο φορές στη Υπάτη, στο Μεσολόγγι και πολλές άλλες μάχες. Σκοτώθηκε το 1826 στην έξοδο του Μεσολογγίου.

5. **ΓΑΤΟΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ Ή ΓΑΤΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ**

Ο Ανδρέας Γατόπουλος γεννήθηκε το 1788 στο Σμόκοβο. Όταν άρχισε η Επανάσταση ήταν 33 ετών. Μάζεψε κι άλλους χωριανούς του και γνωστούς από τα γύρω χωριά και συγκρότησε δική του ομάδα, μπουλούκι, μπήκε επικεφαλής τους και ως Μπουλουξής ακολούθησε τους Κοντογιάννηδες. Πήρε μέρος σε πολλές μάχες. Με τον Σπ. Κοντογιάννη και Νικ. Κοντογιάννη πολέμησε στην πολιορκία και έξοδο του Μεσολογγίου και σε όλη την εκστρατεία του Γ. Καραϊσκάκη στη Στερεά Ελλάδα. Το 1871 η Επιτροπή Εκδουλεύσεων τον τίμησε με τον βαθμό του Υπαξιωματικού Β΄ τάξεως. Δεν ξέρουμε αν ήταν εν ζωή τότε (θα ήταν 83 ετών) για να χαρεί την τιμή που του έγινε.

6. **ΓΕΩΡΓΟΥΣΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ Ή ΓΕΩΡΓΟΥΣΑΝΔΡΕΑΣ**

Από τους πρώτους που πήραν τα όπλα κατά την Επανάσταση. Ακολούθησε το σώμα του οπλαρχηγού Σαφάκα και διάφορων άλλων οπλαρχηγών. Πολέμησε σε πολλές μάχες με ιδιαίτερο ηρωισμό μεταξύ των οποίων στις μάχες του Αετού, της Υπάτης και του Μεσολογγίου. Σκοτώθηκε στην ηρωική έξοδο του Μεσολογγίου το 1826 πολεμώντας παλικάρισια.

7. **ΚΑΡΑΔΗΜΑΣ ΧΡ. ΔΗΜΟΣ Ή ΔΗΜΗΤΡΗΣ**

Πήρε μέρος στην Επανάσταση από την αρχή ως το τέλος. Ακολούθησε τους οπλαρχηγούς Σκαλτσοδήμο, Διάκο, Δυοβουνιώτη, Ζατζηπέτρο, Παπακώστα, Τζαμάλα και άλλους. Πολέμησε στην Αλαμάνα, στον Αετό, στα Πέντε Όρια, στο Δίστομο, στην Αράχοβα και σε πολλές άλλες μάχες. Στην αίτηση που έκανε στην Επιτροπή Εκδουλεύσεων δεν αναφέρει το χωριό του, αλλά υπογράφει ως κάτοικος του Δήμου Υπάτης. Η Επιτροπή τον κατέταξε ως απλό στρατιώτη.

Αυτή η σύντομη αναδημοσίευση των ονομάτων και των λιγοστών ιστορικών στοιχείων έχει ως στόχο να μας θυμίσει όχι μόνο τους χωριανούς μας αγωνιστές του '21 (τουλάχιστον αυτούς που διασώθηκαν τα ονόματά τους γιατί σίγουρα χάθηκαν και πολλοί σε μάχες ή αλλού χωρίς να αφήσουν ίχνη τους σε εμάς), αλλά και την υποχρέωση που έχουμε απέναντί τους και απέναντι στην ιστορία να τους ανασύρουμε όλους από την αφάνεια και να φέρουμε στο φως όλα τα στοιχεία που μπορεί να υπάρχουν για αυτούς ή, πιθανώς, και για κάποιους άλλους ακόμα. Αυτή η σειρά των δημοσιεύσεων, δυστυχώς, δεν είχε συνέχεια και έτσι δεν μας έγιναν γνωστά στοιχεία για τους άλλους επτά αγωνιστές του καταλόγου. Είναι μια έρευνα προς την οποία πρέπει κάποια στιγμή να στρέψουμε την προσοχή μας, για να ολοκληρώσουμε και να συμπληρώσουμε την προσπάθεια που ξεκίνησε τη δεκαετία του '80 ο αείμνηστος Γιώργος Σκούρας και άλλοι ερευνητές.

Δημήτρης Καραδήμας

Δοξασίες και προλήψεις

**Του Δ.Χ. Παπαναγιώτου από το βιβλίο του “Η θουνίσια σκέψη”
Γλώσσα – Λαογραφία – Ιστορία, Θεσσαλονίκη 2012, σελ 32-37**

Άμα ξαπόσταινε το καριοφίλι, έπιαναν το ξυλάλετρο, την αλετρονουρά, όπως λένε:

Αφήν' ο Γιάννος την κλεψιά και πιάνει το ζουβγάρι... Μα και δω είχαν να παλέψουν με την τραχιά φύση. Δεν τους έδωνε διόλου πρόσωπο και δεν τους χαμογελούσε. Το χωράφι πλαγιερό με κοτρόνες που παραφύλαγαν σαν τις συμπληγάδες ξεθέωνε ζευγολάτη και καματερά. Η γυναίκα λόρθη με τη σκεπαρνιά έσκαβε τα μπαλώματα που άφησε το ζευγάρι. Παραδέ τις άκρες. Είχε και τ' αφτί της στο σαμάρι που γυρισμένο καθώς ήταν ανάποδα χρησίμευε για σαρμανίτσα του βυζασταριού της. Στ' Αγκαθάκ' στη δέση, έριξαν πεντακόσια κομμάτια μαλλιά για να κρατήσουν το νερό και να το γυρίσουν κα το χωριό που πήγαινε στο Σμόκοβο. Τι πας αλάργα; Στις δώδεκ' από τον Απρίλη -τ' ακού' η γης μαραίνεται -δε χάθηκαν τα δυο τα κορίτσια στη Μικρή Πάθεν' από το βουνό το χιόνι που ξέκοψε από ψηλά; Έριχναν το γέννημα στ' αμπάρι του θεού και καρτερούσαν. Επειδή η σοδειά τους εξαρτιέταν άμεσ' από τον καιρό και τις άστατες μορφές του -τ' ακατάστατα καπρίτσια του- τον προσωποποίησαν κι αρχίναγαν τα παράπονα ή τα παρακάλια. Τι άλλο μπορούσαν να κάνουν; Ενώ με τ' αγριοζούλαπα υπήρχε τρόπος να τα καλοπιιάσουν. Του λαγού, ας πούμε, του φκιάναν κουλούρ' από το στάρι που πρωταλέθανε και προσπερνούσε τα σπαρτά τους. Βέβαια, δεν έφτανε η λαγόκλουρα- είχαμε κι άλλ' υποχρέωση. Να μην τσακάμε τα κρούσταλλ' από τις οστρέχες. Της νυφίτσας της στέργιωναν ρόκα στο κατώι για να γνέθει. Αλλιώς πετσόκοβε τα προικιά¹. Τα ρούχα τα γλίτωναν από τη μόλτσα, ως το χρόνο, άμα τα 'βγαναν και τα ήλιαζαν τη ν-ημέρα τ' αϊ-Ριγανά. Απ' το ποντίκι, άμα βάσταγαν τη γιορτή τ' αϊ-Τρύφουνα. Ήταν δεμένοι με το καθετί. Μ' άλλ' απ' αγάπη και μ' άλλ' από φόβο. Η παράδοση, ριζωμένη βαθιά μέσα τους, τη σέβονταν και τους εξουσίαζε. Ήξερες ότι όλες οι φαμιλιές θα παντρέψουν τη φωτιά παραμονή τ' αϊ-Βασιλείου, θα ταΐσουν τη βρύση με το σκάσιμο της Πρωτοχρονιάς, καθώς και τ' Φωτων, θα ιδρώσουν αβγά το βράδυ τις Αποκρές, ενώ τα κορίτσια, με τρόπο, την πρώτη χαψιά την έκρυβαν στον κόρφο τους, για να την απιθώσουν κάτ' από το μαξιλάρι τους και να νειρευτούν τον καλό τους. Το ίδιο και τα κουφέτα που πέταγαν στα στέφανα. Τ' αϊ-θοδώρ' ζύμωναν αρμυρόκλουρα - λύσσα και τη μέραζαν τα κορίτσια συναμεταξύ τους.

Την έτρωγαν, προτού πέσουν για ύπνο. Λαμπαδιασμένα, όπως ήταν για νερό, όποιος στ' όνειρο τους τους έσβηνε τη δίψα, θα γένεταν άντρας τους. Τς Μσοσπορίτ'σας ούλα τα κακαβια έβραζαν μπουύλια. Ενώ, άλλες βολές, λες, όσα σπίτια κάπνιζαν, ούλα πίτα έφκιαναν; Με το διαβασμένο νερό τ' Φωτων ρένταγαν τα κλαριά, τα χωράφια, τα σπαρτά, τα ζωντανά². Βάσταγαν και σε μπουκάλι στην κόχη στο κονιαμα. Το Μεγάλο

αγιασμα. Ως το χρόνο. Ούτε σώνεταν, ούτε πάγωνε. Ατάραγο. Αντί για μετάδοση μαναχά, για όποιον αγγελοκρούεταν - μακριά 'ποδώ- κι έλειπε ο παπάς. Βγαίνοντα οι μαστόροι απ' το θέμελο, τοποθέταγαν και στις τέσσερις γωνίες απ' το σπίτι. Να μαλάξουν με τα χέρια τους ή να τσουγκρίσουν αβγά τη μέρα της Λαμπρής; θέλεις να γιομίσουν τα πρόβατ' αβγολίθια; Να συμπίσουν ή ν' αναθάλλουν φωτιά με την αγκούτσα; Ντερλαίνονται τα πρόβατα. Ενώ, άμ' ασπρομάτιαζαν - πειράζεταν η χάντρα του ματιού τους και γένεταν άσπρη-, πέρναγαν στ' αφτί τους κόκκινη κλωστή, σα σκουλαρίκι, και τους πέρναγε. Δεν έκανε να ψένουμε τ' αποβραδύ κρεμμύδια για να μην απορίξ' η γίδα. Άφε και τον άλλον καιρό, μετά το λιοβασίλεμα, αλλ' ανήμερα Πρωτομαγιάς δε δάνειζαν αλάτι, ξίδι και προζύμι. Το ξέταζαν. Μήπως, άμ' ανάπιαναν προζύμι με μαϊά το μαρτύραγαν; Η σήτα έβγαине πάντα πονμωμένη απ' το σπίτι για να μην την ιδούν τ' αστέργια. Ν'ακούσουν τον κούκο, χωρίς να 'χουν βάλει χαψιά στο στόμα τους; θα τους κουμπώσει. Και το 'λεγε, όσο ήταν χλωρό το κουκουστάφλο· άμα ξεραίνεταν, έπαυε. Να μετρήσουν τ' αστέργια; θα βγάλουν γαρόαβίτσες. Να σουρίξουν τη νύχτα;

Μαζώνονται οι διάολοι. Άμα κίναγε κανένας για ταξίδι δε σάρωναν αποκοντά. Στου κυνηγού το κίνημα δεν έλεγαν ώρα καλή. Ούτε τόκρεναν ντιπ. Δεν έκανε. Τον κατευόδωναν στα μούτα. Μαναχά π' αδρασκελάγαν οι γυναίκες το ντουφέκι του. Παιδιά, δεν έκανε να φέρνουμε χυρβολιά αναμμένα δαυλιά, για να μην κατουργιόμαστε τη νύχτα. Κι έπιανε καλύτερα, παρά αν μας έλεγαν φόρα πως από τις σκαντζλήθρες που πετάγονται υπάρχει φόβος να πάρουν φωτιά τα σαλώματα.

Η πρωτομαρτιά μας ήβρισκε με περασμένο μαρτη στου χεριού μας τον τρυφερό καρπό, σα βραχιόλι, και δαχλίδι. Από στριμμένο γνέμα, κόκκινο κι άσπρο. Για να μη μας πιάσει ο Μάρτης και μαυρίσουμε. Να τον προκάνουμε. Κι άμα έβγαين' ο μήνας τον κρεμάγαμε στα κλαριά για να τον πάρουν τα πουλιά και να φκιάσουν τη φωλιά τους. Την πλειότερη βαία που μέραζε ο παπάς τ' Βαϊών την είχαν φερμένη της χρονιάς οι νιόπαντροι κι οι γι-αρριβωνιασμένοι. Αγκαλιές ολόκληρες.

Δεν κάθονταν απάν' τη βαρέλα για να μη γεννάν κορίτσια. Άμα σ' αδρασκελάν, μένεις αδιτόσος· δεν ψηλώνεις. Με ρούχο ανάποδα βαλμένο δε σε κολλάν οι κατάρες. Να γένεται ύφ' η άλλη και να μην έχει ζωμένο τράιο σκοινί και κλειδωνιούλα για τα μαία; Πού ματακούστηκε; Άμα σταυρώνονταν δυο νιόνυφες άλλαζαν παράδες με την ευχή πετυχιά σ' και πετυχιά μ'. Τ' αϊ-Γιωργιού έφκίναμε κούνιες με τριχιές, το 'λεγε και το στατέρι. Ζυγιαζόμασταν. Παραδινόμασταν για λίγο και στην αγκαλιά του Μορφέα. Έτσι, για το καλό. Για να κλείσει κι ο κύκλος της αγοροπωλησίας του ύπνου: Τη Λαμπρή τον αγόραζαν και τ' αϊ-Γιωργιού τον πούλαγαν. Να ποτίσουν πατάκα με τις δρίμες; θα σαπίσει. Να πλύνουν ασπρόρουχα, μαλλιά; θα ρίξει το χαλάζι και θα χαλάσει τα φασούλια. Όποτε βρίσκαμε φωλιά με πουλιά αμάλλιαγα η πίστη πρόβαιν' εδραία: άμα τα μαλάεις, τ' αφήν' η τσιόνα.

Τώρα, καταπόσο κρατιόμασταν, άλλος παράγραφος. Ούτ' έστρωναν κλώσσα, άμα μπουμπούνιζε κι άστραφτε. Φεύγοντα οι μαστόροι, έβαναν μαύρο κόκοτο στο κατώ

να λαλήσει.

Των γυναικών το ύστερο, το κατάποδο, το 'χωναν αποπίσω στην κατώπορτα.

Να πάνε βίζιτα σε λεχώνα; Έπρεπε ν' αδρασκελήσουν ξύστρα με θράκα, ξαργού βαλμένη στο καπρούλι. Η ίδια δεν έκανε να ξεμυτίσει, ούτε να λουστεί προτού σα-ραντίσει. Σαράντα μέρες έπρεπε να λειτουργηθούν στην εκκλησιά και τα ρούχα που φόραγε ο νεραϊδοπαρμενος, όταν τον σήκωσαν οι ξεραμένες. Να κουνήσουν άδειο μπισίκι; Μέχρι πεθαμός. Ανασκελωμένη σιδεροστιά με τα ποδάρια τον ανήφορο; Μουτζώνει το θεό. Άδεια στη φωτιά, χωρίς κακάβι; Μαερεύουν οι διάολοι. Το κακοσήμαδο πουλί, η κουκουβάγια δεν ενδημούσε στο Νεχώρι, επιχωρίαζε όμως η κατάρα: - Ντε π' να λαλήσιν κονκβάιες... Άμα είχαν θερμασιά πέταγαν στη γελαδοκοπή κλωστές απ' το ζουνάρι τους για να πιά' η θέρμη στα βόιδια. Χωρίς να λείπουν κι οι μικροϊωνισμοί.

Αβγό βομπίρκο στη φωλιά, σκούξιμο ανέζας, κότας λάλημα; Τρανό κακό... Εξόν και στρέξει στο κεφάλι της. Πλάτη θελή στη σφίξη; Πόλεμο το λεν. Με μαύρο μπάλωμα; Τάμα. Με χαρακιά; Μνήμα! Άμα σπιθοβόλαγε η σιδεροστιά μας γλωσσο-τρώονταν. Κι ήταν το σπιθοβόλημ' ανάλογο με τη γλωσσοφαία. Όταν ξεφορτώνεται η κότα, τινάζοντας τα φτερά, καρτερεί μουσαφίρη. Τον ερχομό του πρόδωne ακόμα η παρουσί' αϊφαντάκου, το μπουσίλημα του παιδιού. Καλό ή άσκημο χαμπέρι; Εξαρτάται ποιο μάτι δέρνει, ποιο αφτί βάζει. Το δεξί ή το ζερβί; Για να ιδούν αν τα κλωσσοπούλια ήταν πουλάδες ή κοκότια, τράβαγαν τη νουρά τους και τα πρόσταζαν:

Αν είσαι κόκοτος, τσίμπα τ' νουρά σ' κι αν είσαι κότα, σύρε στ' φωλιά σ'

Ενώ, άμα κουβέντιαζε η φωτιά: Αν είσαι φίλος να χαρείς κι αν είσ' οχτρός να σκάεις. Ούτε η καιρομαντεία. Κατιπού νίβεταν η γάτα, αποκεί θα τράβαγε, θα φύσαγε κίολα. Άμ' αστράφτει στον Ασβέστη, αλάθευτη βροχή. Άμα βοσκάει ανταρούλα στον αϊ-Λιά, άμα το λέει αποβραδύ αγριοκοκοτάκ 'ς, άμα τα μυρμήγκια σωριάζουν το χούμ' απόξω, θα πιάσ'. Άμα γλέπ'ς ζνάρ' αντάρα και λιανοκόβεται στις Λεύκες, θεομηνία. Άμα ιδείς φίδ' παράκαιρα, χειμώνας. Άμα πάλευαν τα βόιδια, χιόν'. Τ' άλογο βαρεί το ποδάρι αποκαταή και χλιμιτράει τ' αϊ-Χαραλάμ' στις δέκ' από το Φλεβάρη, γιατί μυρίζεται την άνοιξη. Ό,τ' μέρα κάν' τς Πιπαντής θα κάν' σαράντα μέρες. Αλλαγή του καιρού προλέν και τα κοκότια με τα σημαδιακά τους λαλήματα σε παράκαιρες ώρες. Τις διαθέσεις του επικείμενου χειμώνα, ας είν' καλά τα ρούμπαλα που τις αποκάλυπταν με την αντιθετική τους σχέση: πολλά ρούμπαλα-λίγα χιόνια κι αντίστροφα³. Πασίγνωστη σε μας από τον καιρό που εισακούστηκαν τα έλατα, καθώς τα 'πνιγε το δίκιο: τι να πρωτοβαστήξουν; Τα ρούμπαλα ή τα χιόνια; Ή το 'να ή τ' άλλο. Κι ο κόσμος έκαναν ανάλογα κουμάντο. Ενώ στον κάμπο τα στάρια πρόκοβαν σε συνάρτηση με τα σφερ-δούκλια. Πολλά λότσκα -πολλά στάρια κι ανάποδα. Πάντως παράλληλα.

Και δεν ήταν ένας και δυο. Το χειμωνιάτικο ξάμηνο, το τόσο σκληρό για τη φτώχεια και την αναλατιά που ζύγωνε απειλητικό, τους έκανε να κόβονται και να με-ταβάλλονται όλοι σε καιροσκόπους, καταρτίζοντας τα προγνωστικά τους.

Κι έκαναν ανάλογες ετοιμασίες και προμήθειες. Λάβαιναν τα μέτρα τους. Αν δεν

ήθελαν να κακοπάθουν αυτοί και τα ζωντανά τους από 'να βαρύ χειμώνα που οι ίδιοι πρόβλεψαν, έπρεπε να γνωιαστούν για τη σεντούκα, την αχερώνα, την τρακάδα, το γίκο. Τα πρώτα.

Ούτε η ομοιοπαθητική μαγεία. Τα κορίτσια ματσάλαγαν την κόσσο' απ' το σφαχτό για να τρανέψουν οι δικές τους σα γκριζιάρη!..4. Την τοιμόγεννη, για να 'χει καλή ξελευτεριά, τη διαυκόλυναν με τον τρόπο τους. Άμα την έπιαναν οι πόνοι, άνοιγαν διάπλατα πόρτες, παραθύρια, ξεκλειδώναν φορτσέρια, κασέλες, σεντούκια. Τα μαλλιά καταρράχτης κι όχι κάσσοες για να μην εύρ' αμπόδιο το παιδί. Και γένναγε μ' ένα λελούδι. Μ' έναν πόνο. Καλού κακού διάβαζαν και την Υποκάλυψη!. Βέβαι', στα τελευταία, άμα κακοπάθαγε τόσο κι ήγγεπαν τα δεινά, έκοβαν το ζυγό πόζευν τα βόidia στα δυο. Αδεκεί στην τοιμόγεννη και λευτερώνεταν. Το γένος του παιδιού που πρόκειταν να γεννηθεί το μάντευαν με δυο τρόπους. Άμα τέλειωνε το υδιασίδι κι έπεφτε η καρδώτρ' από τ' αντί, τη δάκωνε η υφάντρα και προτού βγει όξω έβανε με το νου της, μελέταγε την τάδε γγαστρωμένη. Ξεμυτώντα με την καρδώτρα στο στόμα, στο φύλο που θα πρωτόπεφτε το μάτι της αντιστοιχούσε και τ' αγέννητο. Ο δεύτερος τρόπος πρόβλεψης ήταν αυτός με το παράβολο, την τσατάλα, το διχαλωτό κόκαλο του στέρνου, του карабиού της κότας. Το στέργινωναν στη χόβολη κι άμα μάζευαν τ' ασκέλια του, έχουμε παιδί, αμ' άνοιγαν, κορίτσι. Για ... έχεμα. Για την αβγάτιση.

Προσδιορίζεταν κι από την ομορφιά ή την ασκήμια της γγαστρωμένης. Καθαρό πρόσωπο, φωτεινό, σερνικό, με μπαλώματα και πρέκνες, θηλυκό. Παιδί γένεταν κι όποιο γεννιέταν απάν' τα κεφαλομήνια. Προληπτικά, βέβαια, συντελούσε ως ένα βαθμό και το σερκοχόρτι. Άφε τ' άτεκνο που η μυρουδιά του και μόνο έφτανε να μην αποχτήσεις. Μαρμάρες δεν έμειναν οι δύο δευτεροξαδερφάδες από την Καστριώτισσα που το μυρίστηκαν, καθώς έκαναν χωράφι, προτού 'ρθουν νύφες στο χωριό μας;

Μ' ένα λόγο έτσι κύλαγαν. Έκαναν τη ζωή τους δύσκολη; Πάλε καλά που στις μέρες μας έγινε τόσο εύκολη. Απλουστεύτηκε... Ας είν' καλά που φρόντισαν.

1 Δες το μύθο στου Στέφανου Γρανίτσα, Τα άγρια και τα ήμερα του βουνού και του λόγγου, εκδ. Πελλα Αθήνα χ.χ., Η νυφίτσα 114.

2 Η ίδια πίστη και στη Αιτωλία· Δ. Λουκόπουλος Γεωργικά της Ρούμελης, Δωδώνη, Αθήνα - Γιάννινα 1983,173.

3 Ο Σερ. Τσιτσάς, Στ' Άγρια Όρη, Αθήνα 1955, 141: Πολλά ρέτσια, λίγα χιόνια, λίγα ρέτσια, μπόλκα χιόνια

4 πβ. την κυνική παραίνεση του Σιληνού στον Κύκλωπα: αν ματσαλίσσεις τη γλώσσα τ' Οδευσσέα, θα πηγαίν' η δική σου ροδάνι: ην τε την γλώσσαν δάκης, κομφός γενήσει και λαλίστατος (Ευριπίδης, *Κύκλωψ* 314-15).

Ο λόγος αυτός μαρτυράει και για τους Έλληνες μια συχνή δοξασία των πρωτόγονων λαών: Με το φάγωμα του κρέατος ή ενός οργάνου του ζώου, αποχτάει κανείς την κύρια ιδιότητά του.

Η Μονή Αγάθωνος(*)

Ταξιδιωτικό

Του Πέτρου Γλέζου

Όταν, νύχτα πια, ξεπεζέψαμε – την περίεργη αίσθηση ανεβάσματος με άλογο και όχι με αυτοκίνητο είχα την στιγμή εκείνη – στην είσοδο της “Ιεράς Μονής Αγάθωνος” της Υπάτης, της Μονής της σκαρφαλωμένης σε υψηλή βουνοπλαγιά της αρρενωπής Οίτης και δειλά – δειλά περάσαμε στο προαύλιό της, όπου μας εδόννησε αμέσως ευλαβικά η μνήμη της ανυπέρβλητης θυσίας Του Χριστού, όπως μεγάλος και ολόφωτος μας υποδέχτηκε ο Εσταυρωμένος στο ύπαιθρο από τα ψηλά κλαδιά ενός δέντρου, εδικαίωσα την έκπληξη και το θαυμασμό, που προκάλεσε και στον καθηγητή κύριον Ν. Κ. Λούρον η επίσκεψη στο μοναστήρι.

Ιερά Μονή Αγάθωνος – Άποψη

Ήταν από πολύν καιρό, αλλά πιο έντονα από την ανάγνωση του άρθρου του κυρίου Λούρου (**), που το επιθυμούσα, κοντά σε άλλα, αυτό το προσκύνημα.

Και τούτο γιατί δεν ήταν μόνον η γνωριμία ενός ωραίου και παλιού Ορθόδοξου

Ιερά Μονή Αγάθωνος – Το καμπαναριό στην πύλη

μοναστηριού, αλλά και η γνωριμία ενός ανθρώπου. Αυτού, που παραστατικά περιέγραψε ο κύριος Λούρος στο άρθρο του: Του ηγουμένου του μοναστηριού πατρός Γερμανού.

Κατά την άφιξή μας εκείνος δεν βρέθηκε στο μοναστήρι. Σε λίγο, τυχαία, ανηφορίζοντας προς το παρακείμενο αναψυκτήριο, τον βρήκα εκεί, τριγυρισμένον από φιλική του συντροφιά, που προφανώς φιλοξενούσε, στην ευφροσύνη ώρα του απόδειπνου να αγορεύει και να γελά πλατειά. Και όταν λίγο αργότερα του έδινα ένα βιβλίο μου, που ο φιλόθρησκος εκδότης του είχε την έμπνευση να του το προσφέρουμε από κοινού και θέλησα να δικαιολογηθώ, γι' αυτό είναι γραμμένο για μεγάλα παιδιά, με ετοιμότητα και άνεση έσπευσε να μου πει: “Μα κι εγώ μεγάλο παιδί δεν είμαι;”. Κατάλαβα, πως πραγματικά ήμουν μπροστά σε ιδιόρρυθμον ιερωμένο. Ιερωμένος, που συνδύαζε την ιερωσύνη με ανοιχτή καρδιά και την εκκλησιαστική του στο μοναστήρι ηγεσία με το γρήγορο και θα το έλεγα “πρακτικό” πνεύμα ανθρώπου του κόσμου τούτου, που εκτός από τα θρησκευτικά και άλλα προσγειωμένα έργα επιτελεί.

Και είναι τα έργα αυτά πράγματι θαυμαστά: Το αρχαίο ερειπωμένο μοναστήρι του Αγάθωνος, που την ηγουμενία του τριάντα τώρα περίπου χρόνια ασκεί ο πατήρ Γερμανός, είναι σήμερα τόσο ανακαινισμένο, τόσο πλουτισμένο, τόσο όχι μόνον “αύταρκες”, αλλά προσιτό για διαμονή πολλών προσκυνητών και κυρίως για τη λειτουργία γύρω του πρακτικών σχολών δασοπονίας και άλλων δασικών υπηρεσιών, που θα μπορούσε από κάποιον “γκρινιάρη” να χαρακτηριστεί όλη αυτή η ανακαίνιση και κυρίως η λαϊκόμορφή του διακόσμηση κάπως “εξεζητημένη”, κάπως “υπερβολική”. Γιατί αληθινά ένας ασκητικός προσκυνητής θα μπορούσε να παραπονεθεί, πως η έντονη ανακαίνιση, οι ευκολίες και η γειτνίαση προς τη λουτρόπολη της Υπάτης φέρνουν έως εδώ, τους καλοκαιρινούς ιδίως μήνες, κάποια “κοσμικότητα”, που ηχεί λίγο παράξενα στον ιερό τόπο και στο τραχύ μεγαλείο του πραγματικά περίφημου ορεινού τοπίου.

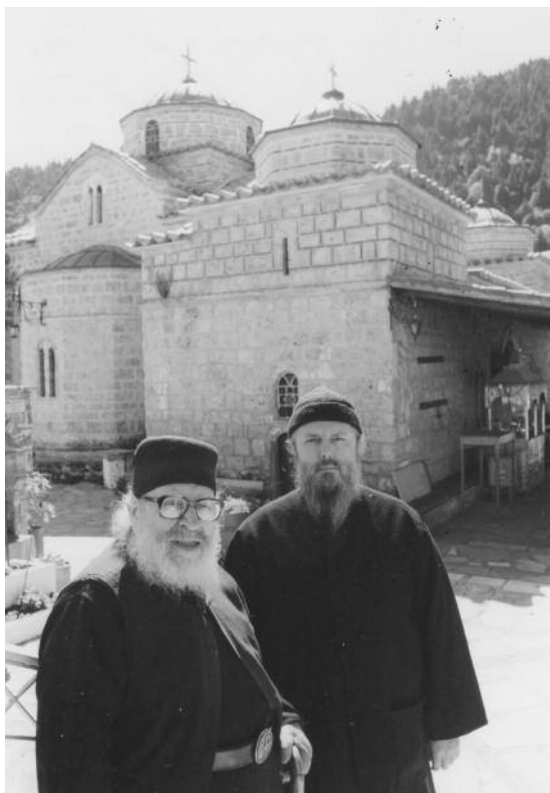
Ιερά Μονή Αγάθωνος – Το καθολικό

Είναι αληθινά μαγευτική από εκεί πάνω η θέα του εύφορου κάμπου της Λαμίας είτε τη νύχτα με τα σκόρπια σε αυτόν, ωσάν επίγεια άστρα, φώτα, είτε το ξημέρωμα με την ελαφριά πάχνη της ανατολής, τον βλέπει ο προσκυνητής από τους τραβηγμένους προς τη βαθειά κατηφοριά εξώστες του μοναστηριού. Και μοιάζουν με θεϊκά τοποθετημένους φύλακές του οι ακόμα ψηλότερες πυκνοδασωμένες κορφές που προβαίνουν γύρω του. Και αν δεν ήταν να ταράζει την αυστηρή ηρεμία και τη γαλήνη οποιασδήποτε ώρας, αλλά κυρίως του κυριακάτικου δειλινού, ο

θόρυβος των ηχηρών μηχανοκίνητων τροχοφόρων, θα μπορούσε κανείς να αισθανθεί, πως εδώ υψώνει, κατά κάποιο έστω και ελάχιστο ύψος, την προσευχή του πλησιέστερα προς το θρόνο του Θεού.

Όταν την αυγή το ξύλινο σήμαντρο του μοναστηριού προβαίνει στο απαλόχο ξύπνημα των λίγων μοναχών, και τις καλοκαιριατικές ημέρες και των πολλών προσκυνητών, και όταν κατόπιν από το ψηλό καμπαναριό η δυνατή καμπάνα επιτάσει με “θρυλικές της Βασιλεύουσας” τις παρομοιάζει στον ενθουσιασμό του ο κύριος Λούρος – τις κωδωνοκρουσίες τους λίγους αργοπορημένους πιστούς να προσέλθουν στη Λειτουργία και εκείνος ακόμη που τυχόν δεν πολυσυγκινιέται από το τελετουργικό της Ορθοδοξίας αισθάνεται εδώ όχι πια μόνο σαν χρέος, αλλά και σαν αυστηρή, μα δυνατή αισθητική απόλαυση την παρακολούθηση της ιεροτελεστίας. Τελείται αυτή με απλότητα, με προσήνεια και με αγάπη από τον προεξάρχοντα ηγούμενο, τους λίγους ιερομόναχούς του, ακόμη και από τον καλλίφωνο νεαρό ψάλτη, που τις υπόλοιπες ώρες, αν καλά το κατάλαβα, βοηθεί και σε άλλα κοινότερα έργα της διοικητικής λειτουργίας της Μονής.

Την προχωρημένη πια νύχτα, την ησυχασμένη, η καλόκαρδη συντροφιά των εκδρομέων του “Κρυστάλλη” - σε άρτια οργανωμένη εκδρομή του δραστήριου φυσιολατρικού αυτού συνδέσμου του Πειραιώς οφείλω την επίσκεψή μου στη Μονή Αγάθωνος - ύστερα από το υπαίθριο στα μαρμάρινα τραπέζια της αυλής, δίπλα στα κελαρύζοντα νερά δειπνο της και με το κέφι που είχε φέρει το λίγο Λαμιώτικο κρασί, άρχισε πολύ χαμηλόφωνα να τραγουδεί. Τότε ο συμπαθέστατος “αρχηγός” της εκδρομής κύριος Χαλδαίος, έσπευσε κάπως ανήσυχος να πληροφορηθεί μήπως το έστω και τόσο απαλό τραγούδι ενοχλεί. Σε λίγο, επιστρέφοντας, ησύχασε τους τραγουδιστές λέγοντάς τους, πως “ο ηγούμενος το επιτρέπει, μόνον παρακαλεί: “όσο το δυνατόν πιο χαμηλόφωνα και χωρίς...φάλτσα”. Ήταν κι αυτή η άδεια δείγμα του τόνου, που επικρατεί εκί πάνω στην “Ιερά Μονή Αγάθωνος”. Τόνου, που από μια

***Ο αείμνηστος ηγούμενος Γερμανός
και ο σημερινός ηγούμενος Δαμασκηνός***

σκοπιά κρινόμενος είναι ευάρεστος, φτάνει να μένει, κυρίως από το μέρος των επισκεπτών, στο μέτρο πάντα του σεβασμού, που πρέπει να εμπνέει ένα μοναστήρι.

Μετά το απολείτουργο της Κυριακής έξω από τον ναό, με την προστασία του θαυμάσιου φθινοπωρινού ήλιου, που μας θέρμανε όλη σχεδόν την ημέρα, ο πατήρ Γερμανός ανασκουμπωμένος, ταχύς και επιδέξιος ετέλεσε το μυστήριο του βαπτίσματος του μωρού ενός ζευγαριού ορειβατών του “Κρυστάλλη”, που είχαν τάμα να το βαφτίσουν σε ψηλή βουνοπλαγιά. Και βλέποντάς τον μετά το πέρας του βαπτίσματος να παίρνει τρυφερά στην αγκαλιά του το νέο βλαστάρι της Χριστιανωσύνης για να του προσφέρει από την Ωραία Πύλη την πρώτη Θεία Μετάληψη, θυμήθηκα τη φράση από το άρθρο του κυρίου Λούρου, κατά τον οποίον “οι δυο πελώριες χερούκλες του ηγούμενου είναι ικανές να χαϊδέψουν ένα πουλάκι ή να κλαδέψουν μια τριανταφυλλιά”. Και ίσως δεν ήταν μόνο τυχαίο το γεγονός, πως το μωρό μπήκε με το βάπτισμα στον κόσμο με το “όνομα αυτού” Αγγελικούλα.

Όμως η Ιερά Μονή Αγάθωνος, όπως δα και τα περισσότερα μοναστήρια μας, πρέπει να φυλαχθεί από δύο κινδύνους: ο πρώτος είναι να ερμηνωθεί και πάλιν σιγά – σιγά, καθώς οι άλλως τε ελάχιστοι μοναχοί της μοιραία θα γερνούν και θα λιγοστεύουν. Είναι μεγάλο θέμα η διατήρηση αυτής της παραδοσιακής δημιουργίας της Ορθοδοξίας, που είναι τα μοναστήρια και ο μοναχικός βίος. Άκριτα αρκετοί σπεύδουν να καταδικάσουν τη θρησκευτική τους χρησιμότητα τουλάχιστον στην εποχή μας και άλλοι τα βλέπουν μόνον ως τουριστικά του τόπου μας σημεία.

Αλλά τα μοναστήρια μας, που τα περισσότερα κρατούν ακόμη ζεστή την παράδοση και τη λατρεία είναι και στις ημέρες μας τόποι, όπου μπορούν να καταφύγουν, να “μονάσουν” αληθινά και κάποιοι, έστω λίγοι, εκλεκτοί ή στοχαστικοί άνθρωποι.

Έτσι ο μοναχικός βίος δε πρέπει να παραθεωρείται συστηματικά. Και την αξία του από αυτή την άποψη εκτός από την καθαρά θρησκευτική είχε επισημάνει με το θερμό βιβλίο του “Μεταξύ Ουρανού και Γης” ο ιερομόναχος του Αγίου Όρους Θεόκλητος Διονυσιάτης.

Ο δεύτερος κίνδυνος, ειδικότερα της Μονής Αγάθωνος, είναι να υπερβεί κατά κάποιο τρόπο η φιλόξενη προσφορά της το ας το πούμε κάπως αυστηρό μέτρο της αποφυγής μιας υπερβολικής “κοσμικής προσπελάσεως” σ’ αυτήν. Ας ελπίζουμε, πως όσο ζει και δρα ο ακάματος σημερινός ηγούμενός της και οι βοηθοί του, και ο ένας και ο άλλος κίνδυνος θα αντιμετωπισθούν με πρόβλεψη, με σύνεση και με θερμή Χριστιανική καρδιά.

* Με τον τίτλο αυτό, “Η Μονή Αγάθωνος”, δημοσίευσε τις ταξιδιωτικές του εντυπώσεις απ’ το μοναστήρι ο Πέτρος Γλέζος στη “*Νέα Εστία*”, της 1ης Μαρτίου 1977.

** Ν.Κ.Λούρου, «Η προσωπικότητα της ανησυχίας», “*Νέα Εστία*” 15 Ιουλίου 1975

Ο τέως Δήμος Υπάτης και το Σμόκοβο

Αναδημοσίευση από το περιοδικό Οι Ρίζες μας 1984

Με το Νόμο της 10ης Ιανουαρίου 1834 “περί συστάσεως των Δήμων”, συστήθηκε και ο Δήμος Υπάτης με πρωτεύουσα την Υπάτη. Στο Δήμο αυτό υπαγόταν από την αρχή και το Σμόκοβο. Με το νόμο όμως της 14ης Φεβρουαρίου 1912 “Περί συστάσεως Δήμων και Κοινοτήτων” καταργήθηκαν οι Δήμοι των οποίων η πρωτεύουσα είχε πληθυσμό λιγότερο από 10.000 κατοίκους και οι Κωμοπόλεις ή τα χωριά, που συναποτελούσαν μέχρι τότε τους παλιούς Δήμους, αναγνωρίστηκαν ως χωριστές κοινότητες. Τότε το χωριό Σμόκοβον του “τέως Δήμου Υπάτης” αποτέλεσε την αυτοδιοικούμενη “Κοινότητα Σμοκόβου”. Η Υπάτη, μολονότι δεν συγκέντρωνε πολύ περισσότερους από 1500 κατοίκους – όπως φαίνεται και στα στοιχεία που παραθέτουμε παρακάτω – για λόγους ιστορικούς παρέμεινε ως “Δήμος Υπάτης”.

Ποιά ήταν, όμως, η κατάσταση στον Δήμο Υπάτης πριν από την δημιουργία των χωριστών κοινοτήτων στα 1912 και ποια ήταν η θέση του χωριού μας σε αυτόν;

Μια ενδιαφέρουσα από άποψη περιεκτικότητας και εγκυρότητας απάντηση βρίσκουμε στον “ΟΔΗΓΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ” που τυπώθηκε στα 1910 και περιλαμβάνει στοιχεία για όλους τους Νομούς και τους Δήμους της χώρας. Παραθέτουμε στη συνέχεια, όσα στοιχεία αναφέρονται στον Δήμο Υπάτης. Τα στατιστικά στοιχεία που χρησιμοποιεί ο Οδηγός είναι από την απογραφή του 1907, την τελευταία πριν από την σύσταση των χωριστών κοινοτήτων αλλά όχι μόνο αυτό. Ήταν και η τελευταία πριν η χώρα μας εμπλακεί στη σειρά των ατέλειωτων εσωτερικών περιπετειών με τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, την Μικρασιατική Καταστροφή κι όσα ακολούθησαν.

Μια ματιά στους παρακάτω πίνακες μας δείχνει ότι στον Δήμο Υπάτης, εκτός από την πρωτεύουσα (Υπάτη) και τα Λουτρά, των οποίων ο πληθυσμός προσμετρείται στην Υπάτη, περιλαμβάνονταν άλλα δεκατρία χωριά. Από αυτά, τα πέντε είναι καμποχώρια, τα άλλα οχτώ περισσότερο ή λιγότερο ορεινά. Αν τώρα συγκρίνουμε τα πληθυσμιακά και τα άλλα στοιχεία (αριθμοί υδρομύλων, καφενείων, ύπαρξη ή όχι πανδοχείων κλπ) εύκολα θα καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι στις αρχές του αιώνα τα ορεινά χωριά όχι μόνο δεν υπολείπονται των χωριών του κάμπου σε κίνηση, πληθυσμό, δραστηριότητα, αλλά μάλλον παίρνουν την πρώτη θέση μετά την επισήμανση δύο εξαιρέσεων. Πρώτη είναι οι Μεξιάτες, προφανώς εξαιτίας της μικρής σχετικά απόστασης από τη Λαμία και της καίριας θέσεώς τους στην κοιλάδα

του Σπερχειού και μάλιστα δίπλα στον ποταμό. Δεύτερη το σημερινό Αργυροχώρι, τότε Μπουγόμηλα, με πρόσβαση και στο βουνό και στον κάμπο, ώστε να επιτρέπει διάφορες απασχολήσεις και με απόσταση μόλις 15 λεπτά από την Υπάτη.

Το Σμόκοβο κατείχε την δεύτερη θέση σε πληθυσμό μετά το Νεοχώρι, ανάμεσα στα ορεινά χωριά και την τέταρτη θέση γενικά ανάμεσα σε όλα τα χωριά του Δήμου. Επίσης, αναφέρεται ως η έδρα ταχυδρομικού και τηλεφωνικού γραφείου κάτι που δεν αναφέρεται για κανένα άλλο ορεινό χωριό, ενώ αν κοιτάξουμε τα στοιχεία συνολικά, θα δούμε ότι αναφέρεται από τα καμποχώρια του Δήμου, η Λάλα (σημερινή Ροδωνιά).

Μερική άποψη του χωριού μας

Αξίζει να αναφερθούμε στο ιστορικό μετονομασίας του χωριού μας από Σμόκοβο σε Πύργος Υπάτης. Από το 1914 η κοινότητα Σμοκόβου ανήκε στη δικαιοδοσία του Δήμου Υπάτης. Ο πρώτος πρόεδρος της κοινότητας Σμοκόβου ήταν ο Σεραφείμ Κ. Αποστολόπουλος. Δυνάμει του από 9 Σεπτεμβρίου 1927 διατάγματος που δημοσιεύτηκε στο υπ αριθμόν 206 τεύχος Α φύλλον της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως του 1927 η κοινότητα Σμοκόβου μετονομάζεται σε κοινότητα Πύργου και λόγω του ότι ανήκε διοικητικά στο Δήμο Υπάτης προσετέθη στην ονομασία και η λέξη Υπάτης προκειμένου να διακρίνεται από άλλες κοινότητες με το όνομα Πύργος στην επικράτεια.

Στην παράθεση των στοιχείων που ακολουθεί τηρούμε την γλώσσα και την ορθογραφία του πρωτοτύπου. Μόνη παρατυπία η χρήση του μονοτονικού που γίνεται για λόγους τεχνικούς.

Δημήτρης Καραδήμας

ΔΗΜΟΣ ΥΠΑΤΗΣ

Δήμαρχος Π. Τσακνιάς

ΥΠΑΤΗ

Κατ. 1553. Κείται κατά τας υπωρείας της Οίτης εν υψηλή τοποθεσία και ένεκα τούτου η διαμονή ευχάριστος και τερπνή. Οι Τούρκοι ωνόμαζον αυτήν Πατραδζίκ, και οι δ' ημέτεροι Νέας Πάτρας. Ενταύθα υπάρχει μέγας στρατών και πόλις έχει αφθονίαν υδάτων.

Συγκοινωνία

Μετά Λαμίας δι' αμαξιτής οδού 5 ώραι, (ολόκληρος η άμαξα δρχ. 25 – 30, το άτομον δρχ. 5).

Λουτρών Υπάτης 1.15' ώρα δι' αμαξιτής οδού (15 φραγ. η άμαξα και κατά θέσιν δρχ. 3)

Ταχυδ. Και Τηλ. Τσουκαλάς Ν.

Προϊόντα

Καπνός

Βιομηχανία εγχώριος

Μάλλινα ωραία κλινοσκεπάσματα (κιλίμια, χράμια κλπ.).

Αρχαί

Ειρηνοδίκης Μινέτας Κων.

Γραμμ. Λευϊτικός Αρ.

Συμβολαιογρ. Γεωργουτσοπούλου Χ.

Εκπαίδευσις

Σχολάρχης

Ελληνοδιδασκ.

Ναοί

“Αγ. Γεωργίου”

“Αγ. Νικολάου”

Αλευρομυλωθροί

Ανδρεόπουλος Ι. - Μπαλής Δ. - Μπαλταδώρας Ευάγ. - Περδικάρης Β. - Ρούκας Ι.

Αμαξών Ιδιοκτήται

Αθανασιάς Κ. - Αθανιάς Κ. - Σαμαράς Π.

Αρτοποιεία

Ζαφείρη Γ. - Ζαφείρη Ν. - Καψούρη Γ.

Δικολάβοι

Αμπλιανίτης Ι. - Βασακάρης Μ. - Παπαρόδης Α. - Χαρβαλάκης Θεοδ.

Έμποροι υφασμάτων

Μαντζούνης Σ. και Β. - Μπρόφας Ι. και Ν.

Ενοικιαστής λουτρών

Αγαθοκλής Γ.

Ιατροί

Γιωτόπουλος Γ. - Μαντούρας Γ. - Μυλωνάς Π. - Παγκρόπουλος Γ. - Παπαγιαννούλης Κωνστ.

Καπνέμποροι

(Εξαγωγή εσωτερικού)

Κοκκινόπουλος Θεοδ.

Εξαγωγή εξωτερικού

Εις Αίγυπτον

Δασκαλόπουλος Αθαν. 50 – 400 χιλ. οκ. - Ματσούκα Αδελ. 20 – 30 χιλ. οκ.

Καφεία

Αγυοψύχου Γεωρ. - Βούλγαρη Απ. και
Χαρ. - Πλάκα Γεωρ. - Τερτέγκα και Βούλ-
γαρη

Πανδοχεία

Κατσογιάννη Ευθ.

Παντοπωλεία

Αγαθοκλή Γ. - Αντωνοπούλου Ν. - Βλα-
χογιάννη Ι. - Δήμου Λ. - Ζησόπουλου Γ. -
Καλαντζή Χ. - Καπτζούση Σ. - Μαντζούνια
Δ. - Παπαζαχαρία Κ. - Σανδρή Ι.

Προμηθ. εγχώριων προϊόντων

Γεωργαντάς Δημ. - Δασκαλόπουλος Αθ.
- Δασκαλόπουλος Λεων. - Καρυαμπάς
Ηλ. - Κοκκινόπουλος Θεόδ. - Ματσούκας
Δ. - Μπρόφας Κων. - Σάνδρης Αθ. - Σίμος
Δ. - Στεργιόπουλος Χρ.

Σιδηρουργεία

Αντωνίου Παν. - Βλάχου Δημ. - Βλάχου
Ευαγγ. - Γασπαρινάτου Παύλ. - Γκανά
Χρ. - Κατσιμπρα Δημ. - Μπράκα Γεωργ. -
Τσαγκλή Απ. - Τσαγλή Ιω.

Υδρομύλου ιδιοκτήται

Καραδήμος Κωνστ.

Υποδηματοποιεία

Δημητρέλου Σπυρ. - Μπαλάσκα Νικ. - Χα-
ραλαμποπούλου Στ.

Φαρμακεία

Αναστασίου Σ. - Σουλοπούλου Θ.

ΛΟΥΤΡΑ ΥΠΑΤΗΣ

Κείνται εις τους πρόποδας της Οίτης,
είνε θειούχα και ωφέλιμα εις τα δερμικά
νοσήματα εις τον ποιήσαντα μεγάλην
χρήσιν υδραργύρου και εις αρθρίτιδα.
Έχει λουτήρας κατά το Ευρωπαϊκόν σύ-
στημα, εστιατόρια, ξενοδοχεία και διά-
φορα κέντρα διασκεδάσεως.

“Μέγα Ξενοδοχείον” α' τάξεως: εκάστη
ημέρα κατ' άτομον δρχ. 12 όλου ομού
ταμπλ ντοτ κλπ.

“Οθρυς” β' τάξεως δωμάτια ημερήσια.

“Οίτης” β' τάξεως 3 δρχ. Φαγητόν α λα
καρτ: Έκαστον λουτρόν δρχ 11/2 και ο
Ψεκασμός δρχ. 1. Διευθυντής και των 3
Ξενοδοχείων και ενοικιαστής των κτη-
μάτων τούτων του Αγαθοκλέους: Κούρ-
κουλος Κ.

Συγκοινωνία

Μετά Υπάτης δι' αμαξιτής οδού 1.15' ώρ.
Μετά Λαμίας επίσης δι' αμαξιτής οδού 5
ώρας (αμαξ. το άτομον 3 δρχ.)

ΒΑΣΙΛΙΚΑ

Κατ. 183. Από Υπάτης 45' και κείται επί
της δεξιιάς όχθης του Σπερχειού.

Καφεία

Μαργαρίτου Αθαν.

Παντοπωλεία

Ηλιοπούλου Ηλία

ΚΑΣΤΑΝΙΑ

Κατ. 431. Από Υπάτης: 2 ώραι και κείται

επί των βορείων υπωρειών της Οίτης.

Αλευρομυλωθροί

Καρβέλης Θεμ. - Ρούσκας Ηλίας

Καφεία

Κωνσταντοπούλου Χαρ.

Παντοπωλεία

Ξηροτύρη Ν.

ΛΑΛΑ

Κατ. 321. Από Υπάτης: 1.15'. Κείται δε Β. αυτής. Έδρα ταχυδρομικού και τηλεφων. γραφείου.

Παντοπωλεία

Κουτσίκι Γ. - Μπλουχάρη Ανδρ.

Υδρομύλων ιδιοκτήται

Τασούλης Κωνστ.

ΛΙΑΣΚΟΒΟΝ

Κατ. 343. Από Υπάτης 2 ώραι, κείται δε Δ. αυτής.

Παντοπωλεία

Κατσούνα Δ. - Ράση ή Παπά Γ.

Σιδηρουργεία

Τσαγιπλή Νικ.

ΛΥΧΝΟΝ

Κατ. 201. Από Υπάτης 1.15'

Καφεία

Παγκόλα Π.

ΜΑΝΤΕΤΣΙ

Κατ. 234. Από Υπάτης 3 ώραι

Υδρομύλου ιδιοκτήται

Χαρίσης Αθαν. Και Γεωργ.

ΜΕΞΙΑΤΑΙΣ

Κατ. 732. Από Υπάτης 1.30'. Κείται δε προς Α. Αυτής.

Παντοπωλεία

Μπουλιώτη Κ. - Ξανθοπούλου Ι. - Σταθοπούλου Δ. - Σταθοπούλου Κ.

Καπνέμποροι

Βενέτης Ζήσης

Υδρομύλων ιδιοκτήται

Αναγνωστόπουλος Α. - Βάρνης Ν.

ΜΠΟΥΓΟΜΗΛΑ

Κατ. 732. Από Υπάτης 15'.

Υδρομύλου ιδιοκτήται

Γιαννόπουλος Γεωργ.

ΝΕΟΧΩΡΙ

Κατ. 602. Από Υπάτης 4 ώραι κείται δε ΝΔ αυτής.

Αλευρομυλωθροί

Παπασταμάτης Σταμ.

Πανδοχεία

Κρισβίκη Νικ.

Υδρομύλου ιδιοκτήται
Γαλάνης Λεων. - Γιδαράκος Ν.

ΣΜΟΚΟΒΟΝ

Κατ. 576. Από Υπάτης 4 ώραι, έδρα Ταχ.
Και Τηλεφων. Γραφείου

Παντοπωλεία
Παπανικολάου Γεωργ.

Πανδοχεία
Αλατά Γεωργ.

Υδρομύλου ιδιοκτήται
Αναγνωστόπουλος Νικ. - Καραδήμος
Κωνστ. - Τσουκέας Βασ.

ΣΥΚΑ

Κατ. 250. Από Υπάτης 1 ώρα κείται δε
προς Δ. αυτής.

Υδρομύλου ιδιοκτήται
Τσακνιάς Π.

ΧΩΜΙΡΙΑΝΗ ΕΔΩΘΕ

Κατ. 411. Από Υπάτης 6 ώραι, κείται δε
ΝΔ αυτής.

Μυλωθοί
Σιαμπάνης Νικ.

Καφεία
Αμπλιανίτη Π. - Μπούστρα Γ.

Υδρομύλων ιδιοκτήται
Δροσογιάννης Ι. - Πλατής Αθαν.

ΧΩΜΙΡΙΑΝΗ ΠΕΡΑ

Κατ. 386. Από Υπάτης 6 ώραι.

Καφεία
Παπακωνσταντίνου Δ.

Υδρομύλου ιδιοκτήται
Πιπερίγκας Γ.

Ο Αη – Λιάς

Αφηγούνται οι θυγατέρες του Βαγγελή Αγαθή Τσινιάου και Σπυρίδω Αλεξανδρή (περιοδικό Οι Ρίζες μας 1987)

Κάποιο βράδυ του 1916 ο Βαγγέλης Ανδρεόπουλος (ο Βαγγελής) είδε στον ύπνο του τον Αη-Λια που του είπε: «Είσαι ικανός να χτίσεις μια εκκλησία απέναντι στο Μέλι ;» και χάθηκε. Την άλλη μέρα διηγήθηκε τ' όνειρο στη γυναίκα του προβληματισμένος. Το άλλο βράδυ πάλι είδε τον Αη-Λια στον ύπνο του λέγοντας του τα ίδια λόγια. Τότε ο Βαγγελής του λέει και θέλω και μπορώ αλλά με τι χρήματα ; Εγώ δυστυχώς δεν έχω.

Τότε ο Προφήτης Ηλίας του λέει να κάνει έρανο σ'όλα τα γύρω χωριά και τα καμποχώρια και κείνος θα τους βοηθήσει.

Μετά απ' αυτό με βοηθό του το Νίκο Χριστογιώργο άρχισε να οργώνει τα χωριά που ανταποκρίθηκαν με προθυμία και μάζεψε 25.000 τότε. Πήγε στη Λαμία βρήκε τον μάστορα Καραχάλιο Ν. και τους χτίστες και συνεννοήθηκαν να φτιάσουν πρώτα την ασβεστογούρνα και μετά ν' αρχίσει το χτίσιμο της Εκκλησίας. Το μεγάλο πρόβλημα όμως ήταν το νερό. Για τρεις μέρες κουβαλάγανε νερό από την Κόκκινη Βρύση, αλλά το νερό δεν έφτανε και το έργο δεν μπορούσε να προχωρήσει. Κουρασμένος και στεναχωρημένος πολύ ο Βαγγελής δεν ήξερε τι να κάνει. Τον βλέπει πάλι στον ύπνο του τον Αη-Λια και του λέει: «Θα πας στη Φτερόλακα στο χωράφι του Μανιώτη, στον μεγάλο έλατο, θα σκάψεις και θα βρεις νερό». Την άλλη μέρα ο Βαγγελής μαζί με τον Μανιώτη, τον Τάσο Ανδρεόπουλο, το Νίκο Χριστογεώργο, τον Ζησάκη τον Γιάννη και τους άλλους πήγανε και σκάψανε στον έλατο και στο ένα μέτρο το χώμα ήταν βρεγμένο. Σκάψανε κι άλλο και μετά δέσανε τον Μανιώτη με τριχιά, τον κρέμασαν μέσα και συνέχισε το σκάψιμο δίνοντας το χώμα σ' αυτούς που ήτανε επάνω.

Την άλλη μέρα ο λάκκος ήταν γεμάτος νερό! Κάνανε ένα αυλάκι και φέρανε το νερό στο χώρο που χτίζανε την Εκκλησία. Έτσι το χτίσιμο συνεχίσθηκε και τελείωσε η Εκκλησία. Όταν τελείωσε το κτίσιμο της Εκκλησίας, στέρεψε και το νερό στον έλατο.

Αξιζει να σημειωθεί ότι ΟΛΟ το χωριό έλαβε μέρος στο χτίσιμο, είτε δίνοντας χρήματα, είτε με προσωπική εργασία είτε πηγαίνοντας φαγητό στους μαστόρους.

Την ημέρα των εγκαινίων κανένας χωριανός δεν έλειψε καθώς και πολύς

κόσμος από τα ορεινά χωριά της περιοχής ήρθε για να τιμήσει τον Άγιο. Εκείνο όμως που δεν ξεχνιέται είναι οι κάτοικοι του κάμπου που σαν μια ανθρώπινη αλυσίδα ανέβαιναν μέσα στο ποτάμι και στην ανηφοριά για την Εκκλησία για να πάρουν μέρος στα εγκαίνια.

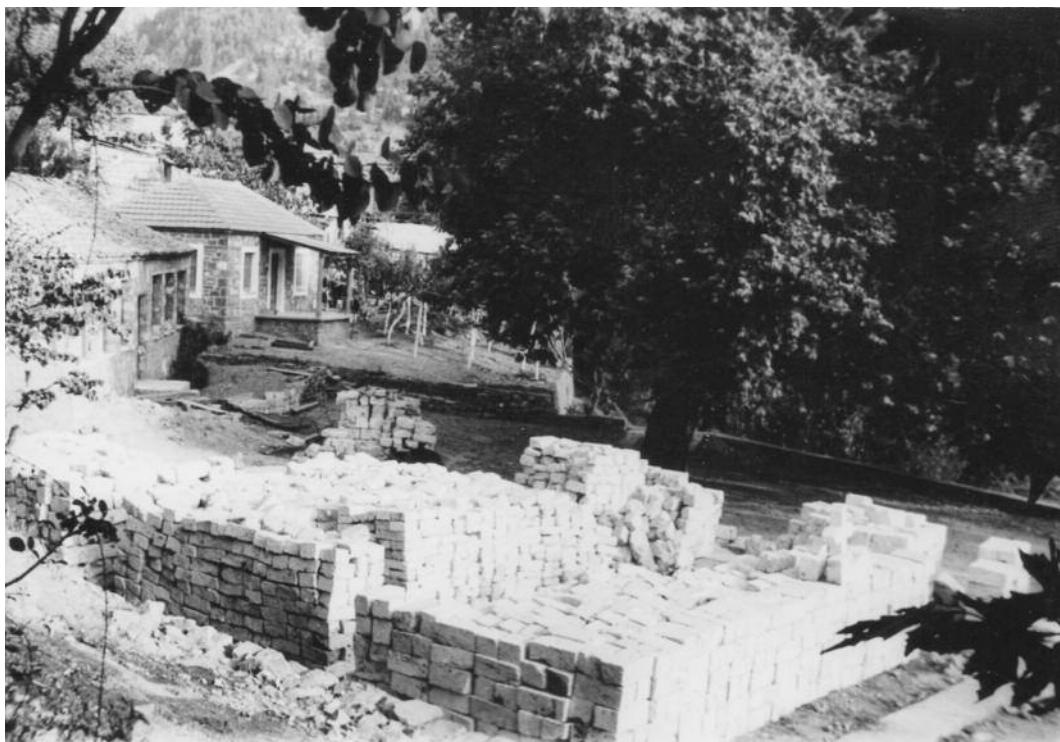
Η τόσο μεγάλη συμμετοχή των καμπίσιων εξηγείται από το γεγονός ότι ο Προφήτης Ηλίας θεωρείται προστάτης του κάμπου γιατί στις ρίζες του βράχου που είναι χτισμένος ο Προφήτης Ηλίας είναι οι πηγές των νερών από τις οποίες ποτίζεται όλος ο κάμπος. Τα τελευταία χρόνια μάλιστα με την υδρομάστευση που έγινε, το θαυμάσιο νερό των πηγών του Αη-Λια μπήκε και στα σπίτια του κάμπου.

Η ιστορία του Συλλόγου Πυργιωτών

Β΄ Περίοδος 1953-1972

Μετά το τέλος του εμφυλίου πολέμου που ακολούθησε την Γερμανική κατοχή, η δράση του Συλλόγου ξεκινά πάλι δειλά το 1954. Η ομαλότητα στη χώρα επανέρχεται σιγά σιγά χωρίς όμως τα πάθη και οι αντιπαραθέσεις που είχαν ριζώσει βαθιά την περίοδο του εμφυλίου να εκλείψουν και να συνεχίζουν να σιγοκαίνε δηλητηριάζοντας τις σχέσεις των ανθρώπων.

Λίγο πριν την ανέγερση της εκκλησίας

Ο Σύλλογος ξεκινά πάλι. Με προσωρινό ΔΣ και πρόεδρο τον Νίκο Π. Παπανικολάου το ΔΣ αναλαμβάνει να οργανώσει πάλι το Σύλλογο και να κάνει αρχαιρεσίες. Η γενική συνέλευση ορίζεται για τις 23 Μαΐου του 1954. Από τις αρχαιρεσίες εκλέγεται πάλι πρόεδρος ο Νίκος Παπανικολάου. Καθορίζονται οι προτεραιότητες για το Σύλλογο με πρώτη την κατασκευή του δρόμου από το Μεσοχώρι στο χωριό. Αμέσως συστήνεται επιτροπή που θα συντονίσει και θα υποστηρίξει τις ενέργειες που απαιτούνται για να γίνει ο δρόμος.

Στην επόμενη γενική συνέλευση το 1957 ανανεώνεται το ΔΣ και πλαισιώνεται και από νέους ανθρώπους με όρεξη για δουλειά και προσφορά. Αποφασίζεται η διοργάνωση της πρώτης χοροεσπερίδας και η έκδοση εφημερίδας ή περιοδικού του Συλλόγου πράγμα που υλοποιείται πολλά χρόνια μετά.

Το 1958 το νέο ΔΣ του Συλλόγου ασχολείται με τα μικρά και μεγάλα προβλήματα

Η εκκλησία υπό κατασκευή

του χωριού προσπαθώντας να ισορροπήσει τον πολιτισμό που έπρεπε να πάει στο χωριό (το χωριό δεν είχε ούτε ρεύμα την περίοδο εκείνη) με τη διατήρηση της τοπικής παράδοσης. Ασχολείται με θέματα όπως την τοποθέτηση δασκάλου στο δημοτικό σχολείο, την εδαφολογική μελέτη για την εκκλησία του χωριού, που είναι σε κακή κατάσταση, μέχρι την βοήθεια σε χωριανούς που είχαν ανάγκη. Η κατασκευή νέας εκκλησίας περνάει σε πρώτη προτεραιότητα και αρχίζουν και οι πρώτες διαφωνίες σε σχέση με τη θέση που θα έπρεπε να γίνει ο νέος Ναός.

Η θέση του Συλλόγου τότε ήταν να κατασκευαστεί ο νέος Ναός στον Άγιο Αθανάσιο λόγω του ασταθούς εδάφους στη θέση του παλαιού Ναού, θέση που προκαλεί και την πρώτη ανοικτή διαφωνία με την Κοινότητα που εμμένει στην ανέγερση της εκκλησίας στην ίδια θέση με την παλιά. Μετά την ολοκλήρωση της μελέτης και την γνωμοδότηση των μηχανικών ο Σύλλογος αναθεωρεί την αρχική του θέση και ξεκινά τις ενέργειες για την συγκέντρωση χρημάτων με σκοπό την

Από την τελετή εγκαινίων του Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου

ανέγερση της εκκλησίας.

Η χοροεσπερίδα του 1958 έχει μεγάλη επιτυχία και αποφέρει έσοδα στο Σύλλογο 10820,40 δραχμές σύμφωνα με τα πρακτικά της εποχής. Οι ενέργειες του Συλλόγου για τη διάνοιξη του δρόμου πετυχαίνουν να περάσει ο νομαρχιακός δρόμος που σχεδιάζεται μέσα από το χωριό και όχι μέσω Κορομπίλι.

Το 1959 η αρχική μελέτη και εκτίμηση του μηχανικού για την κατασκευή της εκκλησίας δείχνει ότι θα χρειαστούν τουλάχιστον 150000 δραχμές για τη σωστή θεμελίωση του Ναού και ο Σύλλογος ξεκινά τον αγώνα για τη συγκέντρωση χρημάτων από δωρεές, εκδηλώσεις, εράνους και διάθεση λαχνών. Η προσπάθεια συνεχίζεται μέχρι το 1960.

Στη γενική συνέλευση εκείνης της χρονιάς εκλέγεται πρόεδρος ο Δημήτρης Γ. Ξυνόγαλος. Το κύριο θέμα της γενικής συνέλευσης είναι η εκκλησία που πλέον είναι σε κακή κατάσταση και σχεδόν έτοιμη να καταρρεύσει. Στο μεταξύ η Μητρόπολη Λαμίας ξεκινά κάτω από αδιευκρίνιστες συνθήκες την κατεδάφιση του παλαιού Ναού του χωριού.

Ο εκκλησιασμός των χωριανών γίνεται πλέον στο ξωκλήσι του Αγίου Γεωργίου στην κορυφή του χωριού. Οι διαφωνίες σχετικά με τη θέση του νέου Ναού δεν έχουν εκλείψει με μερίδα των χωριανών να θέλει την ανέγερση στον Άγιο Αθανάσιο,

άλλους στον Άγιο Γεώργιο και τους περισσότερους στην παλιά θέση της εκκλησίας. Τελικά μετά τις γνωματεύσεις των μηχανικών ότι με τα νέα δομικά υλικά το τσιμέντο και τα σίδερα δεν θα υπάρχει κίνδυνος, αποφασίζεται η θεμελίωση της εκκλησίας που ξεκινά το 1961 στη σημερινή της θέση. Παράλληλα με έξοδα του Συλλόγου ανακατασκευάστηκε το παλιό καμπαναριό και αγοράστηκε και η καινούργια καμπάνα.

Με τα χρήματα που έχει μέχρι τότε συγκεντρώσει ο Σύλλογος και η Κοινότητα και με την προσωπική προσφορά σε χρήμα και εργασία όλων των χωριανών οι εργασίες ξεκινάνε.

Το διάστημα που ακολουθεί η αποκλειστική σχεδόν ενασχόληση των μελών του ΔΣ και η εστίαση των δραστηριοτήτων του Συλλόγου αφορά την εύρεση πόρων για την αποπεράτωση της εκκλησίας. Ταυτόχρονα αποφασίζεται η τοιχοποιία να γίνει με πωρόλιθο για να μην επιβαρυνθεί περισσότερο το ασταθές έδαφος γεγονός που προκαλεί ακόμα περισσότερες δυσκολίες αλλά και διαφωνίες σε σχέση με τον τρόπο και τα έξοδα εξόρυξης. Με την προσωπική εργασία των χωριανών οι δυσκολίες σιγά σιγά ξεπερνιούνται η θεμελίωση ολοκληρώνεται και αρχίζει η τοιχοποιία. Με την ολοκλήρωση της τοιχοποιίας εξαντλούνται και τα διαθέσιμα χρήματα.

Παράλληλα με τα παραπάνω ο Σύλλογος προσπαθούσε να λύσει και το πρόβλημα της υδροδότησης του χωριού. Εκείνη την περίοδο βρισκόταν σε εξέλιξη η πρώτη υδρομάστευση στον βράχο και η κατασκευή του υδραγωγείου. Η Νομαρχία ανέθεσε σε έναν εργολάβο την εγκατάσταση μηχανήματος για να στείλει νερό στη δεξαμενή στον Άγιο Γεώργιο αλλά η μεγάλη υψομετρική διαφορά και η πίεση του νερού δημιουργούσε συνεχώς προβλήματα στα μηχανήματα. Όταν τα μηχανήματα σταμάτησαν να τροφοδοτούν με νερό τη δεξαμενή ο Σύλλογος κινήθηκε νομικά κατά του εργολάβου ο οποίος στο μεταξύ είχε πτωχεύσει με αποτέλεσμα οι κόποι και τα έξοδα να πάνε χαμένα και να μην δοθεί λύση στο πρόβλημα του νερού.

***Από την τελετή εγκαινίων του Ναού
Κοιμήσεως της Θεοτόκου***

Φθάνουμε στο 1967 και το πολιτικό σκηνικό αλλάζει. Από το 1967 έως το 1970 η δικτατορία με σχετικό διάταγμα αναστέλλει τη λειτουργία όλων των Συλλόγων και σωματείων. Ο Σύλλογος αναγκαστικά πλέον σταματά τη δραστηριότητα του για το διάστημα αυτό. Το 1970 που παύει η ισχύς του διατάγματος ο Σύλλογος επανέρχεται στην ενεργό δράση. Με προσωρινή διοίκηση και πρόεδρο τον Κώστα Θ. Ξυνόγαλο η οποία επανεκλέγεται μετά τις επίσημες αρχαιρεσίες που γίνονται, ο Σύλλογος

Το χορευτικό συγκρότημα του Πύργου την ημέρα των εγκαίνιων

ξεκινά πάλι δυναμικά με πρώτο μέλημα την αποπεράτωση και τον εξοπλισμό της ενοριακής εκκλησίας του χωριού. Τον Δεκέμβριο του 1970 το χωριό χάνει τον Παπανικόλα Αναγνωστόπουλο που φεύγει στα 89 του χρόνια. Όλο το χωριό τον συνοδεύει στην τελευταία του κατοικία με τη νεκρώσιμη τελετή να γίνεται στην ξεσκεπάστη μισοτελειωμένη εκκλησία την ώρα που χιονίζει. Ο θάνατος του Παπανικόλα ήταν ο καταλύτης. Όλοι ορκίστηκαν να τελειώσουν την εκκλησία σε ένα χρόνο και να κάνουν το μνημόσυνο του Παπανικόλα στον καινούργιο Ναό.

Τη χρονιά που ακολούθησε το χωριό ήταν σύσσωμο. Σύλλογος, χωριανοί, Κοινοτικό και Εκκλησιαστικό συμβούλιο ήταν στο πόδι. Οι διαφορές καταλαγιάζουν και κάτω από την συνολική προσπάθεια η εκκλησία αποπερατώνεται και εγκαινιάζεται με κάθε λαμπρότητα στις 8 Σεπτεμβρίου του 1972.

Εικόνες μιας άλλης εποχής (B)

8-9-1960 Πανηγύρι στο κατάστημα του Ανδρέα Γιαννόπουλου

Παραδοσιακό πανηγύρι στο παντοπωλείο του Γ. Μαντζάνα τη δεκαετία του 60

8-9-1970 Χορός στην αυλή της εκκλησίας

Έτσι πέρναγαν οι νύχτες του χειμώνα

Παραδοσιακό ψήσιμο στη γάστρα

Παραδοσιακό όργωμα το 1960

Εκδρομή στην Καλογερόστανη

Παρέα χωριανών στον Άη Γιώργη

Δύσκολη η ανάβαση στο χωριό το χειμώνα και οι αλυσίδες απαραίτητες

Εκδηλώσεις στην εκκλησία

Το χορευτικό συγκρότημα του Πύργου

Οι αναμνήσεις ενός δάσκαλου

*(Αποσπάσματα από το Ημερολόγιο του συνταξιούχου
σήμερα δάσκαλου Στυλιανού Καφφέ)*

Στις 3 Οκτωβρίου 1960 κατέβηκα από τα Λουτρά Υπάτης στην Αθήνα και στις 4, την άλλη μέρα, ανέλαβα το πρωί υπηρεσία ως αναπληρωτής δάσκαλος στο 3θέσιο Δημοτικό Σχολείο Αγίας Παρασκευής Καματερού.

Το σχολείο είχε 280 μαθητές με έναν δάσκαλο Διευθυντή, τον Γιώργο Παναγιωτόπουλο, και δυο δασκάλες περασμένης ηλικίας. Στεγαζόταν στο σπίτι ενός καλογερόπαπα και είχε τρεις αίθουσες. Μου λέει ο Διευθυντής «*Πήγαινε σε παρακαλώ να παρακολουθήσεις το μάθημα στην Γ΄ και Δ΄ τάξη*». Το τμήμα αυτό είχε 110 μαθητές που κάθονταν τρεις τρεις σε 33 θρανία και οι υπόλοιποι όρθιοι γύρω από το τραπέζι της δασκάλας! Με την είσοδο στο αίθουσα έχασα την έννοια του δάσκαλου και ταυτόχρονα αισθάνθηκα μεγάλη στενοχώρια και απελπισία. Οι μαθητές ούτε που συγκινήθηκαν από την είσοδό μας στη τάξη. Η Διονυσία αφήνει την τσάντα της στο τραπέζι, παίρνει έναν μεγάλο χάρακα, χτυπούσε όποιον έφτανε και οι υπόλοιποι γιουχάιζαν! Έπειτα από αρκετή ώρα επιτέλους ησύχασαν. Όταν χτύπησε το κουδούνι διάλειμμα, πήγαμε στο γραφείο και ο Διευθυντής με ρώτησε πώς είδα για πρώτη φορά το τμήμα. Από ντροπή δεν του είπα τίποτα. Τελικά, ύστερα από πολλές αντιδράσεις της Διονυσίας, επειδή στην ίδια τάξη είχε πολλά ιδιαίτερα μαθήματα, ανέλαβα το τμήμα και μετά από μεγάλες προσπάθειες και μεγάλους κόπους, έγινε αγνώριστο. Την κούραση εκείνη την αισθάνομαι ακόμα σήμερα.

Όταν διορίστηκα κανονικά στο Δημόσιο και αποχαιρέτησα τα παιδιά, έκλαιγαν απαρνηγόρητα. Τη μέρα που θα έφευγα, 23 Απριλίου 1961, ήρθαν στο σπίτι μου περίπου 20 μαθητές μου και με συνόδεψαν μέχρι απέναντι στη Νέα Φιλαδέλφεια που πήρα το αυτοκίνητο για να φύγω.

Την 1η Σεπτεμβρίου του 1961 τοποθετήθηκα οριστικά στο μονοθέσιο Δημοτικό Σχολείο Δάφνης (Δώθε Χομίργιανη) της Δεύτερης Περιφέρειας Φθιώτιδας σε υψόμετρο 1100 περίπου μέτρα. Υπηρέτησα εκεί τα σχολικά έτη 1961-1962, 1962-1963, 1963-1964. Η διαμονή μου στη Δάφνη ήταν δύσκολη, γιατί τότε δεν υπήρχε ούτε σπίτι να μείνω. Την πρώτη χρονιά έμεινα στη γιαγιά Κωνσταντίνα Φέρτη, το γένος Τσατσανιά από το Νεχώρι, σε ένα δωμάτιο 6Χ6 χωρίς θέρμανση και τα υπόλοιπα δύο χρόνια στο Γραφείο του Σχολείου σε θερμοκρασία 7 βαθμούς υπό το μηδέν.

Χριστούγεννα 1962. Έριξε πολλά χιόνια και δεν μπόρεσα να πάω στο σπίτι μου.

Έμεινα στη Δάφνη. Αγόρασα ένα ολόκληρο πεινό κομμάτι κρέας από τον μπάμπιπα-Φώτη Καραγεώργο που είχε πρόβατα. Την παραμονή των Χριστουγέννων έκοψα αρκετό κρέας και το έβρασα στη γκαζιέρα. Παπά δεν είχε το χωριό για να πάμε στην εκκλησία.

Ξημέρωσαν χιονισμένα Χριστούγεννα. Χτύπησε η πόρτα του Σχολείου. Άνοιξα. Ήταν ο μακαρίτης σήμερα Παναγιώτης Καραδήμας, αγροφύλακας τότε στη Δάφνη, καταγόμενος, όμως, από τον Πύργο. «Τι κάνεις;» μου είπε. «Είσαι ζωντανός; Το μεσημέρι θα φάμε στο σπίτι μου λαγό! Τον έπιασα χθες μέσα στο χιόνι με τη χλαίνη μου». Πήγα και το δικό μου κρέας και φάγαμε όλοι μαζί.

Δεν θυμάμαι ακριβώς, τη δεύτερη ή τρίτη μέρα των Χριστουγέννων, ξεκινήσαμε με τον Παναγιώτη και τη φοράδα του, που ήταν αχώριστος σύντροφός μας, για τον Πύργο Υπάτης. Είχε γυρίσει νοτιάς, το χιόνι είχε μαλακώσει κι έπαιρνε να λιώσει. Κατεβήκαμε τον κατήφορο μέχρι το λογγόρεμα και ανεβήκαμε την ανηφόρα μέχρι το Παλιοκκλήσι. Δεν πήγαμε, όμως, το δρόμο από την Τριανταφυλλιά, αλλά τον αριστερό, που οδηγούσε στα μαντάνια, για να περάσουμε το γιοφύρι στο Μέγα Ρέμα. Μόλις πατήσαμε το πρώτο ξέχιο, η φοράδα φρούμαζε που έβλεπε το χώμα. Σταματήσαμε να φάμε λίγο και μετά να συνεχίσουμε το ταξίδι. Είχαμε μαζί μας ψωμί, τυρί, κεφτέδες, αυγά. Δεν προλάβαμε, όμως, να τελειώσουμε καλά-καλά το φαγητό και άρχισε να βρέχει καταρρακτωδώς. Φύγαμε τρέχοντας με την ψυχή στο στόμα να προλάβουμε μην πάρει το ποτάμι το γιοφύρι. Προλάβαμε τα περάσαμε και τα δύο, ανεβήκαμε την τελευταία ανηφόρα και φτάσαμε στον Πύργο. Πήγαμε στο σπίτι του αγροφύλακα, του Δημήτρη Σπηλίδη. Ήταν αγροφύλακας στο Νεχώρι. Βγάλαμε τα βρεγμένα ρούχα, φάγαμε, ζεσταθήκαμε και ξεκουραστήκαμε. Το απόγευμα πήγαμε στην πλατεία. Μας είδε ο αστυνόμος: «Πότε ήρθατε;» μας ρώτησε. «Τώρα μας ειδοποίησαν το πήρε το γιοφύρι το ποτάμι». Κοιμηθήκαμε το βράδυ στο σπίτι του Σπηλίδη και την άλλη μέρα το πρωί πήγαμε στο Περιστέρι μέσα στις λάσπες και τις κατολισθήσεις για να πάρουμε το αυτοκίνητο για τη Λαμία. Φτάσαμε πριν τη Συκά, αλλά δεν μπορούσε να περάσει το λεωφορείο τον κατεβασμένο χείμαρρο και γύρισε προς τη Σπερχειάδα. Περάσαμε τη γέφυρα της Βίστριτσας, το χωριό Άγιο Σώστη και μετά συναντήσαμε το ορμητικό ποτάμι «Μαρίτσα» το οποίο περάσαμε με δυσκολία και μόνο με τη βοήθεια τρακτέρ! Τελικά, με τα πολλά, φτάσαμε στη Λαμία...

Επιθεωρητή είχαμε τότε τον Σπύρο Τσατσόπουλο, που ήταν άνθρωπος ανάποδος και μίζερος! Μου έκανε επιθεώρηση την Κυριακή με ερωτήσεις στα παιδιά, χωρίς να διδάξω μάθημα!

Έφτασε στη Δάφνη αργά το βράδυ του Σαββάτου, στις 7 Ιουνίου 1962 και η

πρώτη κουβέντα που μου είπε ήταν: «Για φαγητό έφερα ψητό από τη Λαμία. Κανόνισες για ύπνο;» Του απάντησα «Το ψητό να το πας πάλι στη Λαμία!» Η μακαρίτισσα σήμερα Γεωργία Μαραγκού είχε ετοιμάσει κρέας αρνί με πατάτες στο φούρνο με φρέσκο βούτυρο κατσικίσιο. Φάγαμε στο μαγαζί του Κώστα Σιαμπάνη και έμεινε κατευχαριστημένος με το τόσο ωραίο φαγητό. «Μπράβο!» μου είπε «στα σχολεία που πηγαίνω δε βρίσκουμε με τους δασκάλους ούτε αυγά να φάμε»! Στη συνέχεια, το βράδυ αργά, τον πήγα για ύπνο σε ένα χωριάτικο αρχοντοδωμάτιο της κυρά-Γιωργίτσας Μαραγκού, που ευχαριστήθηκε πολύ, όπως έλεγε τότε. Τον ρώτησα «Τι θα κάνω αύριο κύριε επιθεωρητά;» «Τίποτα» μου απάντησε. Το πρωί της Κυριακής δεν είχαμε παπά. Ήρθαν τα παιδιά στο Σχολείο, μπήκαν το ένα πίσω από το άλλο, τον χαιρέτησαν και του φίλησαν το χέρι, όπως συνήθιζαν να κάνουν όταν χαιρετούσαν ανθρώπους κάποιας ηλικίας. «Δεν είμαι παπάς να μου φιλάτε το χέρι» είπε! Τα παιδιά ωραία ντυμένα με ροδοκόκκινα μάγουλα, με θάρρος. Ρώτησε: «τα παιδιά περιποιούνται κάθε μέρα έτσι ή όταν περιμένουν επιθεωρητή;» Του απάντησα «Ο Επιθεωρητής έρχεται στο Σχολείο κάθε δέκα χρόνια. Το χωριό μπορεί να είναι απομακρυσμένο, αλλά είναι κέντρο παραθερισμού...» Έκανε ερωτήσεις έξω και μέσα στην αίθουσα. Έμεινε ευχαριστημένος. Στο αρχείο του Σχολείου εγώ τον παρακάλεσα να ρίξει μια ματιά. Μετά το μεσημεριανό φαγητό στο ίδιο σπίτι (σούπα με κότα ντόπια) τον πήγαμε με τον Παναγιώτη, τον αγροφύλακα, με τη φοράδα, στο διπλανό χωριό την Ανατολή (Πέρα Χομίργιανη). Εκεί υπηρετούσε ο συνάδελφος από τον Πύργο ο Κώστας Θεοχαρόπουλος.

Όταν κατέβηκε στη Λαμία ο Επιθεωρητής με αποθέωσε και είχε να λέει για το σχολείο της Δάφνης, αλλά η βαθμολογία 20,75 – η πρώτη μου έκθεση – που για αυτόν ήταν άριστα!

Στις διακοπές του Πάσχα του 1962, που έφυγα για τα Λουτρά, ήρθαν ξένοι ή ντόπιοι με ζώα ένα βράδυ, δίπλα από το σπίτι του Γιώργου Αναγνωστόπουλου (Κουκούλα), που έμενε στη Δάφνη, αλλά καταγόταν από το Σμόκοβο. Μπήκαν σε ένα χωράφι με τριφύλλι, έσκαψαν, φαινόταν να έβγαλαν κάτι από μέσα, έριξαν ένα βράχο. Κάτω υπήρχε τρύπα που χωρούσε ένα χέρι. Όλοι σκέφτηκαν ότι κάποιοι πήραν έναν τενεκέ με λύρες που πρέπει να ήταν εκεί χωμένες.

Όταν επέστρεψα μετά τις διακοπές ήρθε η αστυνομία από το Σταθμό Χωροφυλακής του Πύργου: ο Δημήτριος Παπαχαράλμπους, ενωμοτάρχης, και οι χωροφύλακες Γιώργος Κατσιλιέρης και Τριαντάφυλλος Κοτσκογιάννης. Έγιναν έρευνες, προσαγωγές υπόπτων, αλλά χωρίς κανένα αποτέλεσμα. Η αστυνομία ερχόταν από τον Πύργο όταν υπήρχε πρόβλημα.

Σύμφωνα με μαρτυρίες των χωρικών εκεί κοντά ήταν το Αρχηγείο με το δεύτερο

αντάρτικο, τον εμφύλιο Πόλεμο. Στην κορυφή του χωριού, σε μια σπηλιά, κάτω από έναν ογκώδη βράχο, ήταν κρυμμένα κιβώτια με βλήματα όλμων 60 χιλιοστών τα οποία με τα χρόνια φάνηκαν από την πίσω μεριά. Τα είδαν τα παιδιά και έλεγαν ότι έχουν μέσα λίρες. Αυτό θα μπορούσε να έχει πολύ δυσάρεστα αποτελέσματα για τα παιδιά και για τους μεγάλους. Ευτυχώς κάπου το είπαν. Πήγε ο Πρόεδρος της κοινότητας Γιάννης Σιαμπάνης του Σοφοκλή και ο αγροφύλακας, Παναγιώτης Καραδήμας του Δημητρίου, και περιέφραξαν τον τόπο, ειδοποιήθηκε η αστυνομία και εν συνεχεία ο στρατός (Σ.Κ.Ε.). Από το στρατό στάλθηκε ομάδα πυροτεχνουργών που έκανε την ανατίναξη των βλημάτων.

Τον Ο. Γ. Α. ξεκίνησαν πρώτοι οι δάσκαλοι και μετά ανέλαβαν οι Γραμματείς των κοινοτήτων. Στη Δάφνη δεν υπήρχε Γραμματέας και ήμουν υπεύθυνος εγώ μέχρι την 1η Σεπτεμβρίου του 1964, που έφυγα με μετάθεση στα Δυο Βουνά.

Ετοίμασα τις αιτήσεις των χωριανών. Είχε προγραμματίσει ο Ειρηνοδίκης Υπάτης, Βαμβακούλης Ιωάννης να έρθει για εκδίκηση μια ορισμένη ημερομηνία και ειδοποίησα τους ενδιαφερόμενους. Επειδή ήταν χειμώνας και φοβόταν μήπως ρίξει χιόνι, ήρθε μια μέρα νωρίτερα χωρία να ειδοποιήσει. Υπέγραψε τις αιτήσεις χωρίς να είναι παρόντες οι ενδιαφερόμενοι. Πήραν σύνταξη και άνθρωποι που κατοικούσαν μόνιμα στην Αθήνα. Μάλιστα την αίτηση για σύνταξη μιας κυρίας που δεν είχε προλάβει να έρθει από την Αθήνα την πήγα στο γραφείο του στην Υπάτη και την υπέγραψε!

Με διόρισε ο Ο. Γ. Α. Ανταποκριτή και υπόλογο για την πληρωμή των συντάξεων. Κάθε φορά που ήταν για πληρωμή, κατέβαινα στη Λαμία, έπαιρνα τα χρήματα από την Αγροτική Τράπεζα, πλήρωνα τους γερόντους και σε δεκαπέντε ημέρες πήγαινα πάλι στην Τράπεζα για απόδοση λογαριασμού. Ταλαιπωρία! Έξοδα μετακίνησης περίπου 500 δραχμές τότε και έπαιρνα αποζημίωση από τον Ο. Γ. Α. 150 δραχμές! Μια φορά ενώ έστειλα έγγραφο στην τράπεζα να στείλει τα χρήματα στο Ταχυδρομείο Υπάτης για να τα πάρω στις διακοπές των Χριστουγέννων, έκανε λάθος και τα έστειλε στο Μαυρολιθάρι Φωκίδας. Με πήρε τηλέφωνο ο Προϊστάμενος του γραφείου Ιωάννης Φαράντζος να πάω να πάρω τα χρήματα όσο γίνεται πιο γρήγορα γιατί δεν είχε δικαίωμα να κρατάει τόσα χρήματα στο γραφείο του. Πήγα με τον μακαρίτη τον Παναγιώτη τον Καραδήμα, πήρα τα χρήματα και πήγαμε στην ταβέρνα του Φαράντζου να φάμε κάτι πριν φύγουμε. Έριχνε χιόνι. Θυμάμαι ότι τα έπιασε για τα καλά και υποφέραμε πολύ μέχρι να φτάσουμε στη Δάφνη.

Λαογραφικά

Τα Βαρδούσια και το στοιχείό τους

Του Ζάχου Ξηροτύρη

Το νεράκι, το θεϊκό αυτό δώρο, το ζωοδότη αυτόν, φαίνεται ότι ο Θεός δεν το μοίρασε δίκαια. Αν το μοίραζε δίκαια, δε θα είχαμε άλλα βουνά να ξεχύνουν σαν ποτάμι τα νερά τους από τα ξεκοιλιασμένα πλευρά τους και από τα σκέλια τους και άλλα να σκάζουν σαν τζιτζίκια για λίγο νεράκι.

Έτσι και τα Βαρδούσια, έχουν πολλά νερά που τρέχουν σαν “Βαρδούσι” που λέμε και από κει πήραν και τ' όνομά τους, Βαρδούσια, από τα πολλά νερά. Δεν έχουν όμως απ' όλες τις μεριές ή έχουν πολύ λίγο νεράκι, πηγές που τις ανακαλύπτουν οι πετροπέρδικες κι ύστερα τις ανασκαλεύουν, οι τσοπάνηδες τους κάνουν μια γούρνα άμπλα όπως λέμε και σκύβουν και πίνουν ή φκιάνουν καμιά κεδρόβρυση πελεκητή και τρέχει τότε σα ρακί και τότε περισσότερο νερό. Φκιάνουν γουρνίτσες – ποτίστρες για τα πρόβατα και κείνα αναμμένα από τη ζέστη του καλοκαιριού σκύβουν, πίνουν και δροσίζονται.

Αίφνης στα Βαρδούσια, αντίκρυ από την Γκιώνα, από τη Νότια πλευρά, το “Μεγάλο Βαρκό” τρέχει άφθονο νερό, ενώ από την Ανατολική, από τη μεριά που είναι οι χομίργιανες κι αντίκρυ από το Μακρυκάμπι, στις φαλακρές κορφές τους σπανίζει το νερό, λίγες οι πηγές.

Κάποια χρονιά, όπως λέει ο Βλάχικος μύθος, που τόσο παραστατικά τον παρουσιάζει ο ποιητής και λόγιος Βασίλης Λαμνάτος, γέννημα της Βλαχουργιάς, θες γιατί στέρεψαν μερικές μικροπηγές από μεγάλη ανομβρία και το βιος τους κινδύνευε από νεράκι, θες από περιέργεια του Τσέλιγκα και των τσοπαναράιων, θες γιατί είχαν ακούσει το τραγούδι για τον Όλυμπο που λέει “εγώ είμαι ο γέρο Όλυμπος στον κόσμο ξακουσμένος πόχω τις ξηνταδυό κορφές, τις ξηνταπέντε βρύσες” και ήθελαν να ξέρουν πόσες βρύσες έχουν τα Βαρδούσια, το δικό τους βουνό και όπως θα δούμε παρακάτω βρέθηκαν να έχουν εβδομήντα δύο πηγές, ξεπερνούν και τον Όλυμπο. Θες ακόμα, γιατί ο λαός πιστεύει ότι ο άνθρωπος έχει στο κορμί του 72 φλέβες και τόσες πηγές πρέπει να έχει και το βουνό, “Που πας αβασκανία μπούχαλα και κακία και κακό αερικό” “Πάω να ρουφήξω το αίμα από τι 72 φλέβες του κορμιού του...”, αποφάσισαν να μετρήσουν τις πηγές των Βαρδουσιών, να τις εντοπίσουν και να τις ξέρουν όλοι οι τσοπάνηδες.

Άλλωστε η βλάχικη περιέργεια, φαντασία και πονηριά, είναι μεγάλη, όπως ξέρουμε, εκεί που κάθονται δυο – δυο, τρεις – τρεις και περισσότεροι και πελεκάν και κεντάν με το “πινέλι” τους το ειδικό και κοφτερό κείνο μαχαιράκι, γκλίτσες,

ρόκες, ξύλινες κουλούρες για να κρεμούν τα κυπροκούδουνα στα γιδοπρόβατα (άλλος αδράχτια και σφοντήλια φκιάνει κι άλλος κεντάει ρόκα) και λένε παροιμίες και μουραπάδες ή παίζουν τη μαγευτική φλογέρα τους, κουβεντιάζουν για τα λειβάδια, για τ' άρμεγμα, για το σκάλισμα και σκάρο, για όλη τη βλαχοζωή, εκεί με τα πολλά και τα διάφορα τους κίνησε η περιέργεια να μάθουν και πόσες πηγές έχουν τα Βαρδούσια.

Άλλωστε τι Τσέλιγκας και τι Τσοπαναράιοι ήταν αυτοί να ξεκαλοκαιριάζουν γεννητάτα στα Βαρδούσια και να μην ξέρουν πόσες πηγές έχει το βουνό τους, και τι βουνό, υψηλό και πολυτραγουδισμένο.

Ανέθεσε λοιπόν ο Τσέλιγκας σ' ένα τσοπανόπουλο, άξιο και γλήγορο, να πάει να μετρήσει τις πηγές, φέρνοντας το βουνό ένα γύρω, σπιθαμή προς σπιθαμή τα πλευρά του, τα ριζά του, τις σπηλιές και ρεματιές, τις πλαγιές και τις κορφές του.

Είχε ακουστά το βλαχόπουλο πως στα βουνά κατοικούν και Δράκοι και στοιχειά σ' απόμερα μέρη ή σπηλιές, μα το φιλότιμο δεν του επέτρεπε να δειλιάσει και ν' αρνηθεί. Άλλωστε πίσω δεν κάνει εύκολα ο βλάχος. Είχε ακούσει ακόμα ότι κάποτε ένα βλαχόπουλο συναντήθηκε στο δρόμο με το χάρο και πάλεψε μαζί του. Ο χάρος θρασύς και ανελέητος όπως είναι, σαν είδε το λεβέντη κείνο τσοπάνο, δεν άργησε να του πει κατάμουτρα ότι για κείνον ερχόταν να του πάρει την ψυχή. Το παλληκάρι όμως δεν άργησε να του δώσει τη λακωνική απάντηση “χωρίς ανάγκη κι αρρωστιά, ψυχή δεν παραδίνω”.

Δεν δειλιάζουν και δεν χωρατεύουν τα βλαχόπουλα. Και θα τον νικούσε το χάρο αν δεν ήταν μπαμπέσης χάρος που άμα βλέπει τον κίνδυνο, βάνει τρικλοποδιά όπως έκαμε και με τον Διγενή.

Στο γέρμα του ήλιου κουράστηκε το βλαχόπουλο κι άρχισε να βογγάει και να παρακαλάει το χάρο να το αφήσει να ζήσει. “Τ' έχω τα πρόβατ' άκουρα και το τυρί στο ζύγι, κι έχω γυναίκα παρανιά και χήρα δεν της πρέπει”. Όλα αυτά τα είχε ακουστά το βλαχόπουλο των Βαρδουσιών, μα εδώ δεν πρόκειται να παλέψει με το χάρο, το πολύ – πολύ με το στοιχειό αν συναντηθούν. Είχε ακουστά ακόμη ότι άλλο βλαχόπουλο είχε παλέψει με το Δράκο, τον σκότωσε και πήγε στο βασιλιά να πάρει συχαρίκια. Πώς θα κάνουν πίσω και θα φοβηθούν τα βλαχόπουλα των Βαρδουσιών, και θα φοβηθούν από το στοιχειό; Πρώτη φορά παλεύουν βλαχόπουλα με στοιχειά;

Μας το λέει το δημοτικό τραγούδι: “ο Γιάννης ξεκίνησε αντάμα με τον Κώστα και το Στοιχειό ξεκίνησε να παν ν' ανταμωθούνε”.

Κι ανταμώθηκαν, και πάλεψαν και νικητής βγήκε ο Γιάννης κι έτρεξε να φέρει το μήνυμα στο βασιλιά. “Σκότωσ' ο Γιάννης το στοιχειό και πάει στο βασιλιά να πάρει συχαρίκια”.

Πρωί – πρωί με τα χαράματα έφυγε το βλαχόπουλο κι άρχισε να μετράει ολημερίς

πηγές ώσπου νύχτωσε κι έπεσε να κοιμηθεί άφοβα. Νάσου όμως κατά τα μεσάνυχτα έφθασε το στοιχειό που είχε μυρισθεί ανθρώπινο αίμα και σάρκες ζωντανές και δεν άργησε να τον καταβροχθίσει για να κορέσει την πείνα του και να τιμωρήσει τον βέβηλο για το τόλμημά του.

Πέρασαν λίγες μέρες και δεν γύρισε ο ερευνητής. Οι βλάχοι ανησύχησαν και πιο πολύ ο Τσέλιγκας κι έστειλαν άλλον να δει τι έγινε ο πρώτος και να φέρει αυτός εις πέρας την αποστολή. Μα και κείνος, πέρασαν μέρες, πέρασε βδομάδα και δε γύρισε, είχε την ίδια τύχη με τον πρώτο.

Η ανησυχία τους τώρα κορυφώθηκε, έκαμαν γενική σύναξη με σκοπό να παραιτηθούν απ' αυτή την επικίνδυνη αποστολή, γιατί το μυαλό που έχει αυτό το στοιχειό των Βαρδουσιών θα τους φάει όλους έναν – έναν και θα ξεκληρίσει την βλάχικη γενιά.

Του Τσέλιγκα όμως το γόητρο είχε τρωθεί, το κύρος του είχε πέσει κατακόρυφα και για να συνεχισθεί η αποστολή έταξε ένα κοπάδι πρόβατα Καραμάνικα σε όποιον μπορέσει να μετρήσει τις πηγές.

Τώρα αλλάζουν τα πράγματα. Κάτι το βλάχικο φιλότιμο, κάτι τα Καραμάνικα πρόβατα, έκαμαν ένα γεροτσοπάνο να λύσει τη σιωπή του και πρότεινε να πάει αυτός με τον μπιστικό του.

Όλοι του επέτρεψαν, αφού θέλει να πάει και πηγαίνει αβίαστα, αλλά λίγες ελπίδες είχαν να τον ξαναδούν. Ξεκίνησαν κι αυτοί χαράματα κι άρχισαν να μετράν πηγές του βουνού και με το ηλιοβασίλεμα αποσύρθηκαν κάπου ανάμερα σε μια πηγή να φαν και να κοιμηθούν.

Τότε λέει ο πονηρός και έμπειρος γεροβλάβος στον μπιστικό του: “Στρώσε τη μία κάπα για στρωσίδι” και ξάπλωσαν και οι δύο, αλλά αντίθετα, το κεφάλι του ενός ήταν προς τα πόδια του άλλου και με την άλλη κάπα σκεπάστηκαν “ράφτικα” στενόμακτρα, έτσι που έδειχνε πως ήταν άνθρωπος με δυο κεφάλια.

Άκρα σιγή, ανάσα δεν έπαιρναν από το φόβο και την αγωνία τους, δεν πέρασε όμως πολλή ώρα κι ακούν ένα βουητό που σείονταν τα έλατα και το θεριό με κάτι μεγάλους πήδους και μουγκρητά που βούιζαν οι ρεματιές, έφθασε μπροστά τους με κάτι μάτια κόκκινα και γυαλιστερά σα μπαλάκια, ένα στόμα τεράστιο σαν ανοιχτό πηγάδι και κάτι δόντια μεγάλα κατάσπρα και σουβλερά.

Στην αρχή το θεριό στάθηκε και τους κοίταξε, χαρούμενο που θα έτρωγε δύο μαζί. Τέτοια πεσκέσια ήταν σπάνια. Μα στη στιγμή έπεσε σε συλλογή. Τι τέρας ήταν αυτό άραγε; Τέτοιο δεν ξανάδε! Ένας με δυο κεφάλια! Και με γουρλωμένα μάτια κοίταζε και όσο κοίταζε, τόσο απορούσε μ' αυτό το δικέφαλο τέρας.

Οι βλάχοι έτρεμαν από φόβο και ήταν ζωντανοί πεθαμένοι, έτοιμοι να φωνάξουν βοήθεια Παναγιά μου. Ακούν τότε το στοιχειό να μονολογεί: “Μπρε, μπρε, τι παράξενο είναι τούτο που δεν το ξανάειδα στα Βαρδούσια; Μα τις εβδομήντα δυο πηγές σου βρε βουνό, άνθρωπο με δυο κεφάλια δεν ξανάχω δει!” Κι έστριψε απότομα κι έφυγε σαν αερικό, γκρεμίζοντας στο πέρασμά του βράχους και κοτρόνια και κρύφθηκε στη σπηλιά του. Φαίνεται έχουν και τα στοιχειά προλήψεις και γλίτωσαν οι βλάχοι.

Σαν έδωκε ο Θεός και ξημέρωσε χωρίς να κλείσουν μάτι και αμίλητοι όλη νύχτα, σηκώθηκαν, πήραν τις κάπες τους και μια και δυο τράβηξαν για το Τσελιγκάτο. Το μυστικό τώρα το ήξεραν από πρώτο χέρι, από το ίδιο το στοιχειό.

Σαν γύρισαν, έστρωσαν τις κάπες τους, κάθησαν σταυροπόδι και διηγήθηκαν με το νι και με το σίγμα ότι είδαν κι άκουσαν.

Δεν μάθαμε μόνο τώρα που ο κόσμος δε φοβάται τα στοιχειά, αν τις μέτρησε κανείς άλλος, να διαπιστώσει του λόγου το αληθές του στοιχειού και των βλάχων.

Πάντως το Τσελιγκάτο ομόφωνα έκρινε τους ερευνητές βλάχους ειλικρινείς. Μα όπως και ο μύθος μας λέει, δεν έχουμε λόγο να αμφιβάλουμε ότι οι πηγές είναι εβδομήντα δύο, γιατί και ο Τσέλιγκας κράτησε το λόγο του και έδωκε στους δύο βλάχους το κοπάδι τα Καραμάνικα πρόβατα που είχε τάξει και ένα τέτοιο τάμα δεν είναι μικρό κι ασήμαντο.

Εικόνες μιας άλλης εποχής (Γ)

Μια επίσκεψη του φωτορεπόρτερ Βασίλη Καραγεώργου στον χιονισμένο Πύργο στα 1960 άφησε μια σειρά φωτογραφιών που μας δίνουν μια γεύση από τις πολύ δύσκολες συνθήκες που αντιμετώπιζαν οι κάτοικοι του Πύργου στα 1960. Από την δύσκολη ανάβαση μέσα στα χιόνια μέχρι το μάθημα στην παγωμένη τάξη και από τη λειτουργία του Αη Γιώργη από τον ιερέα Στρωματιά στο πότισμα και το τάισμα των κοπαδιών μέσα στο χειμώνα από τον τσοπάνη. Εικόνες ενός όχι και τόσο μακρινού παρελθόντος.

Ευχαριστούμε τον Β. Καραγεώργο για την παραχώρηση του υλικού.

Δύσκολη η επιστροφή στον Πύργο το χειμώνα με το λεωφορείο της άγονης γραμμής

Ο χιονισμένος Πύργος μόλις που ξεχωρίζει στο λευκό τοπίο

Ας κουμπωθούμε να κινήσουμε για το σπίτι

*Το λεωφορείο αφήνει τους λιγοστούς ταξιδιώτες στην είσοδο του χωριού
και φορτωμένοι οι ταξιδιώτες με τα ψώνια τους τραβάνε για το σπίτι*

**Οι βρύσες του χωριού ήταν τόπος συνάντησης.
Οι χωριανοί κουβαλούσαν καθημερινά νερό για τις ανάγκες του σπιτιού και πότιζαν
τα ζωντανά τους. Οι νεώτεροι έβρισκαν την ευκαιρία για χιονοπόλεμο**

***Το χιόνι ξεπερνά τα 50 εκατοστά και οι μετακινήσεις είναι δύσκολες.
Ο Πρόεδρος του χωριού αείμνηστος Ραφτόπουλος Γιάννης
με μερικούς κατοίκους ξεχιονίζουν την στράτα***

Η κτηνοτροφία ήταν πηγή ζωής για τους κατοίκους και η φροντίδα που χρειάζονταν τα ζωντανά ήταν δύσκολη και επίπονη

**Δύσκολες οι συνθήκες για τους μαθητές του μονοθέσιου σχολείου.
Πρώτα πρέπει να ζεσταθούν γύρω από την ξυλόσομπα και μετά να αρχίσει
το μάθημα με τον αείμνηστο δάσκαλο Δημήτρη Σταματόπουλο**

Η ιστορία του Συλλόγου Πυργιωτών

Γ΄ Περίοδος 1973-1992

Μετά την πτώση του δικτατορικού καθεστώτος, τον Ιούλιο του 1974, ο Σύλλογος δραστηριοποιείται ξανά. Στις αρχές του 1975 πραγματοποιεί γενική συνέλευση και εκλέγει Διοικητικό Συμβούλιο με δημοκρατικές διαδικασίες (Πρόεδρος Χαράλαμπος Ραφτόπουλος). Την περίοδο εκείνη στην Ελληνική κοινωνία το κομματικό στοιχείο και η έντονη πολιτικοποίηση ήταν ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της εποχής, πράγμα που επηρεάζει τους πάντες και όπως ήταν φυσικό, ο κομματισμός αναπτύσσεται και στους κόλπους των Συλλόγων και των σωματείων. Αρχίζει πλέον να διαφαίνεται έντονο το κομματικό στοιχείο, τόσο ανάμεσα στα μέλη του ΔΣ, όσο και ανάμεσα στα μέλη του Συλλόγου γενικότερα, με συνέπεια στις αρχαιρεσίες του 1977 (Πρόεδρος Ειρήνη Ανδρεοπούλου), τα μέλη του συλλόγου να ψηφίσουν νέο ΔΣ με κομματική επιλογή. Το αποτέλεσμα ήταν να εκλεγούν οκτώ μέλη από τους δημοκρατικούς και ένα από τους δεξιούς το οποίο και παραιτήθηκε για να διευκολύνει το έργο του ΔΣ.

Στις επόμενες αρχαιρεσίες του 1979, οι συσχετισμοί αντεστράφησαν με τους δεξιούς να επικρατούν με έξι εκλεγμένα μέλη στο ΔΣ έναντι τριών μελών των δημοκρατικών. Κάποιες παρατυπίες όμως, σε σχέση με τη συμμετοχή ατόμων στις εκλογές, που τυπικά δεν είχαν δικαίωμα ψήφου, οδήγησαν τους δημοκρατικούς στην απόφαση να προσφύγουν στα δικαστήρια, με αποτέλεσμα το Πρωτοδικείο να ακυρώσει τις εκλογές και να διορίσει υπηρεσιακό ΔΣ προκειμένου να διενεργηθούν νέες εκλογές σύμφωνα με τον κατάλογο των νομίμως εγγεγραμμένων μελών του Συλλόγου. Το υπηρεσιακό ΔΣ έκανε τις εκλογές στις 18-3-1980 όπου προσήλθαν και οι δύο πλευρές, αλλά, μετά την διαπίστωση απαρτίας, η δεξιά παράταξη αποχώρησε σύσσωμη και οι αρχαιρεσίες έγιναν από τα εναπομείναντα μέλη.

Οι αποχωρήσαντες συγκεντρώθηκαν την ίδια μέρα και ίδρυσαν τον Εκπολιτιστικό Σύλλογο Πυργιωτών. Έτσι έγινε η διάσπαση του Συλλόγου και γράφτηκε μια μαύρη σελίδα στην ιστορία του.

Μετά την τραυματική αυτή εμπειρία ο Σύλλογος ανασυγκροτείται (Πρόεδρος Βασίλης Καραγεώργος) και το 1981 δημιουργεί την ποδοσφαιρική ομάδα, η οποία δίνει φιλικούς αγώνες με τα γύρω χωριά, αλλά και με πιο μακρινές περιοχές όπως στο Περδικάκι Αγρινίου κα αλλού, πραγματοποιώντας μονοήμερες εκδρομές με στόχο την ανάπτυξη φιλίας και ομαδικής αλληλεγγύης αλλά και τη δημιουργία κοι-

νωνικών σχέσεων ανάμεσα στα παιδιά.

Την ίδια χρονιά με πρωτοβουλία της Ειρήνης Ανδρεοπούλου δημιουργείται ο όμιλος παραδοσιακών χορών με ανάλογες τοπικές ενδυμασίες που πέρα από τη χαρά και την ικανοποίηση που έδινε στα παιδιά, είχε και σαν βαθύτερο στόχο τη διατήρηση της παράδοσης και των ηθών και εθίμων της περιοχής.

Η ποδοσφαιρική ομάδα του Πύργου στα 1981

Το 1982 ο Σύλλογος εκδίδει το περιοδικό «οι Ρίζες μας» που έμελε να παίξει σημαντικό ρόλο για μια 10ετία στα δρώμενα τόσο του Συλλόγου όσο και των χωριανών. Μέσα από τις σελίδες του κατέγραψε ιστορίες και γεγονότα του παρελθόντος, ζωντάνεψε αναμνήσεις και έδωσε την ευκαιρία να αποτυπώσουν τις απόψεις τους πολλοί άνθρωποι. Δίκαια λοιπόν «οι Ρίζες μας» απόσπασαν ευνοϊκές κριτικές από ντόπιους και ξένους, από επώνυμους και ανώνυμους αναγνώστες. Δεν ήταν απλά ένα περιοδικό για να παρουσιάσει κάποια δραστηριότητα ο Σύλλογος, αλλά για να αναδείξει και να δώσει την καλύτερη δυνατή λύση στα προβλήματα εκείνης της εποχής, να παρακινήσει τα αδιάφορα μέλη και να ενθαρρύνει τα ενεργά.

Το 1984 ο Σύλλογος αγοράζει τα όργανα της παιδικής χαράς από τη Αθήνα και δημιουργεί στον Άη Θανάση «το στέκι » για τα μικρά παιδιά. Η τοποθέτηση των

οργάνων έγινε με εθελοντική εργασία των χωριανών. Αργότερα εμπλουτίστηκε με περισσότερα όργανα και σήμερα αποτελεί το σημείο αναφοράς της λιλιπούτειας νεολαίας και όχι μόνο.

Μετά το 1985 άρχισαν δειλά- δειλά και οι συζητήσεις για συνένωση των δύο Συλλόγων και ενώ υπήρχαν ειλικρινείς και φιλότιμες προσπάθειες και από τις δύο πλευρές, την τελευταία στιγμή κάτι μεσολάβωσε και οι προσπάθειες έπεφταν στο κενό.

Το 1988 ο Σύλλογος έκανε τα εγκαίνια του Προφήτη Ηλία. Ήταν από τα σημαντικότερα έργα του Συλλόγου, μετά την ενοριακή εκκλησία του χωριού, αφού ήταν επιθυμία αλλά και όνειρο όλων των χωριανών να ξαναδοούν « τον Αηλιά» απέναντι στην κορφή του βράχου να στέκει και πάλι ολόρθος, μετά την κατεδάφιση του από το καταστροφικό πέρασμα των Γερμανών.

Εγκαίνια του Προφήτη Ηλία 1988

Το δεύτερο μεγάλο έργο του Συλλόγου το 1988 ήταν τα εγκαίνια του πνευματικού κέντρου που εγκαταστάθηκε στο παλιό δημοτικό σχολείο του χωριού. Είναι ένα σημαντικό έργο αφού τα παιδιά συγκεντρώνονται εκεί κάθε μέρα το καλοκαίρι, ψυχαγωγούνται και το σημαντικότερο γνωρίζονται μεταξύ τους, συνάπτουν φιλία και συ-

Εγκαίνια του Πνευματικού κέντρου το 1988

νεχίζουν την επικοινωνία τους το χειμώνα στην Αθήνα.

Το τελευταίο τεύχος του περιοδικού «οι Ρίζες μας» εκδόθηκε το 1992 και ήταν επετειακή έκδοση, αφού τότε ο Σύλλογος συμπλήρωνε 60 χρόνια από το 1932 που ιδρύθηκε. Η αμέσως μετέπειτα περίοδος κατέδειξε πόσο κενό άφησε μέσα μας η διακοπή της έκδοσης αυτής, γιατί μας είχε γίνει βίωμα και ήταν το μοναδικό επίσημο μέσο επικοινωνίας ανάμεσα στα μέλη και τους χωριανούς.

Τα μαυρομάτικα φασόλια και ο μύθος τους*

Του Ζάχου Ξηροτύρη

Ήταν μια εποχή που περνούσε ο τόπος πολύ δύσκολη και μεγάλης φτώχειας εποχή, που απόσταγμα της ζωής ήταν ο ιδρώτας, η σκληρή δουλειά και η φτώχεια.

Φτώχεια που δεν περιγράφεται ζωντανή να τη μεταφέρουμε στη σημερινή γενιά και τη μεταφέρουμε σαν παραμύθι.

Είχαμε μπουχτίσει τρώγοντας μαυρομάτικα φασόλια και είχε μαυρίσει η κοιλιά μας μ' εκείνο το μαυροζούμι τους. Τα 'βλεπες έτσι μικρά άσπρα, σκουροκίτρινα μ' ένα μαύρο αφαλό και δεν έβαζες με το νου σου ότι το αίμα τους, το ζουμί τους θα είναι μαύρο αράπικο.

Αμάν λέγαμε πάλι μαυρομάτικα; Τα βαρέθηκα αυτά τα χαρόνια γιατί είχαν και δεύτερο όνομα και τρίτο, τα λέγαν γυφτοφάσουλα και τέταρτο τα λέγαν και στενά προς διάκριση από τα πλατειά φασόλια, κι άλλο όνομα είχαν “Σελαχάκια”, γιατί το μαύρο εκείνο μάτι στη μέση του γυφτοφάσουλου φαίνεται σαν το σελάχι που φοράει ο άνθρωπος στη μέση του και ξεχωρίζει από την άλλη φορεσιά του. Ως που αργά και πριν λίγες δεκαετίες άλλαξαν όνομα στις πολιτείες και λέγονταν αμπελοφάσουλα, πήραν το γιορτινό τους όνομα, το όνομα της μόδας. Για άσπρα φασόλια δεν γινόταν λόγος ιδίως στα καμποχώρια, ήταν προνόμιο των ορεινών χωριών και κριτήριο ευμάρειας, δεν έτρωγαν όλοι πλατειά φασόλια.

Μια φορά ήρθε ένας καμπήσιος, ένας από τις Μεξιάτες στο χωριό μας να αγοράσει κατσίκια από σκληρή ράτσα, αντοχής, τσιπουρίσια όπως τα 'λεγαν κι αυτά και τα βόδια τα ορεινά, γιατί οι καμπίσιας κατσίκες ήταν μαλθακομαθημένες όπως και οι άνθρωποι του κάμπου και οι ορεινοί τους καμπήσιους τους θεωρούσαν ως προς την λεβεντιά, τουλάχιστον δευτέρας ποιότητας “οι κάμποι φκιάνουν πρόβατα και τα βουνά λεβέντες”, λέει και το Δημοτικό τραγούδι.

Αλισβερίσια πολλά δεν είχαμε με τον κάμπο και σπάνια τα συνοικέσια και πάλι παραπονούμενες οι κοπέλες που παντρεύονταν στον κάμπο “μάνα με κακοπάντρεψες και μ' έδωκες στον κάμπο” ήταν το παράπονό της και τόκαμε τραγούδι.

Η κυριότερη συναλλαγή μας με τον κάμπο ήταν που προμηθευόμαστε το καλαμπόκι που περίσσευε στον κάμπο και μεις το στερευόμαστε.

Πολλές φορές κάναμε ανταλλαγή μας έδιναν καλαμπόκι και τους δίναμε πλατειά φασόλια σε κάποια αναλογία δυό και τρεις οκάδες καλαμπόκι, μια οκά φασόλια. Ανταλλάσαμε όμως και πλατειά φασόλια με γυφτοφάσουλα μια οκά και άσπρα προς

δύο και τρεις γυφτοφάσουλα και έτσι ερχόταν φθηνότερο το φαγητό, αφού σκοπός μας δεν ήταν το καλύτερο φαγητό, αλλά πως θα χορτάσουμε και τα χορτάσαμε και μπουχτίσαμε τα γυφτοφάσουλα.

Είχαμε όμως και τα άσπρα τα πλατειά φασόλια και αυτά προσφέραμε και στο μουσαφίρη. Ήρθε λοιπόν και ο χριστιανός αυτός από τον κάμπο στο χωριό μας ν' αγοράσει γίδια, φιλοξενήθηκε στο πρώτο σπίτι με πλατειά φασόλια. Για ψάρια και για κρέας δεν γινόταν λόγος, ήταν είδη εν ανεπαρκεία. Φιλοξενήθηκε και το δεύτερο βράδυ και το τρίτο στο χωριό μας και όλοι τον φιλοξένησαν με πλατειά φασόλια.

Όταν αγόρασε τα γίδια και πήγε στο χωριό του και πήγε στο μαγαζί, τον ρώτησαν οι χωριανοί πως τα πέρασε στην Καστανιά τόσες μέρες. Τι να σας πω βρε χριστιανοί, αυτοί οι Καστανιώτες είναι όλοι νοικοκυραίοι. Από που το συμπεραίνεις βρε Γιώργο; Να σε όσα σπίτια πήγα αυτές τις μέρες, όλοι μαγείρεψαν πλατειά φασόλια. Τα πλατειά λοιπόν φασόλια τα χρόνια εκείνα της φτώχειας ήταν κριτήριο ευπορίας.

Σήμερα άλλαξαν τα κριτήρια, τα τόσο περιφρονημένα γυφτοφάσουλα ανέβηκαν σε άλλα στρώματα, δεν τα τρων οι προλετάριοι σήμερα, τα τρώει η ανώτερη τάξη που τους έδωσε το γιορτινό όνομα αμπελοφάσουλα. Ούτε Λουδοβίκος να ήταν τα γυφτοφάσουλα δεν θα είχαν τόσα ονόματα και δεν θα σπάνιζαν τόσο όπως σήμερα.

Μπορεί να είναι φασόλια και τα δυο, μα και εδώ τα διακρίνει ο ρατσισμός, άλλη ράτσα το ένα και άλλη το άλλο και τα τόσο περιζήτητα σήμερα γυφτοφάσουλα έχουν και τη δική τους ιστορία. Ο μύθος μας λέει πως από άσπρα που ήταν κι αυτά έγιναν μαύρα. Κάποτε λέει ο μύθος, η νοικοκυρά έβαλε να μαγειρέψει φασόλια, άναψε φωτιά με άχυρα για προσανάματα, τους έριξε νερό και τα 'βαλε στο χωματένιο τσουκάλι να βράσουν, όπως όμως κρατούσε τα φασόλια στην ποδιά της και τα 'βαζε με το πλόχερο στο τσουκάλι, ένα έπεσε στην άκρη της παραστιάς. Εκεί είχε απομείνει και ένα άχυρο μοναχό που δεν το 'φτασε η φωτιά να το κάψει και κατά σύμπτωση είχε μείνει στην άκρη και ένα καρβουνάκι μισοαναμένο.

Το φασόλι σαν να βρήκε παρέα το άχυρο και το καρβουνάκι, άρχισε τη φλυαρία και την ψιλοκουβέντα. Για ιδέτε βρε παιδιά τι τύχη που είχα, αν δεν γλυστρούσα από τα χέρια της κυράς τώρα θα έβραζα κι εγώ σαν τ' άλλα τ' αδέρφια μου και πόσο τα λυπάμαι τα καημένα, δεν ακούτε πως χουχλάζουν και χοροπηδούν από τον πόνο στο τσουκάλι;

Σάμπως εγώ, λέει το κάρβουνο, αν δεν πηδούσα έξω απ' τη φωτιά τώρα θα ήμουν στάχτη. Το ίδιο είπε και το άχυρο και μακάριζαν την τύχη τους. Όσο όμως βρισκόμαστε εδώ, λέει το φασόλι, φοβούμαι ότι δεν θα γλυτώσουμε από τη φωτιά,

γι' αυτό προτείνω να φύγουμε και να πάμε σ' άλλον τόπο αλαργινό. Αμ' έπος αμ' έργον σηκώθηκαν και κίνησαν κι όπου τα βγάλει ο δρόμος. Στο δρόμο όμως κατά κακή τους τύχη συνάντησαν ένα ρυάκι και τα 'πιασε φόβος και απελπισία. Μη στενοχωριέστε λέει το άχυρο θα μπω εγώ πρώτος και θα τα καταφέρω να περάσουμε, ξέρω καλό κολύμπι και στέκω από πάνω, είδατε ποτέ άχυρο να βουλιάξει; θα σας περάσω στην πλάτη μου, κλείστε μόνο τα μάτια σας για να μην ζαλιστείτε.

Μπήκε μέσα το άχυρο και πήρε το κάρβουνο να το περάσει πρώτο. Όταν έφτασε στη μέση του ρυακιού το άχυρο με το πολύτιμο φορτίο του, κοντοστάθηκε λίγο για να σκεφθεί πως θα συνεχίσει, τότε όμως άρχισε κα καίγεται από το μισό αναμμένο κάρβουνο και κόπηκε στα δύο. Το κάρβουνο έπεσε στο νερό και παρέσυρε και το άχυρο κι έτσι πνίγηκαν και τα δύο. Το φασόλι που παρακολουθούσε με αγωνία, όταν είδε το πάθημά τους το 'πιασαν κάτι νευρικά γέλια, τόσο που έσκασε στα δύο. Πάλι όμως τυχερό στάθηκε το φασόλι, την ώρα εκείνη περνούσε ένας ράφτης, είδε το χάλι του, βγάζει μια βελόνα και κλωστή απ' το σελάχι του και του ράβει την κοιλιά και από τότε τα μαυρομάτικα φασόλια έχουν ένα μαύρο σημάδι στον οφαλό τους γιατί η κλωστή ήταν μαύρη. Και να πούμε και τη μαύρη αλήθεια, το 'ραψε τόσο γερά και επιδέξια που είναι αδύνατον να το χωρίσει στα δύο, βράζει, λιώνει και στα δύο δεν χωρίζει. Ποιος φανταζόταν ότι τα μαυρομάτικα φασόλια με το μαύρο αφαλό, τα γυφτοφάσουλα που ήτανε εν αφθονία σαν κινέζικος στρατός και μας μαύρισαν την κοιλιά μας με το μαυροζούμι τους, θα σπάνιζαν τόσο και θα συμπορεύονταν με την αριστοκρατία, όχι σαν γυφτοφάσουλα και χαρόνια, αλλά με το εξελιγμένο όνομα αμπελοφάσουλα τα πανάκριβα.

*Αναδημοσίευση από το 5ο τεύχος του περιοδικού *Οι Ρίζες μας*, 1986

Φθάνοντας το ανάστημα της Οίτης

Του Χρήστου Καψαλίδη

Με την κόκκινη FORD τρέξαμε άνετα τα 200 χιλιόμετρα ως τη Λαμία.

Πρωινές ώρες το ταξίδι κι' ο ήλιος ήθελε πολύ ακόμα για να πλησιάσει κατακόρυφα στο τόξο της διαδρομής του όταν δεξιά μας αφήσαμε ατάραχο το Σπαρτιάτη στις Θερμοπύλες, σύμβολο της παλληκαριάς και της θυσίας για τα χώματα της Πατρίδας.

Περάσαμε λοιπόν βιαστικοί, φορώντας καλοκαιρινά μπλουζάκια και πάνινες ελβιέλες, συνεχίζοντας να δεχόμαστε με όρεξη στο πρόσωπο τον αγέρα των 90 χιλιομέτρων. Ατενίζοντας δεξιά ήρθε η απορία από μόνη της. Πώς φτάσαν ως εδώ πριν 25 αιώνες εκείνοι οι ξυπόλητοι ήρωες της Σπάρτης κουβαλώντας τις μολυβένιες πανοπλίες τους στη ράχη μ' αγκομαχητό, για να βροντοφωνάξουν το «ΜΟΛΩΝ ΛΑΒΕ», κι' ύστερα απ' την πάλη να πεθάνουν;;;

Χάριν σ' αυτούς λοιπόν, που με το ματωμένο περπάτημα τους κι' αυτή την ιστορική τους κραυγή σταμάτησε η ζωή τους ως εδώ, σ' αυτούς χρωστούσαμε εμείς τώρα που τρέχαμε άνετα και ξέγνοιαστοι πάνω στην ηλιόλουστη ασφαλτο προς την ευθεία του Γοργοπόταμου.

Oh! tempora Oh! mores όπως θα' λεγαν κι' οι Λατίνοι γείτονες μας.

Μέσ' την πολυδαίδαλη αγορά της Λαμίας αφήσαμε λίγο να ξεθυμάνει η καταναλωτική μας δίψα και γρήγορα πήραμε το δρόμο προς τα δυτικά. Άλλος αγέρας ξαφνικά μπήκε στα πνεμόνια μας κι' άλλο αγνάντεμα άρχισαν να χαίρονται τα μάτια μας, καθώς αντικρίζαμε στ' αριστερά μας τον πανύψηλο όγκο του βουνού της Οίτης και τα χαώδη και βαθειά φαράγγια της.

Εκεί στα πόδια του επιβλητικού βουνού πνιγμένη στο πράσινο με τις χίλιες αποχρώσεις, απλώνεται η γραφική λουτρόπολη της Υπάτης. Κούρνιασε εδώ στις ρίζες του πελώριου πέτρινου όγκου για να δέχεται κι' αυτή με τη σειρά της το κούρνιασμα της τρίτης ηλικίας πού' ρχεται χρόνο καιρό για γιαιτρεία, ξεκούραση κι' αχόρταγους περιπάτους.

Μα για μας ο δρόμος οδηγούσε αλλού και σε λίγα λεπτά αφήναμε ξανά πίσω μας εκείνο το πανέμορφο λημέρι των γερόντων.

Τρέχαμε ξανά στα πλευρά του Σπερχειού κι' ως που να νοιώσουμε το πλάτος της πεδιάδας του είχαμε αρχίσει κι' όλες τις ανηφοριές για τη Μονή Αγάθωνος.

Απόλαυση το ανέβασμα κι' άλλο τόσο χαρά θεού η εικόνα του κάμπου από ψηλά. Σε κάποιο σημείο κάτι συρμάτινοι φράχτες μας μήνυσαν πως πλησιάζαμε στο γραφικό Μοναστήρι και σε μια ακόμα στροφή αντικρίσαμε άφωνοι την είσοδο του.

Το μέρος άξια μπορεί να σταθεί με τη θεικιά του γαλήνη δίπλα στην αθάνατη

Ολυμπία και στους επιβλητικούς Δελφούς.

Έξω απ' τις ξύλινες αμπάρες μια κρυστάλλινη βρύση και μια πυκνόφυλλη φλαμουριά απ' την άλλη μεριά του τοίχου για αποκούμπι συμπλήρωναν το κλασσικό ταίρι που για χάρη του έριξε στο πεντάγραμμο ο λυρικός Σούμπερτ τη μοναδική του μελωδία. Όραμα σπάνιο και μαγεία όλος ο αυλόγυρος του Μοναστηριού. Μπαίνοντας στ' αριστερά ένα βαθύσκιο κιόσκι -στρογγυλό στο σχήμα του- και τέλεια συμμετρικό, όπως το χάραξε ο διαβήτης του πρωτομάστορα και το στήριξαν τα σιδερένια σκαριά του, ήταν ολότελα πνιγμένο στις περικοκλάδες και σ' άλλα πολλά αναρριχώμενα, μην αφήνοντας μήτε την άκρη μιας ηλιαχτίδας να του τρυπήσει το καταπράσινο του υφάδι. Ήταν ένα ολόδροσο και σκιερό τέμενος που το 'χε το μοναστήρι για νάρθηκα του. Μπαίνοντας μέσα στην απέραντη αυλή θόλωνε η ματιά σου απ' τ' αμέτρητα πολύχρωμα λουλούδια, ατίμητα στολίδια στον τόπο και στο βουνίσιο χτίσμα.

Η ίδια πανέμορφη βλάστηση στεφάνωνε και το σταυρό του Ναζωραίου σε μια κώχη της αυλής. Ο πιο μεγάλος μα κι' ο πιο απλός και ταπεινός κήρυκας του δίκιου και της ανθρωπιάς, τυλιγμένος στο πιο απλό ντύμα της φύσης. Να κι' άλλο θαυμαστό στολίδι, που κι' αν δεν είσαι πιστός σε κάνει να πιστεύεις όσο κανένα άλλο πολύχρωμο πετραχήλι κάποιου βροντόφωνου δεσπότη.

Στο τέλος της έκτασης, πίσω-πίσω, το εκκλησάκι της παράδοσης σου μιλούσε με τα μαυρισμένα και κομμένα ψηφιδωτά του απ' τους Τούρκους την σκοτεινή του ιστορία «με στολίδι μοναχό τον πέτρινο του το σταυρό» όπως θα του τραγουδούσε στην προσευχή του ο Ζαχαρίας Παπαντωνίου. Μόνη του παρηγοριά οι νεόκτιστοι και φρεσκοβαμμένοι ξενώνες στα γύρω του να δέχονται τους καλόβολους προσκυνητές και να φωτίζουν για λίγο με κανένα κεράκι τους ολόμαυρους θόλους του. Τελευταία γοητεία του αξέχαστου Μοναστηριού τα πολύχρωμα πουλιά του. Λογιώ - λογιώ φτερωτά με ξωτικές πινελιές στις ράχες τους, που δύσκολα να τις κατάφερνε κανένας ανθρώπινος χρωστήρας. Οι κάτασπροι κύκνοι στη διπλανή λιμνούλα συμπλήρωναν όλη την ομορφιά της αυλής με τις κατακόρυφες βουτιές τους στα καθαρά νερά.

Βγήκαμε απ' τις μεγάλες ξύλινες αμπάρες του Μοναστηριού αληθινά μαγεμένοι, αποκομίζοντας μια γαλήνη ψυχής, που μας χάρισε για λίγη ώρα εκείνη η αξέχαστη Μέκκα του Βουνού και της ανθρωπίνης Πίστης.

Έξω απ' τα σύνορα του Μοναστηριού τέλειωσε και η ασφαλτος, κι' ένα μικρότερο τρέξιμο δεν μας στάθηκε κι' άσχημα για ν' απολαύσουμε κι' όλο το βουνό που έφερνε γύρα ο δρόμος ως το τέρμα του ταξιδιού μας.

Ανηφορίες- κατηφορίες το ίδιο γραφικές κορνιζωμένες από πανέμορφα έλατα μας ξεγέλασαν στο χρόνο και δεν νοιώσαμε πότε φτάσαμε στον προορισμό μας, στο χωριό Πύργος, το παλιό Σμόκοβο.

Αν είχαμε μπούσουλα σίγουρα θα' δειχνε πως φέραμε γύρα όλο το βουνό της Οίτης, φτάνοντας μ' ακρίβεια στην πίσω μεριά της. Εδώ πια άλλο φυσικό μεγαλείο μπρος στα μάτια μας. Το κατάλυμα μας; στα πιο ψηλά του χωριού, η αυλή κι' η ταράτσα του σπιτιού πολλά μπόγια πιο ψηλά απ' όλες τις άλλες στέγες, ενώ μπροστά μας και μακριά κυκλοτερά μια πανύψηλη αλυσίδα από βουνοκορφές με μια άλλη μεγαλοσύνη και με μακρινό φόντο τη φαλακρή κορυφή της Λιάκουρας.

Μοναδικό το θέαμα και τις πρώτες μέρες τις περάσαμε στην αυλή του σπιτιού, ρουφώντας αχόρταγα την καινούργια βουνήσια εικόνα και τον καθαρό αγέρα στο υψόμετρο των χιλίων μέτρων.

Οι πρώτοι κοντινοί περίπατοι, όπως στο γκρεμισμένο μύλο μιας ρεματιάς μας φανέρωναν άλλες κι' άλλες ομορφιές απ' τα Αθάνατα κι' Αιώνια Βουνά του Κωστή Παλαμά, ώσπου μια μέρα αποφασίσαμε μια πιο μακρινή εκδρομή. Ένα ζεστό μεσημέριο πήραμε το χωμάτινο δρόμο, κλωθογυρίζοντας κάμποσες βουνοπλαγιές, πνιγμένες όλες από πανύψηλα έλατα, κι' ακολουθώντας τις στροφές του που' ταν η μια πιο γραφική απ' την άλλη φτάσαμε σ' ένα πέτρινο γιοφύρι, το Τριανταφυλλόρεμα, όπως το βάφτισαν οι χωριανοί.

Εκεί καταλήξαμε, εκεί στην πιο άγρια απ' τις ρεματιές που' χαμε περάσει. Εδώ πια η βουνήσια φύση σ" όλο το μεγαλείο της. Βαθύσκιωτα κι' άβατα τα πλαϊνά του βουνού, και στα χαμηλά τους η ρεματιά με τα ορμητικά νερά. Μα δεν ήταν ποτάμι αυτό, ήταν μανιασμένα νερά που δεν στρέγαν σ' ένα απλό κατηφόρισμα. Έχοντας για κοίτη αλλόκοτους πέτρινους ή γρανιτένιους γυαλιστερούς ογκόλιθους -σαν τεράστια πόμολα κρεβατιών- γινόντουσαν χείμαρροι αδάμαστοι, άγριοι καταρράκτες που σφράγιζαν τέλεια την όλη αγριάδα του βουνού σε κείνη την πλευρά του. Τι άλλο θέλαμε εμείς για αυτοσχέδιες περιπέτειες. Σκαρφαλώσαμε τη δύσβατη κοίτη, ρίξαμε κορμούς δέντρων για γιοφύρια, καθίσαμε γύρω-γύρω απ' την υγρή χαίτη του καταρράκτη να μας απαθανάτιση η Κόντακ στα τετράγωνα καρτονάκια της, κι' αφήσαμε να ξεχυθεί όλο το πάθος μας, όλη η ανθρώπινη μανία μας για ζωή, για μια ζωή που μας την αρνιούνται τόσο επίμονα οι πόλεις με τα τσιμέντα τους. Αν οι μνήμες γίνονται στολίδια στα βαθειά γηρατειά του, τότε τέτοιες αναμνήσεις είναι τα πιο αστραφτερά ρουμπίνια πάνω τους. Πού να ησυχάσουμε ύστερα απ' αυτό το πρώτο μας μεθύσι μες σε κείνη την ολοπράσινη άγρια ρεματιά.

Μια - δυο μέρες σχεδιασμοί, παρορμήσεις και την τρίτη αποφασίστηκε χωρίς δεύτερη γνώμη η άλλη η πιο μεγάλη και μοναδική μας εκδρομή στα πιο μακρινά και απηλά της κορυφογραμμής των γύρω βουνών.

Ο δρόμος μας περνούσε ξανά απ' το μαγευτικό Τριανταφυλλόρεμα, μα τούτη τη φορά τα φτερά μας είχαν ανοίξει πιο πλατιά. Ο αμαξόδρομος το ίδιο στριφτός και κολλητός στις πλαγιές με τα θεόρατα έλατα, συνέχιζε ν' ανηφορίζει, χαρίζοντάς

μας μια-μια όλο και καινούργιες ομορφιές του μεγάλου βουνού. Τι ζωγραφιά εκείνες οι χρυσοπράσενιες κορυφές που στεφάνωναν τα πανύψηλα έλατα, εκείνα τα στητά-ολόρθα κεράκια, που ένωναν γη και ουρανό. Κάποτε φτάσαμε λαχταριστά κοντά στο ύψος που είχαν οι γύρω κορυφογραμμές. Εδώ δεν είχαν λόγο πια οι στροφές, μια κι' ο δρόμος ο ίδιος όπως πάντα μας οδηγούσε σ' ένα απέραντο ίσιωμα, σωστό οροπέδιο, στο Μακρυκάμπι, που δικαίωνε αληθινά σ' όλο το μάκρος του και τ' όνομά του. Ένα παράξενο αίσθημα μας πλημμύρισε, μια αλλόκοτη διάθεση νοιώσαμε, κάτι σαν δέος, όντας τις στιγμές εκείνες θαρρείς κοντά στον ουρανό με το θεό Πάν να μας γνέφει.

Ξαφνικά κάτι άλλο απρόσμενο μας συγκίνησε εκείνες τις στιγμές. Μια μεγάλη συντροφιά από νιους και κοπέλες ξεπρόβαλλε από έναν άλλο αμαξόδρομο και τους έφερνε κατ' επάνω μας. Μια ξέχειλη έφεση ζωής κι' ένα ζεστό τραγούδι ξεχύθηκαν πάν' σε κείνο το θεϊκό πλάτεμα, που αντιλαλώντας ρυθμικά κύλισαν σ' όλα τα διάσελα των γύρω βουνών. Να πώς να σας το πω! Ένοιωσα κείνη την ώρα πως μονάχα εκεί έτρεχε το ποτάμι της ζωής του Γιώργου Σεφέρη, που αφήνουμε να περάσει μέσ' απ' τα δάκτυλα μας χωρίς να σκύψουμε να πιούμε μια στάλα.

Σμίξαμε λοιπόν εκεί ψηλά ένα μικρό μπουλούκι από προσκυνητές του ανεβασμένου στον Ουρανό Μακρύκαμπου με αλαλαγμούς χαράς και γέλιου, κάτι σαν ύμνος διθυραμβικός για κείνη την αχόρταγη ομορφιά του Γαλάζιου μας Πλανήτη.

Και το πανηγύρι μας και το ξεφάντωμα του ξέφρενου γλεντιού συνέχισε ως το σταυροδρόμι που κατέβαινε στην άλλη μεριά του βουνού. Εκεί έπρεπε να ξεπεζέψουμε. Μπροστά μας και απάνω μας όλη η φαλακρή κορυφή της Λιάκουρας, μα γύρω-γύρω το ίδιο βουνήσιο όργιο βλάστησης, όπως και σ' όλο το ανέβασμα μας. Όμως όλο και κάτι καινούργιο είχε να μας δείξει το πληθωρικό βουνό. Μια κρυστάλλινη βρύση που

κελάρυζε αδιάκοπα άφηνε τα διάφανα νερά της ασυλλόγιστα να τρέχουν στην κάτω ράχη. Αλήθεια πού να' κρυβε άραγε το δυνατό της καταψύκτη και δεν άντεξε κανένας μας να κρατήσει τα δάκτυλα του παρά λίγα μονάχα δευτερόλεπτα μέσα

στην παγωμένη δροσιά της; Ένα χωμάτινο στόμα όλο κι' όλο, κι' αυτό πνιγμένο σε βαθυπράσινα βρύα, μα το νερό ατίμητο, αθάνατο, ευλογημένο, ολόδροσο θεϊκό χάρισμα του θεού των Βουνών που βασίλευε εκεί αιώνια.

Ναι και τα γήινα Χερουβείμ; ναι κι' αυτά ολόγυρα της. Αμέτρητες, πολύχρωμες πεταλούδες με το βελουδένιο χνούδι στα φτερά πετούσαν από μια φτέρη στην άλλη. Ήταν άραγε άφωνοι αλαλαγμοί ή τα πολύφωνα «Αλληλούια» του Χαίντελ για κείνο το μεγαλείο του βουνήσιου θρόνου. Και καθώς το μεσημέρι ξαπλώσαμε πάνω στο παρθένο γρασίδι και στις πουπουλένιες φτέρες μέσ' τις γλυκές σκιές των πεύκων κι' ήρθε η ματιά μας στην ευθεία του γαλάζιου άπειρου πήγε ο νους μας στ' άπειρα όλου του κόσμου, κάνοντας τους μιαν ευχή από καρδιάς. Μακάρι να' χαν κι' αυτά την ομορφιά εκείνης της βουνήσιας γωνιάς του μικρού -του λιλιπούτειου για το μπόι τους- Πλανήτη μας της Γής. Τί να την κάνουμε τη φαλακρή στάχτη του Φεγγαριού ή τους άλιωτους πάγους των 4 χιλιομέτρων πάχους του Δία ή του Πλούτωνα;

Λίγες στιγμές μονάχα δίπλα σε κείνο το γλυκό νανούρισμα της κρουσταλιένας Βρύσης -του Κάρδαμου με τ' όνομα- και να.. ρούφηξες κι' όλας πολλές φούχτες απ' το ζηλευτό ποτάμι του μεγάλου μας ποιητή. Χαλάλι σας φιλόδοξοι Αστροναύτες όλοι οι μακρινοί φιλόξενοι Πλανήτες που δεν έχουν μήτε Μακρύκαμπους μήτε Τριανταφυλλορέματα.

Βέβαια δεν άντεξε για πολύ η διαστημική μας ονειροπόληση που μας έπιασε ξαφνικά μ' ανατριχίλα και γαληνέψαμε ξανά για να ξανάρθουμε σε αρμονία με την τόση γαλήνη που βασίλευε τριγύρω μας.

Κρίμα είναι μονάχα που σε τέτοια μεθύσια ζωής σαν κι' αυτό δεν μπορεί κανένας να καρφώσει το χρόνο. Σαν όνειρο μιας στιγμής μας φάνηκαν οι ώρες μιας μέρας ολάκαιρης του καλοκαιριού κι' οι σκιές πού είχαν αρχίσει κι' όλας να μακραίνουν μας μηνούσαν πως ο ήλιος δεν θα ξεχνούσε ούτε αυτή τη φορά να γύρει στη δύση. Πήραμε το δρόμο του γυρισμού και στα πρώτα βήματα μας ο ένας ύστερα απ' τον άλλο κοντοστάθηκε ν' αντικρύσει για τελευταία φορά τη ζωντανή ονειρεμένη εικόνα του Μακρύκαμπου, καθώς την έλουζε τώρα ο ήλιος με το γέρμα του κι' από άλλες απίθανες γωνιές του οροπεδίου, του αψηλού σαν τα ψηλά βουνά.

Κατηφορίσαμε απ' τα ίδια γυρίσματα του δρόμου, με τα μάτια κολλημένα αχόρταγα στα στητά όρθια κεράκια, που στόλιζαν τα έλατα πάν' στις χρυσαφένιες κορυφές τους.

Το άλλο πρωί πιάσαμε από μια γωνιά στη μεγάλη βεράντα του σπιτιού, ρίχνοντας βουβά το πλάνο βλέμμα μας πάν' στις κορυφογραμμές που είχε για κορνίζα ακριβή όλο το χωριό. Μα σίγουρα δεν σταμάτησε εκεί. Πλάνο καθώς ήταν το πήρε ο ανήσυχος νους μας και το' ριξε πίσω μακριά ...στο Μακρυκάμπι και πιο κεί στην πα-

γωμένη κελαριστή βρύση και στις ανάλαφρες πεταλούδες που της κάνουν συντροφιά. Στην πρώτη κουβέντα που ανοίξαμε μπερδευτήκαμε ποιος πρώτα θα μιλούσε για ό,τι αξέχαστο είχαμε ζήσει στην χθεσινή εκδρομή.

Θέλετε και το τίμημα της; Ναι είχαμε πληρώσει και λύτρα για την πανάκριβη γουλιά του νερού του Γιώργου Σεφέρη. Αγρύπνια μεθυστική ολάκαιρη τη νύχτα. Αν ήταν δυνατό να κλείσει το μάτι μας ύστερα από ό,τι μεγαλόπρεπο και ζωντανό είχε απολαύσει το περασμένο γύρισμα του ήλιου.

**Μερικοί από τους πολλούς χωριανούς μας που τιμήθηκαν για τη συμμετοχή τους στην Εθνική Αντίσταση του Ελληνικού λαού εναντίον των στρατευμάτων κατοχής 1940-1944
σαν μέλη της ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ**
Διακρίνονται από αριστερά όρθιοι: Παφίλης Κώστας, Σταματόπουλος Παναγιώτης, Σταματόπουλος Χρήστος, Αναστασόπουλος Γιώργος, Παφίλης Παναής, Κορδογιάννης Νίκος. Καθιστοί Αναστασόπουλος Γιάννης, Χρηστογέωργος Κώστας και Ξυνόγαλος Θωμάς

Ποίηση και κοινωνία ή ξαναπιάνοντας μια συζήτηση

Το ποίημα που ακολουθεί είναι παρμένο από τη συλλογή του Κωσταλεξιώτη ποιητή Αλέκου Βασιλείου η οποία έχει τον τίτλο Με τον αυλό της Ρούμελης. Τη δημοσίευσε το 1985 με το ψευδώνυμο, που κατά κανόνα χρησιμοποιούσε, Βασίλης Κωσταλέξης. Ο ποιητής αναφέρεται προφανώς στο χωριό του, αλλά ο κάθε αναγνώστης αναγνωρίζει, ελπίζουμε, το δικό του χωριό, δικά του συναισθήματα και δικές του σκέψεις και επιθυμίες. Αυτός είναι ο ένας λόγος που το αναδημοσιεύουμε. Ο άλλος είναι ότι το ποίημα μπορεί να χαρακτηριστεί ως αντιπροσωπευτικό της Συλλογής και έτσι θα μας βοηθήσει στην σύντομη αναδρομή που θα επιχειρήσουμε να κάνουμε παρακάτω.

ΘΕΛΩ Ν' ΑΝΕΒΩ

Θέλω ν' ανέβω στο χωριό, να ξαποστάσω λίγο
Να ιδώ τους φίλους τους παλιούς, τα όμορφα κορίτσια.

Να πιω νεράκι δροσερό, ζεστό ψωμί να φάω.

Στην εκκλησούλα του χωριού, να σταυροπροσκυνήσω,
ν' ακούσω γέρους να μιλούν για τα παλιά τα χρόνια,
να ιδώ και τα λιανόπαιδα, να παίζουν στις αυλές τους.

Ν' ακούσω κυπροκούδουνα ψηλά στα καραούλια,
τον κούκο πάνω στην κορφή και το γλυκό τ' αηδόني.
Κι όταν διψάσω στην παλιά τη βρύση μας να τρέξω,
να δροσιστώ και να νιφτώ, στις κούπας το νεράκι,
να 'ρθουν κορίτσια ντροπαλά τις στάμνες να γεμίσουν.

Κουβέντες ν' ανταλλάξουμε σαν τα παλιά τα χρόνια,
για τα σπαρτά τους να μου πουν για το νοικοκυριό τους.
Να 'ρθουν και οι γερόντισσες ευχές για να μου δώσουν.

Να θυμηθώ για μια στιγμή τα όμορφα τα χρόνια
Τότε που ζούσα στο χωριό κοντά στα γονικά μου,
Κοντά σ' ανθρώπους ταπεινούς γεμάτους καλοσύνη.
Κάνε, Χριστέ μου, να βρεθώ, στο όμορφο χωριό μου,
Να μου γεμίσει την ψυχή μ' άπειρες αναμνήσεις.

Στο περιοδικό του Συλλόγου Οι Ρίζες μας (1985) δημοσιεύσαμε τότε μια κριτική αυτής της Συλλογής. Αναδημοσιεύουμε ορισμένα αποσπάσματα. «*Η συντριπτική πλειονότητα των ποιημάτων της συλλογής είναι γραμμένη σε στίχο ιαμβικό δεκαπεντασύλλαβο, ανομοιοκατάληκτο, το στίχο του δημοτικού μας τραγουδιού... Η επίδραση, όμως, του δημοτικού τραγουδιού δεν σταματάει μόνο στο μέτρο. Σε πολλές περιπτώσεις το ύφος, το περιεχόμενο και η γενικότερη τεχνική του στίχου θυμίζουν δημοτικό τραγούδι (θέλω ν' ανέβω στο χωριό να ξαποστάσω λίγο, κλπ.). Υπάρχουν, όμως και περιπτώσεις που θυμίζουν έντονα Κρυστάλλη (Φέρτε με πίσω στο χωριό, παιδί να ξαναγίνω/ να ξαναζήσω απ' την αρχή το γύρισμα του ήλιου...) κι άλλες που μας φέρνουν στο νου τον Βαλαωρίτη και τις συνθέσεις του (Βαθιά τaráχτη ο ποταμός και το παράπονό του/ ανατριχίλες άπλωσε στα γέρίκά του χέρια...)*».

Το ερώτημα που θέταμε στη συνέχεια ήταν, αν αυτή η ποίηση έχει (ή αν είχε, ακριβέστερα, τότε, πριν 25 τόσα χρόνια) κάποια αξία καθώς φαινόταν ξεπερασμένη από κάθε άποψη (μορφή, περιεχόμενο, κλπ) και δεν έδειχνε, σε μια πρώτη τουλάχιστον ανάγνωση, να αντέχει τη σύγκριση με τη μοντέρνα ποίηση. Η απάντηση που δίναμε ήταν καταφατική: Ναι, ποιητικές συλλογές σαν και αυτή έχουν ποιητική αξία. Γράφαμε τότε:

«*Είναι σαφής ο προσανατολισμός των ποιημάτων αυτών του Β. Κ. που θέλει τις πηγές της έμπνευσής του στην ελληνική επαρχία και στον τρόπο της ζωής της ή πιο συγκεκριμένα στο χωριό του και στον κάμπο του Σπερχειού. Από τα δεδομένα αυτά ξεκινάει ο Β. Κ., αλλά δεν φτιάχνει περιγραφικά στιχουργήματα. Μέσα από τους στίχους του ξεπηδούν ζωντανές οι μορφές της αγροτικής ζωής, καθώς και οι δύσκολες ή όμορφες στιγμές της. Μια βαθιά εμπειρία αναδύεται, συναισθήματα έρχονται στην επιφάνεια για να υποχωρήσουν ύστερα μπροστά σε κάποια άλλα, περιγραφές διαδέχονται η μια την άλλη και μαζί ξεδιπλώνουν με τον τρόπο τους προβληματισμούς κοινωνικούς, προβληματισμούς μεταφυσικούς. Η εμπειρία είναι ο βασικός οδηγητής του συγγραφέα κι έτσι δημιουργείται μια ιδιόμορφη ποιητική ατμόσφαιρα την οποία δυσκολευόμαστε φοβερά – ή δεν καταφέρνουμε καθόλου – να καταλάβουμε, αν δεν είχαμε την τύχη κάποτε να δεχθούμε την καλλιέργεια της στενής επαφής με τη φυσική ζωή και να γευτούμε την εμπειρία της... Μένει, όμως, ακόμα μια τουλάχιστον γενικότερη αντίρρηση από τη μεριά εκείνων που – σωστά πιστεύουμε – ψάχνουν να βρουν τη σχέση ανταπόκρισης που πρέπει να υπάρχει ανάμεσα στην ποίηση και την πραγματικότητα της εποχής της. Εμείς πιστεύουμε ότι η μικρή ποιητική συλλογή του Β. Κ. επιβεβαιώνει αυτόν τον κανόνα όχι ως εξαίρεση. Είναι σίγουρο, και βέβαια και κοινωνιολογικά διαπιστωμένο, ότι μέσα στις νέες κοι-*

νωνικές δομές που εμφανίζονται ως αποτέλεσμα της συνεχούς εξέλιξης επιζούν πάντα και για μεγάλα διαστήματα χρόνου μορφές κοινωνικής ζωής και οργάνωσης από τις παλιότερες εποχές. Έτσι και σήμερα, στο πλαίσιο της συνεχώς εξελισσόμενης και αστικοποιούμενης κοινωνίας μας βρίσκουμε να επιζούν μορφές αγροτικής ζωής με τις ιδιομορφίες τους στην οργάνωση και τη λειτουργία τους. Για όσους, λοιπόν, ζουν μέσα ή έστω κοντά σ' αυτή την αγροτική μορφή της κοινωνίας μας, ποιητικές συνθέσεις σαν τον «Αυλό της Ρούμελης» του Β. Κ. δεν είναι λαογραφικές συλλογές ούτε στιχουργημένες αναμνήσεις. Είναι η ποίηση που αντιστοιχεί στην προέκταση μιας άλλης εποχής στο σήμερα. Είναι ζωντανή ποίηση».

Μεσολάβησαν 30 περίπου χρόνια από τότε που γράφονταν οι παραπάνω γραμμές. Αλήθεια, αν θέταμε σήμερα το ίδιο ερώτημα, ποια θα ήταν η απάντηση; Το 1985 υπήρχαν έφηβοι που θα αισθάνονταν συγκίνηση διαβάζοντας το ποίημα που παραθέσαμε παραπάνω με άλλα λόγια θα του αναγνώριζαν γνήσια ποιητική αξία. Σήμερα, θα τολμούσα να πω ότι όλες οι γενιές οι νεότερες από εκείνους τους έφηβους του '85 είναι έτοιμες να γελάσουν μαζί του ή να δηλώσουν αδυναμία κατανόησης. Θα χαιρόμουν, αν έκανα λάθος! Μπορεί πάντως ο καθένας μας να κάνει μια δοκιμή με τον εαυτό του, με τα παιδιά ή τους φίλους του.

Τι σημαίνει, όμως, όλο αυτό; Παραπονούμαστε που άλλαξαν τα πράγματα σαν να μην ήταν αναμενόμενο; Όχι, παραπονούμαστε, ωστόσο, που η σημερινή εποχή έμεινε μετέωρη, καθώς η προέκταση της προηγούμενης μέσα της – για την οποία μιλάγαμε το 1985 – ξεριζώθηκε βίαια με την εγκατάλειψη της υπαίθρου τα χρόνια που μεσολάβησαν. Η ψυχική καλλιέργεια που προσφέρει απλόχερα η στενή επαφή με τη φύση και η αντίστοιχη λυτρωτική εμπειρία δεν υπάρχει πια στην πλειονότητα των Ελλήνων. Δεν μας λείπει μόνον η αγροτική και κτηνοτροφική παραγωγή, που μας αναγκάζει να κάνουμε εισαγωγή ξένων προϊόντων, μας λείπουν και οι αξίες που ήταν δεμένες με τον αντίστοιχο τρόπο ζωής και οι οποίες τροφοδοτούσαν και ένα μεγάλο κομμάτι του αστικού μας πληθυσμού. Αυτό, φυσικά, μας αναγκάζει να ψάχνουμε για εισαγόμενες! Δυστυχώς, επιστροφή στη φύση για τους απλούς πολίτες, για την πλειονότητα του λαού μας, δεν μπορεί να υπάρξει παρά μόνο μέσω της εργασίας και αυτό δεν είναι πια εύκολο όταν έχει χαθεί η απαραίτητη γνώση, το συναισθηματικό δέσιμο και η ουσία της σχετικής παράδοσης. Μακάρι να αποδειχθούν σύντομα αυτές οι γραμμές λανθασμένες!

Η ιστορία του Συλλόγου Πυργιωτών

Δ΄ Περίοδος 1993-2012

Οι προσπάθειες ωστόσο για συνένωση των δύο Συλλόγων συνεχίστηκαν και τα επόμενα χρόνια. Η επιθυμία των χωριανών και των μελών των δύο Συλλόγων να γίνει οπωσδήποτε η ενοποίηση βρήκε πρόσφορο έδαφος με αφορμή την επιτακτική ανάγκη της μεταφοράς του νεκροταφείου του χωριού στη θέση Μεγάλη Ράχη. Εκεί είχε παραχωρηθεί δωρεάν, από χωριανούς, η απαιτούμενη έκταση για το σκοπό αυτό δίπλα στο ερειπωμένο εξωκλήσι της Αγίας Σοφίας.

Το έργο ήταν μεγάλο και δεν μπορούσε να το αναλάβει μεμονωμένα, ούτε η κοινότητα, ούτε οι Σύλλογοι.

Κάτω από την πίεση της ανάγκης υλοποίησης αυτού του σημαντικού για το χωριό έργου, το 1998 έγινε μια επιτροπή κοινωφελών έργων η οποία αποτελείτο από μέλη των ΔΣ και των δύο Συλλόγων και από αντιπροσωπία χωριανών.

Όλα τα μέλη της επιτροπής κοινωφελών έργων εργάστηκαν φιλότιμα και το έργο ολοκληρώθηκε. Το νεκροταφείο μεταφέρθηκε και το εξωκλήσι της Αγίας Σοφίας κτίστηκε εξ ολοκλήρου από την αρχή.

Όλο το χωριό παρακολούθησε τα εγκαίνια του σημαντικού αυτού έργου με τη σκέψη ότι επί τέλους θα γίνει και η πολυπόθητη ενοποίηση των δύο Συλλόγων. Δυστυχώς όμως πάλι, κάτι μεσο-

Παραδοσιακό κούλουμα στον Άη Θανάση

λάβησε την τελευταία στιγμή και η όλη προσπάθεια δεν είχε θετική εξέλιξη, σκορπίζοντας πλήρη απογοήτευση στα μέλη και των δύο Συλλόγων αλλά και σε όλους τους χωριανούς.

Μετά τη δυσάρεστη αυτή εξέλιξη, άρχισε μια φθίνουσα πορεία και των δύο Συλλόγων με εμφανή την απροθυμία των μελών τους να συμμετέχουν στις εκδηλώσεις και στις γενικές συνελεύσεις. Αυτό είχε σαν συνέπεια να ατονήσουν οι Σύλλογοι και απλά να πραγματοποιούν μόνο τις τυπικές υποχρεώσεις τους.

Την περίοδο εκείνη ο Σύλλογος προέβη και σε μια ακόμη θετική ενέργεια. Το 1999 τροποποίησε το άρθρο του καταστατικού που αφορούσε την επωνυμία του Συλλόγου και από «Σύλλογος των εν Αθήναις, Πειραιεί και Προαστίοις Πυργιωτών Υπάτης» μετονομάστηκε σε «Σύλλογος Πυργιωτών Υπάτης» προκειμένου να έχουν σε αυτόν δικαίωμα συμμετοχής οι απανταχού Πυργιώτες, χωρίς όμως θετική ανταπόκριση. Χρόνο με το χρόνο η συμμετοχή των μελών στις γενικές συνελεύσεις ήταν όλο και πιο μικρή και πολλές φορές η απαρτία ήταν οριακή.

Αυτό το γεγονός στάθηκε σαν αφορμή να πάρει πρωτοβουλία ο Γιώργος Η. Σταματόπουλος και με προσωπικές συναντήσεις και επιστολές να προσπαθεί να ευαισθητοποιήσει και να παρακινήσει παλιά και νέα μέλη να δραστηριοποιηθούν στο Σύλλογο πάλι.

Στις αρχαιρεσίες του 2005 με σκοπό την ανανέωση των μελών του ΔΣ έβαλαν υποψηφιότητα οι Βαγγέλης Τσινιάος και Βασίλης Παφίλης για μια εκ νέου προσπάθεια συνένωσης των δύο Συλλόγων που ήταν και ο απώτερος στόχος.

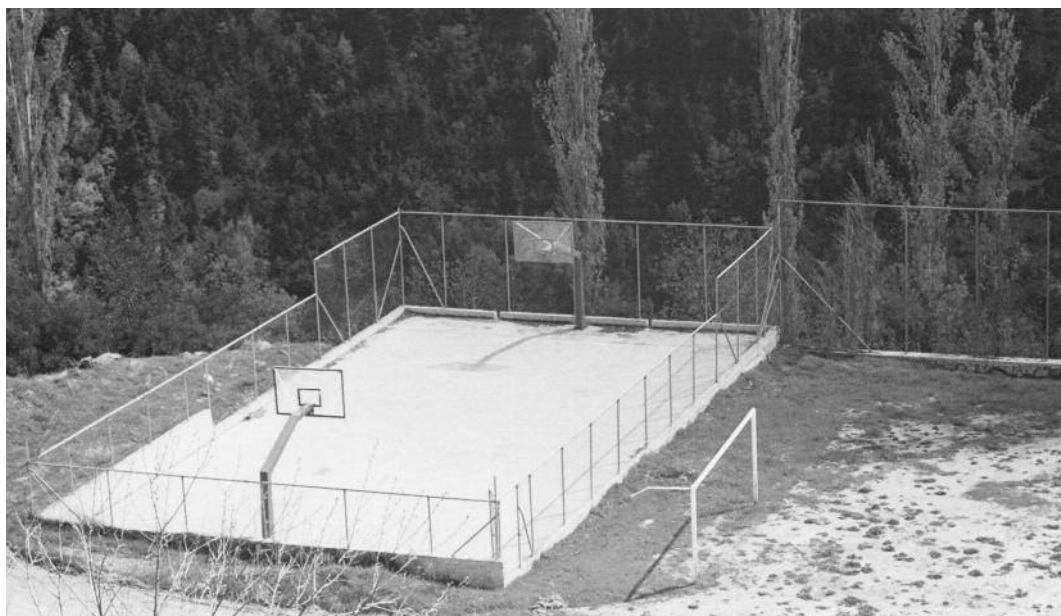
Το αποτέλεσμα των εκλογών έδωσε πλειοψηφία σε αυτή την ανανεωτική τάση και πλέον ο στόχος της συνένωσης άρχισε να διαφαίνεται χαρακτηριστικά.

Την ημέρα όμως που συναντήθηκαν τα νεοεκλεγέντα μέλη για να συγκροτηθούν σε σώμα και να κατανεμηθούν οι προβλεπόμενες από το καταστατικό θέσεις και αρμοδιότητες των μελών, υπήρξε ομαδική παραίτηση τεσσάρων μελών πριν συγκροτηθούν σε σώμα και ταυτόχρονα πρόταση από τα παραιτηθέντα μέλη να οδηγηθεί ο Σύλλογος και πάλι σε εκλογές, μέσα σε ένα μήνα.

Η άποψη τους ήταν ότι το ψηφοδέλτιο, που είχαν γίνει οι εκλογές, θα έπρεπε να απαρτίζεται από δεκαοκτώ υποψηφίους και όχι από ένδεκα που συμμετείχαν σε αυτό. Η πρόταση αυτή, μετά από ψηφοφορία, απορρίφθηκε και τα εναπομείναντα πέντε μέλη Χρήστος Βήτος, Βασίλης Παφίλης, Γιώργος Σταματόπουλος, Κώστας Σταματόπουλος και Βαγγέλης Τσινιάος προχώρησαν στη συγκρότηση του σώματος. Επειδή όμως, το καταστατικό προέβλεπε διοίκηση με εννέα μέλη και όχι με πέντε, αυτόματα υπήρξε παράβαση του ισχύοντος καταστατικού και με αφορμή την παράβαση αυτή, το μέλος του Συλλόγου Ηλίας Αναγνωστόπουλος προσέφυγε στα

δικαστήρια.

Το πρωτοδικείο ακύρωσε τις εκλογές και διόρισε προσωρινό ΔΣ με μέλη τους: Αγγουράκη Χάρη, Αλατά Βασίλη, Ανδρεόπουλο Κώστα, Βήτο Χρήστο, Κορδογιάννη Σπύρο, Παφίλη Βασίλη, Σταματόπουλο Γιώργο, Σταματόπουλο Κώστα και Τσινιάο Βαγγέλη για διενέργεια νέων εκλογών μέσα σε τέσσερις μήνες. Στο προσωρινό ΔΣ εξελέγη πρόεδρος ο Βαγγέλης Τσινιάος. Το ΔΣ πήρε την απόφαση για διεύρυνση και εγγραφή νέων μελών στο σύλλογο και έτσι άνοιξε διάπλατα ο δρόμος για τη συνένωση των δύο Συλλόγων με την εγγραφή όλων των μελών του εκπολιτιστικού Συλλόγου, στον «Σύλλογο Πυργωτών Υπάτης». Η πρόταση στα μέλη έγινε σε συ-

Το γήπεδο μπάσκετ στην νέα του μορφή

νεννόηση με τον Πρόεδρο του Εκπολιτιστικού Συλλόγου Ηλία Γιαννόπουλο και με ομόφωνη αποδοχή της πρότασης αυτής, από τα μέλη του.

Έτσι στις εκλογές του Ιουνίου του 2005, βρέθηκαν και πάλι όλοι οι χωριανοί, στη Γενική Συνέλευση, ενωμένοι καταρρίπτοντας κάθε προηγούμενο ρεκορ συμμετοχής αφού τα μέλη που ψήφισαν σε αυτές τις εκλογές ξεπέρασαν τα 250 άτομα και παρά τις δύο τάσεις που αντιπροσώπευε το ψηφοδέλτιο, έγιναν οι αρχαιρεσίες μέσα σε κλίμα ομοψυχίας και ενότητας, κλείνοντας έτσι τη μαύρη σελίδα που είχε ανοίξει πριν εικοσιπέντε χρόνια.

Το νέο ΔΣ με Πρόεδρο τον Βαγγέλη Τσινιάο, με τη στήριξη όλων των μελών του, των χωριανών αλλά και της τότε Δημοτικής Αρχής με Δήμαρχο τον Κώστα

Τοιλογιάννη, εξάντλησε όλες τις δυνατότητες για προσφορά στο χωριό, αλλά και για πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις τις οποίες και μετέφερε χρονικά από το τρίμηρο του Αγίου Πνεύματος μέσα στον Αύγουστο, όπου όλοι οι ξενιτεμένοι χωριανοί βρίσκονται για διακοπές στο χωριό.

Τον Ιούλιο του 2005 ολοκληρώθηκε η τοιχοποιία (250 τ.μ.) για αντιστήριξη του γηπέδου στον Άγιο Αθανάσιο που είχε ξεκινήσει πολλά χρόνια πριν.

Το 2006 έγινε η διαπλάτυνση του γηπέδου (35 X 70) μετά την παραχώρηση προς το Σύλλογο 150 τ.μ. από τη αείμνηστη Σταθούλα Χριστακοπούλου. Τον ίδιο χρόνο κατασκευάζεται και η παραδοσιακή βρύση στην είσοδο του χωριού καθώς και η τοποθέτηση της ηλεκτρονικής πινακίδας στην πλατεία του χωριού που πέρα από την ημερομηνία, την ώρα και τη θερμοκρασία ενημερώνει τους χωριανούς για ότι σημαντικό τους αφορά μέσω κυλιόμενων μηνυμάτων.

Η βρύση στην είσοδο του χωριού

Το ίδιο έτος ο Σύλλογος διοργανώνει και πραγματοποιεί με μεγάλη επιτυχία 9ήμερη εκδρομή στο εξωτερικό (γύρος Ιταλίας) που ήταν ένα τολμηρό εγχείρημα για τα δεδομένα εκείνης της εποχής.

Το 2007 κατασκευάζεται εκ νέου το γήπεδο μπάσκετ με αλλαγή δομής (από βορρά προς νότο και όχι από ανατολή προς δύση) με βιομηχανικό δάπεδο διαστάσεων

10 X 20.

Το 2008 γίνεται η περίφραξη και των δύο γηπέδων με τη σύγχρονη τεχνολογία και η ανακαίνιση της «βρυσούλας» και της «κάτω βρύσης».

Το 2009 Πρόεδρος εκλέγεται ο Γιώργος Η. Σταματόπουλος.

Η Κωτόβρυση ανακατασκευασμένη

Το 2010 ο Σύλλογος με την εμπειρία του παρελθόντος διοργανώνει 10ήμερη εκδρομή στην κεντρική Ευρώπη με απόλυτη επιτυχία (Ιταλία-Γερμανία-Τσεχία-Αυστρία).

Το 2011 ο Σύλλογος με Πρόεδρο τον Βαγγέλη Τσινιάο αντικαθιστά τα φθαρμένα και επικίνδυνα μεταλλικά καθίσματα στον προαύλιο χώρο της εκκλησίας και τοποθετεί στη θέση τους καλαίσθητα ξύλινα από σκληρό ξύλο (ιρόκο) που αντέχει σε πολύ αντίξοες καιρικές συνθήκες.

Το 2012 ο Σύλλογος τελείωσε την ανανέωση-ανακατασκευή της Κωτόβρυσης και με το έργο αυτό ολοκλήρωσε το πρόγραμμα για όλες τις παραδοσιακές βρύσες του χωριού.

Πέρα από τα έργα ο σύλλογος έχει αναπτύξει σημαντική δραστηριότητα σε ότι

αφορά τις πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις, έχει καθιερώσει και πραγματοποιεί ετήσια χοροεσπερίδα τον Αύγουστο στο χωριό βραβεύει κάθε χρόνο τα παιδιά των χωριανών που περνάνε στα Ανώτατα και Ανώτερα εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας, έχει καθιερώσει και πραγματοποιεί δωρεάν πάρτυ νεολαίας και δωρεάν δείπνο προς τιμήν των ηλικιωμένων του χωριού. Την ίδια χρονιά δημιουργήθηκαν η επίσημη ιστοσελίδα (syllogospyrgioton.wix.com/ypatis) και η αντίστοιχη σελίδα στο facebook www.facebook.com/sylogos.pyrgiotwn.ypatis από όπου οι χωριανοί και οι φίλοι του Συλλόγου μπορούν με σύγχρονο τρόπο να ενημερώνονται για τις δραστηριότητες και τις εκδηλώσεις του Συλλόγου.

Το σημαντικότερο όμως όλων προσπαθεί να κρατήσει αλόβητη και πέρα από κάθε σύγχρονη επιρροή την παράδοση του τόπου μας.

Με την πάροδο του χρόνου ατόνησαν και οι ελάχιστες αντιδράσεις, πλην μεμονωμένων περιπτώσεων και ο Σύλλογος βαδίζει πιστός στα χνάρια των προγόνων του και είναι πλέον έντονη η παρουσία του σε ότι αφορά το χωριό.

Στις 15 Αυγούστου του 2012, στον προαύλιο χώρο της εκκλησίας, κάτω από το γεροπλάτανο, έγινε η ιστορική απονομή τιμητικής πλακέτας στον Βασίλη Καραγεώργο,

Ο Πρόεδρος του Συλλόγου Βαγγέλης Τσινιάος απονέμει τιμητική πλακέτα στον επίτιμο Πρόεδρο του Συλλόγου Βασίλη Καραγεώργο

που είχε ανακηρυχτεί ομόφωνα επίτιμος Πρόεδρος, από την Γενική Συνέλευση, τον Φεβρουάριο του ιδίου έτους, για την πολύτιμη προσφορά του, ως προέδρου του Συλλόγου για 25 συνεχή χρόνια (1980 – 2004).

Στην εκδήλωση αυτή βραβεύτηκαν και οι εν ζωή ευρισκόμενοι διατελέσαντες πρόεδροι του Συλλόγου κ.κ. Ξυνόγαλος Κώστας του Θεμιστοκλή, Ραφτόπουλος Χαράλαμπος του Δημητρίου και Γιώργος Σταματόπουλος του Ηλία.

Την τιμητική αυτή διάκριση δεν αποδέχτηκε η κ. Ειρήνη Ανδρεοπούλου η οποία να μεν διετέλεσε Πρόεδρος του Συλλόγου τα έτη 1977-1978 αλλά το 2007 με αίτησή της είχε ζητήσει και είχε διαγραφεί από μέλος του Συλλόγου.

Η απονομή έγινε από τον πρόεδρο του Συλλόγου Βαγγέλη Τσινιάο, μέσα σε κλίμα συγκίνησης και πραγματικής συμφιλίωσης για τα 80χρονα του Συλλόγου, τα οποία γιορτάστηκαν με τους καλύτερους οιωνούς για την μετέπειτα πορεία του Συλλόγου. Έτσι παραδίδουμε τον Σύλλογο στους νέους και με οδηγό την μεγάλη εμπειρία του παρελθόντος, λέμε με βεβαιότητα ότι **αν είμαστε ενωμένοι και αγαπημένοι, μπορούμε να πετύχουμε πολλά.**

Η κάτω θρύση ανακαινισμένη το 2008

80 χρόνια Σύλλογος Πυργιωτών Υπάτης

Του Βασίλη Καραγεώργου, Επίτιμου Προέδρου του Συλλόγου

Πριν 80 χρόνια το 1932 μια ομάδα χωριανών μας που είχαν έρθει την Αθήνα, για να καλυτερέψουν τη ζωή τους, πριν ακόμα αποκατασταθούν επαγγελματικά, δημιούργησαν το Σύλλογο μας, τον πρώτο στη Φθιώτιδα, μετά το Σύλλογο Φθιωτών Λαμίας.

Η αγάπη και η νοσταλγία για τον τόπο τους, τους έκανε να πάρουν αυτή την απόφαση για να μην αποκοπούν από τις ρίζες τους και να βοηθήσουν στο μέτρο του δυνατού το χωριουδάκι τους.

Κοντά σε εκείνους τους πρώτους ήρθαν και άλλοι νοσταλγοί και όλοι μαζί ενωμένοι σαν μια γροθιά άρχισαν το θαυμαστό τους έργο. Οι συναντήσεις τους σκοπό είχαν να μην αποκοπούν από τις ρίζες τους και να μην αποξενωθούν μεταξύ τους.

Στο διάστημα των 80 χρόνων ζωής του, ο Σύλλογος πέρασε από πολλά σκαμπανεβάσματα.

Θα αναφερθώ στα καλά για να μας ωθούν να συνεχίζουμε τη δημιουργική πορεία μας, αλλά και στα δυσάρεστα, για να μην τα επαναλαμβάνουν οι νεότεροι που θα ηγούνται του Συλλόγου. Μεσολάβησαν διαστήματα ανεξάρτητα της θέλησής μας που ο Σύλλογος ατόνησε. Αυτά ήταν ο πόλεμος του σαράντα, τα θλιβερά χρόνια του εμφυλίου και τέλος η επταετία της χούντας.

Πολλά σωματεία ατόνησαν και πολλά εξαφανίστηκαν. Ο δικός μας ο Σύλλογος υπολειμургώντας όλα αυτά τα δύσκολα χρόνια, κατόρθωσε σαν άλλος φοίνικας να ξαναγεννηθεί. Θα αναφερθώ χωρίς χρονολογική σειρά στα μικρά και μεγάλα έργα που έγιναν. Πρώτα - πρώτα το κτίσιμο εκ νέου των 3 εκκλησιών του χωριού μας. Η Παναγία η βλάχα, η κεντρική μας εκκλησία. Τότε υπήρξε η πρώτη σκιά στην ενότητα του συλλόγου. Κάποιοι από τους κατοίκους, δίκαια ή άδικα πρότειναν η εκκλησία να γίνει σε άλλο μέρος, λόγω της σαθρότητας του εδάφους. Ο τότε πρόεδρος Ξυνόγαλος Κώστας του Γεωργίου και ο μετέπειτα Ξυνόγαλος Κώστας του Θεμιστοκλή, κάλεσαν ειδικούς για να εξετάσουν το έδαφος και απεφάνθησαν ότι εάν το κτίσιμο γίνει με ορισμένες προδιαγραφές, η εκκλησία δεν κινδυνεύει. Ένας από τους λόγους που πρότειναν ήταν να κτισθεί με πωρόλιθο. Έτσι η εκκλησία μας έγινε στο ίδιο μέρος που εκκλησιάζονταν από πάντα οι πρόγονοί μας.

Αξίζει να αναφέρουμε ότι η εξόρυξη του πωρόλιθου έγινε στη θέση πουριά στα λυκορέμματα και με προσωπική εργασία μεταφέρθηκε στο χωριό. Εδώ φάνηκε όλο το μεγαλείο της ενότητας των χωριανών μας. Με τη φωτισμένη ηγεσία του τότε προέδρου Ξυνόγαλου Κων. του Θεμιστοκλή ξεκίνησε μια άνευ προηγουμένου εκστρατεία συγκέντρωσης χρημάτων και έχουμε σήμερα την εκκλησία μας, με τις θαυμάσιες Αγιογραφίες του Δήμου Αναγνωστόπουλου .

Σειρά τώρα έχει η ανέγερση του Προφήτη Ηλία που είχε βομβαρδιστεί από τους

Γερμανούς.

Η ίδια δημιουργική δύναμη κυριάρχησε και εδώ, χρήματα, εξοπλισμός της εκκλησίας και ότι άλλο χρειάστηκε για να τελειοποιηθεί το εκκλησάκι μας, που ανοίγοντας τα μάτια μας το πρωί το βλέπουμε μπροστά μας. Σκοπός μας τώρα η ανέγερση της Αγίας Σοφίας και του νεκροταφείου. Ενωμένοι σαν μια γροθιά άρχισε πάλι η εκστρατεία για τη αποπεράτωση τους. Όλοι μαζί πάλι προσέφεραν ότι μπορούσαν, άλλοι πολλά, άλλοι λιγότερα και άλλοι ακόμα πιο λίγα. Σημασία έχει ότι όλες οι προσφορές μικρές ή μεγάλες, έγιναν με φλόγα αγάπης για το χωριό μας. Ο χώρος του νεκροταφείου και της εκκλησίας είναι προσφορά των χωριανών μας Γ. Τσιρούνη, Κ. Θεοχαρόπουλου, Δημ Καραγεώργου, Ν. Παπανικολάου και Χρ. Παπανικολάου.

Δεν θα αναφερθώ εκτενώς για τις προσφορές, αλλά θα αναφερθώ ενδεικτικά σε δύο περιπτώσεις. Στην πρώτη περίπτωση την μεταφορά του εξοπλισμού και για τις τρεις εκκλησίες από τη Αθήνα, τη Λαμία και όπου αλλού, την έκανε ανιδιοτελώς ο αείμνηστος γαμπρός του χωριού μας Ρήγας Ρηγόπουλος. Στη δεύτερη περίπτωση, με συγκίνηση θυμάμαι τη μακαρίτισσα την Κατοντία που με σταμάτησε στο δρόμο, έβγαλε από την τσέπη της ένα χιλιοδιπλωμένο πεντοχίλιορο και μου είπε πάрто Βασίλη μου για την Αγία Σοφία.

Τα εγκαίνια της Παναγίας και του προφήτη Ηλία έγιναν από το μακαριστό Δαμασκηνό, Μητροπολίτη Φθιώτιδας.

Το χωριό μας είναι μια μικρή Ελλάδα. Όταν είμαστε ενωμένοι κάνουμε θαύματα όταν αρχίζει η διχόνοια, άστα να πάνε.

Άλλες δραστηριότητες που έγιναν ήταν η δημιουργία χορευτικού ομίλου από την καθηγήτρια σωματικής αγωγής κ. Ειρήνη Ανδρεοπούλου, που ήταν το πρώτο στην περιοχή μας.

Το πνευματικό κέντρο, η βιβλιοθήκη και άλλα πνευματικά παιχνίδια για να ασχολούνται τα παιδιά. Το λαογραφικό μουσείο που εξοπλίστηκε από προσφορές των χωριανών μας με αντικείμενα παλιότερης εποχής που τώρα τα παιδιά μας ούτε καν γνωρίζουν.

Τα εγκαίνια του πνευματικού κέντρου και του λαογραφικού μουσείου τα έκανε ο τότε Υπουργός Αντώνης Δροσογιάννης.

Του Αγίου Πνεύματος, γιορτή του συλλόγου, ανέβαιναν 2-3 πούλμαν στο χωριό για ένα τριήμερο χαράς. Εκκλησιασμός, μνημόσυνο υπέρ των νεκρών του χωριού μας, αρτοκλασία, κατάθεση στεφάνου στο Ηρώο και μετά χορός κάτω από το γερο-πλάτανο. Μπροστάρης το δικό μας μπαλέτο και μετά το ποντιακό μπαλέτο, το μπαλέτο της Ν. Ιωνίας, το Κρητικό, του Λυκείου Ελληνίδων, της Ανατολικής Ρωμυλίας και άλλα πολλά.

Τη γιορτή μας τιμούσαν πάντα παράγοντες της περιοχής μας όπως Νομάρχης, Περιφερειάρχης, Δήμαρχοι, Στρατιωτικοί και άλλοι. Στη συνέχεια ο Σύλλογος παρέθετε γεύμα με τοπικά εδέσματα στα μαγαζιά του χωριού. Ήταν μια περίοδος δημιουργίας.

Από τον αείμνηστο Θύμιο Αναγνωστόπουλο άρχισε η διαμόρφωση του γηπέδου

στον Άγιο Αθανάσιο, με τοιχοποιία 40 μέτρων περίπου. Δρόμοι τσιμεντοστρώθηκαν, δημιουργήθηκε η ποδοσφαιρική ομάδα και πιο πρόσφατα έγιναν οι καλαίσθητες βρύσες του χωριού.

Έγιναν εκδρομές από το χωριό και την Αθήνα στο εσωτερικό και το εξωτερικό και άλλες δραστηριότητες που δεν είναι δυνατόν να αναφερθούν όλες.

Από όλα τα παραπάνω βγαίνει το συμπέρασμα ότι ενωμένοι μεγαλουργούμε. Δυο δυσάρεστα γεγονότα που έγιναν το 1980 το ένα και το 2005 το άλλο, τα αντιπαρέρχομαι, μιας και τώρα αυτά ανήκουν στα δυσάρεστα του παρελθόντος και εύχομαι να μας γίνουν μάθημα και να μην επαναληφθούν στο μέλλον.

Τελειώνω με τα λόγια του αείμνηστου ιδρυτικού μέλους του Συλλόγου μας Γιάννη Ανδρεόπουλου στη Γενική Συνέλευση του 2004 «Να αγαπάτε το σύλλογο να αγαπάτε το χωριό να είστε αγαπημένοι και ενωμένοι και να πηγαίνετε στο χωριό».

Ο αείμνηστος Πρόεδρος του Πύργου από το 1982-1986 Δ. Ανδρεόπουλος που επι των ημερών του έγιναν ο περιφερειακός δρόμος από του Πλατανάκι το ρέμα μέχρι τον Άη Θανάση και ο εσωτερικός δρόμος του χωριού από τον Αλή μέχρι την κεντρική εκκλησία του χωριού και τον Παπαδομαχαλά

Με τη ματιά ενός κοντοχωριανού

Του Πάνου Παπαναγιώτου

Τον Πύργο και τους ανθρώπους τον γνώρισα κατ' αρχήν αγναντεύοντάς τον απ' το Νεχώρι αλλά και τις διηγήσεις των γονιών μου· ήταν ο φόβος του ανήφορου στην επιστροφή που δεν αποφάσιζα μια επίσκεψη στο χωριό όταν ήμουν μικρός.

Ιστορίες απ' τον αγώνα επιβίωσης των συγχωριανών μου σε χωράφια στ' Αμπέλια και το Θερμονέρι στα όρια των χωριών μας, στα δασικά έργα την φιλοξενία - διανυκτέρευση του πατέρα στον Πύργο κάτω από δυσμενέστατες καιρικές συνθήκες στο σπίτι κάποιου Αλατά που θυμάμαι ακόμα σαν παραμύθι μου έκανε συμπαθείς τους κοντοπατριώτες.

Άσε που όταν η “μούτα” αντάρα ανέβαινε απ' τον Πύργο απειλητικά προς τα επάνω και χάλαγαν τα σύρματα και οι τηλεγραφοκολόνες.

— Πύργος;... Πύργος;... Πύργος; Το υπομονετικό κάλεσμα του μπάρμπα Λιά απ' το χειροκίνητο Κοινοτικό τηλέφωνο προσπαθούσε να συνδεθεί με το “κέντρο” του Πύργου για να τον συνδέσει στην συνέχεια... με αμφίβολο αποτέλεσμα.

Μέσα στο “παγγυριώτικο” κλίμα στα πανηγύρια του Αϊ Λια και της Αγίας Παρασκευής στο Νεχώρι η συμμετοχή του Βαγγέλη με το κλαρίνο και του Ταξιάρχη με την κιθάρα ήταν ξεχωριστή. Ήταν οι κοντινοί μας οι Σμοκοβίτες οργανοπαίχτες.

Όχι οι ξένοι πούρχονταν απ' τη Λαμία. Τους χαιρόμουν ξεχωριστά όταν μάλιστα έβλεπα ότι ήταν φίλοι του πατέρα, αλλά και πως είναι δυνατόν οι καλλιτέχνες να έχουν πρόβατα και να κουβεντιάζουν για αυτά!

Το συμπεθέρεμα για τα όμορφα χωριά μας ήταν φυσικό και ήρθαν πολλές νύφες στο Νεχώρι, μάλιστα στο γάμο της Κατίνας, μικρό παιδί μ' ανέβασαν στο “γίκο” με τα προικιά όπως καλούσε το έθιμο και πήρα το δώρο μου απ' την νύφη, μια πλεχτή πολύχρωμη “μαρούδα” τσάντα για το σχολείο!!!

Στο Γυμνάσιο στην Υπάτη γνώρισα παιδιά απ' τον Πύργο, το Δημήτρη, το Βασίλη, το Γρηγόρη που σαν ορεινοί νιώθαμε περισσότερο οικείοι και αλληλέγγυοι στην αστικότερη Υπάτη.

Έμελε όμως αργότερα στην Αθήνα στα πλαίσια των συλλόγων να γνωρίσω από κοντά πολλούς αξιολόγους Πυργιώτες που συνδεθήκαμε στενά και γίναμε φίλοι.

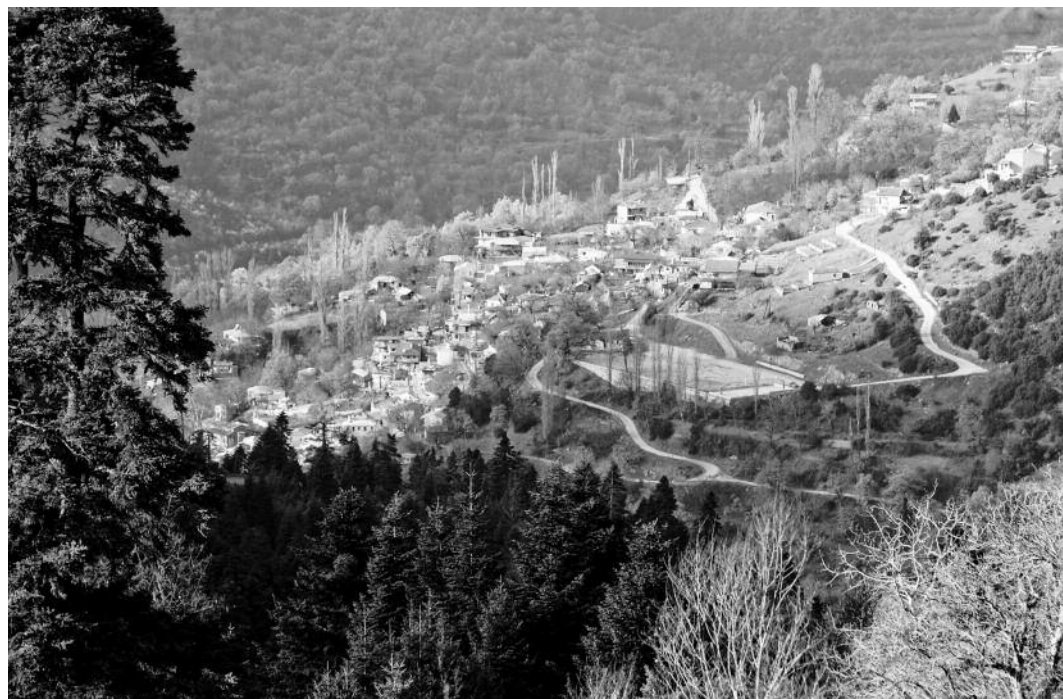
Όταν ο Πρόεδρος τότε του Συλλόγου Νεοχωριτών Γ. Σκούρας με “μύησε” στο Σύλλογο μού γνώρισε στα πλαίσια της καλής σχέσης τους, τον Πρόεδρο των Πυργιωτών. Ξέρεις μου είπε αυτός είναι άνθρωπος του Ανδρέα Παπανδρέου είναι ο προσωπικός του φωτογράφος!!! Και εντυπωσιάστηκα απ' το εμβληματικό παράστημα

του Βασίλη που από τότε γίναμε φίλοι και συναγωνιστές στα κοινά και τους συλλόγους. Απ' αυτόν γνώρισα την Ειρήνη, το Γιώργο και άλλους που και αυτοί βοήθησαν στο πρώτο δύσκολο εγχείρημα έκδοσης της εφημερίδας "ΟΙΤΗ". Με πρωταγωνιστές τους Πυργιώτες φίλους φτιάξαμε την Ένωση Συλλόγων Δήμου Υπάτης προσφέροντας βοήθεια σε κάθε σύλλογο ξεχωριστά αλλά το κυριότερο, συμβάλλοντας στην ενότητα των χωριών μας στα πλαίσια του διευρυμένου Δήμου Υπάτης. Συνεχίζουμε τώρα με την ίδια διάθεση προσφοράς και τον Πρόεδρο Βαγγέλη και τα άλλα αξιόλογα μέλη του Συμβουλίου στην νέα πραγματικότητα του υπερ-δήμου Λαμιέων.

Αγαπητοί φίλοι και συνοδοιπόροι, να είμαστε γεροί να συνεχίσουμε την δράση των Συλλόγων μας που τώρα παρά ποτέ είναι αναγκαία για τα χωριά μας.

Αυτά γιατί απ' τις γενικότερες εξελίξεις έχει χαθεί η αμεσότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης στα προβλήματα ιδιαίτερα των ορεινών μας χωριών. Επίσης έχουν απενεργοποιηθεί χρήσιμοι συντοπίτες μας που θα μπορούσαν να προσφέρουν στα κοινά.

Εύχομαι αυτό το νέο πόνημα του Συλλόγου Πυργιωτών να είναι καλοτάξιδο και καλή χρονιά.

Άποψη του Πύργου όπως φέρεται από το Νεχώρι

Να μην χαθούν άλλα χρόνια

Του Ηλία Μιχάλη Γιαννόπουλου

Το έτος 1932 ορίζεται ως το έτος της ίδρυσης του Συλλόγου μας. Την ιδέα αυτή συνέλαβε και ανέλαβε να υλοποιήσει μια παρέα συγχωριανών μας.

Προχώρησαν ενωμένοι με όραμα, ιδέες και αγάπη για το χωριό, μα ωστόσο και με πολλές δυσκολίες. Τίποτα δεν γίνεται χωρίς θυσίες και κόπους και η αγάπη για τον κοινό σκοπό δίνει το έναυσμα και τη δύναμη να ξεπεραστεί κάθε είδους δυσκολία. Τα χρόνια πέρασαν και η σκυτάλη πέρασε από χέρι σε χέρι. Ήταν η εποχή του ασπρόμαυρου και των απλών πραγμάτων. Δύσκολα χρόνια, μα οι δύσκολες συνθήκες είναι αυτές που ενώνουν τους ανθρώπους σαν μια γροθιά.

Κάπου εκεί γύρω στο 1972 θυμάμαι και εγώ τον εαυτό μου να προσεγγίζει το Σύλλογο και να γίνεται ενεργό μέλος αυτού. Μαζί με τα άλλα παιδιά της ηλικίας μου πήραμε μέρος σε δραστηριότητες και εκδηλώσεις του Συλλόγου όπως η ομάδα του ποδόσφαιρου, και ο χορευτικός όμιλος. Κάναμε πράξη τις ιδέες του τότε Δ.Σ. που σκοπό είχαν να κρατούν τη νεολαία του χωριού ενωμένη. Η ενεργεία και η χαρά είναι κάτι μεταδοτικό και έτσι καταλήγαμε να παρασύρουμε και τους υπόλοιπους χωριανούς σε συμμετοχή.

Πράγματι ωραία χρόνια !

Τα χρόνια που διανύσαμε μέχρι το 1982, αυτά τα 10 δημιουργικά χρόνια, τα θυμάμαι πολύ έντονα και πιστεύω και τα υπόλοιπα παιδιά της εποχής εκείνης. Και να που ήρθε η στιγμή όπου το ασπρόμαυρο έδωσε τη θέση του στο έγχρωμο, μπλε, πράσινο, κόκκινο κλπ. Είναι οι ίδιοι οι άνθρωποι, τότε και τώρα, με τα σκουρόχρωμα σοβαρά κουστούμια και τον ξύλινο λόγο, που μας έκαναν οπαδούς του μπλε του πράσινου και του κόκκινου χρώματος σπέρνοντας ταυτόχρονα διχόνοιες και διχοστασίες. Η αρνητική επίδραση τους ήταν τόσο ισχυρή που έφτασαν ως τα θεμέλια του Συλλόγου και ταρακούνησαν το «οικοδόμημα». Έτσι το 1980 βρεθήκαμε αντιμέτωποι με ένα δυσάρεστο γεγονός, τη διχοτόμηση του Συλλόγου. Είναι σαν το ποτάμι που ενώ κυλάει ορμητικά, όταν πιο κάτω χωριστεί σε δυο παραποτάμους η δύναμη του δεν είναι πια η ίδια.

Έτσι λοιπόν είχαμε τη δημιουργία του Εκπολιτιστικού Συλλόγου Πυργιωτών. Μια δημιουργία από την οποία στην συνέχεια δεν έλλειπαν οι κόντρες και οι αντιπαραθέσεις με τον άλλο Σύλλογο. Οι διαμάχες τύπου χωριανός με χωριανό, αδελφός με αδελφό, ακόμη και πατέρας με γιο ήταν σύνηθες φαινόμενο. Ότι καλό γινόταν για το χωριό κατέληγε σε ένα εγωιστικό παραλήρημα με τη φράση «εμείς και εσείς» να επικρατεί σε κάθε συζήτηση στα καφενεία του χωριού. Κατά κάποιο περίεργο τρόπο η κόντρα συσπείρωνε τους χωριανούς και η συμμετοχή και στους δυο Συλλόγους

ήταν σε υψηλό ποσοστό, όμως χώρια ο ένας από τον άλλο. Έγιναν κάποια έργα για το χωριό όπως η εκκλησία του προφήτη Ηλία, το Πνευματικό Κέντρο από τον ένα Σύλλογο, το γήπεδο του μπάσκετ καθώς και το χορευτικό με τις παραδοσιακές στολές από τον άλλο Σύλλογο, καθώς και πολλά άλλα μικρότερα. Βέβαια δεν έλειπαν και οι χοροί των Συλλόγων με τον κάθε Σύλλογος να γεμίζει ένα ολόκληρο κέντρο.

Η κατάσταση αυτή στενοχωρούσε τα μέλη των δυο Συλλόγων και έτσι κάποιοι χωριανοί προσπάθησαν για να βρεθεί μια λύση στο πλαίσιο της συνένωσης. Ακόμα και εμείς οι νέοι τότε προσπαθήσαμε σαν ομάδα και ήρθαμε σε επαφή και με τις δυο πλευρές με σκοπό να γεφυρώσουμε το χάσμα και να βρούμε τον τρόπο να ενωθούμε και πάλι, αλλά μάταια. Έτσι τα μέλη άρχισαν σταδιακά να απομακρύνονται όλο και περισσότερο και να μην συμμετέχουν στις δραστηριότητες με αποτέλεσμα να μην ανανεώνονται τα Δ.Σ. και ο αριθμός των ενεργών μελών να μειώνεται συνεχώς .

Το 1994 εκλέγομαι πρόεδρος του Εκπολιτιστικού Συλλόγου. Στόχος δικός μου αλλά και των μελών του Δ.Σ. καθώς και όλων των μελών του Συλλόγου ήταν να βρεθεί η χρυσή τομή για να μπορέσουμε και πάλι να εισχωρήσουμε στον Σύλλογο Πυργωτών που όλοι υπηρετήσαμε και υπήρξαμε μέλη του.

Τα ταμεία των Συλλόγων ήταν άδεια με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν διαθέσιμα κονδύλια για την πραγματοποίηση σημαντικών έργων στο χωριό παρά μόνο κάποιες εκδηλώσεις.

Το 1997 του Αγίου πνεύματος ο Εκπολιτιστικός Σύλλογος Πυργωτών, μετά από πρόσκληση του Συλλόγου Πυργωτών συμμετέχει με το χορευτικό στις εκδηλώσεις που έγιναν στο χωριό.

Ήταν η πρώτη φορά μετά το 1980 που οι δυο Σύλλογοι συνυπήρξαμε. Την ίδια χρονιά στις 21 του Δεκέμβρη, συγκεντρωθήκαμε στο γραφείο μου που ήταν και η έδρα του Συλλόγου δέκα μέλη από τα Δ.Σ. των δύο Συλλόγων σε πολύ εγκάρδιο κλίμα με σκοπό να δώσουμε λύση. Πράγματι σχεδόν συμφωνήσαμε σε όλα.

Όμως την επομένη ημέρα τα πράγματα δεν έγιναν όπως εμείς οι δέκα συμφωνήσαμε. Ίσως σε κάποιους άλλους να μην άρεσε η ιδέα με αποτέλεσμα να μείνουμε στα ίδια αλλά πλέον χωρίς τις κόντρες του παρελθόντος.

Έτσι το 1998 ιδρύουμε οι δύο Σύλλογοι την Επιτροπή Κοινοφελών Έργων που απαρτιζόταν από οκτώ μέλη, τρία από τον κάθε Σύλλογο και δύο από την κοινότητα του χωριού με σκοπό την κατασκευή του νεκροταφείου και της Εκκλησίας της Αγίας Σοφίας, στη θέση Μεγάλη Ράχη. Ήταν ένα πολύ μεγάλο και απαραίτητο έργο που μόνο ενωμένοι οι Χωριανοί θα μπορούσαν να το φέρουν εις πέρας.

Ευχαριστούμε το Θεό που μας αξίωσε τότε να δούμε το μεγάλο αυτό έργο να γίνεται πραγματικότητα με τη συμμετοχή και τις προσφορές και δωρεές όλων των Χωριανών.

Το έργο παραδόθηκε στο Χωριό, όμως αντί αυτό να γίνει πυξίδα για το πώς πρέπει να προχωράμε ενωμένοι, γυρίσαμε πάλι στα ίδια. Η επιτροπή ατόνησε και ο καθένας τράβηξε πάλι την πορεία του, μια πορεία φθίνουσα με αποτέλεσμα στις Γενικές Συνελεύσεις να μην υπάρχει απαρτία και τα Δ.Σ. να μην μπορούν να πάρουν αποφάσεις.

Έτσι φθάσαμε μέχρι το 2005 που ο τότε εκλεγμένος από το προσωρινό Δ.Σ. Πρόεδρος του Συλλόγου Πυργιωτών Βαγγέλης Τσινιάος, με κάλεσε σαν Πρόεδρο του Εκπολιτιστικού Συλλόγου Πυργιωτών και μου εξέφρασε την επιθυμία τόσο τη δική του όσο και του υπολοίπου Δ.Σ., στις επόμενες αρχαιρεσίες που θα γίνονταν στον Σύλλογο Πυργιωτών να συμμετέχει και ο Εκπολιτιστικός Σύλλογος για να αναδειχτεί νέο Δ.Σ.. Την πρόταση αυτή την έφερα στο Δ.Σ. του Εκπολιτιστικού Συλλόγου και όπως ήταν φυσικό έγινε ομόφωνα δεκτή.

Η πολυπόθητη ένωση τελικά έγινε, μια μεγάλη παρένθεση στην πορεία του Συλλόγου έκλεισε και το ποτάμι ενώθηκε πάλι. Με μεγαλύτερη ορμή τώρα θα προχωρήσει παρασέρνοντας κάθε εμπόδιο. Η αγάπη νίκησε.

Ευχαριστώ τους συγχωριανούς μου που με την ψήφο τους με τίμησαν και με εξέλεξαν να είμαι στο νέο Δ.Σ. του Ιστορικού Συλλόγου για πρώτη φορά, και να υπηρετήσω από τη θέση του Γεν. Γραμματέα δύο διετίες.

Σίγουρα λάθη έγιναν και θα γίνονται, όμως η αγάπη, ο σεβασμός και η ταπείνωση είναι αυτά που φέρνουν ισορροπία. Και εγώ στην πορεία αυτή έκανα λάθη και μια και μου δίνετε η ευκαιρία αυτή θέλω να ζητήσω συγνώμη από όσους άθελα μου πίκρανα η απογοήτευσα.

Τέλος θέλω να ευχαριστήσω όλους τους συγχωριανούς μου που όλα αυτά τα χρόνια αφιέρωσαν λίγο ή πολύ από το χρόνο τους για να προσφέρουν στο Σύλλογο, και να προτρέψω τους νεότερους να ασχοληθούν με αυτόν, να δώσουν τις ιδέες τους, να δώσουν λίγη από την ενέργεια τους ώστε να μην χαθεί άλλος χρόνος, αλλά να κρατήσουν αναμμένη τη φλόγα που άναψαν πριν από ογδόντα χρόνια οι συγχωριανοί μας.

Κλείνοντας θέλω να ευχαριστήσω τον Πρόεδρο, και το Δ.Σ. του Συλλόγου, για την προσφορά τους στο Χωριό και για την τιμή που μου έκανε να φιλοξενήσει αυτήν την σύντομη αναδρομή που έκανα, αφιερώνοντας σε αυτούς και σε όλους τους συγχωριανούς μου, των παρακάτω ύμνο της αγάπης.

Η αγάπη μακροθυμεί, αγαθοποιεί, η αγάπη δεν φθονεί, η αγάπη δεν αυθαδιάζει δεν επιάρεται, δεν ασχημονεί, δεν ζητεί τα εαυτής δεν παροξύνεται, δεν διαλογίζεται το κακό, δεν χαίρει εις την αδικία, συγχαίρει δε εις την αλήθεια.

Πάντα ανέχεται πάντα πιστεύει πάντα ελπίζει, πάντα υπομένει.

(Προς Κορινθίους Α')

2012 Δραστηριότητες - Κοινωνικά

Γενική Συνέλευση του Συλλόγου

Στις 12-2-12 πραγματοποιήθηκε, στο ξενοδοχείο POLIS GRANT HOTEL στην Αθήνα, η ετήσια γενική συνέλευση του συλλόγου μας με θέματα ημερήσιας διάταξης:

1. Λογοδοσία του Δ.Σ. για το έτος 2011
2. Έκθεση εξελεγκτικής επιτροπής
3. Ανακήρυξη του κ. Βασίλη Καραγεώργου, ως επιτίμου προέδρου του συλλόγου.
4. Προγραμματισμός και έγκριση προϋπολογισμού για το 2012
5. Διάφορες ανακοινώσεις – τοποθετήσεις μελών.
6. Κόψιμο της πρωτοχρονιάτικης πίτας.

Μετά την ταυτοποίηση απαρτίας, πρόεδρος της Γ. Σ. εξελέγη ομόφωνα ο Δημήτρης Καραδήμας και γραμματέας ο Κώστας Ανδρεόπουλος.

Στη συνέχεια ο λόγος δόθηκε στον πρόεδρο του συλλόγου Βαγγέλη Τσινιάο, ο οποίος, αφού κράτησε ενός λεπτού σιγή για τους χωριανούς που έφυγαν από τη ζωή τον τελευταίο χρόνο, ενημέρωσε αναλυτικά το σώμα για τις δραστηριότητες του συλλόγου το έτος 2011.

Ακολούθησε η ενημέρωση από τον ταμία του συλλόγου Βασίλη Παφίλη, για τα έσοδα και έξοδα του έτους 2011, με ταμειακό υπόλοιπο για το 2012, 1.305,86€.

Κατόπιν το λόγο πήρε ο γραμματέας της εξελεγκτικής επιτροπής Γιάννης Ανδρεόπουλος, ο οποίος, με την έκθεσή του, αναφέρθηκε στη χρηστή οικονομική διαχείριση του Δ.Σ. για το 2011 και την απαλλαγή ευθυνών του Δ.Σ. για την εν λόγω χρονική περίοδο.

Το επόμενο θέμα αφορούσε την πρόταση του Δ.Σ. για ανακήρυξη του κ. Βασίλη Καραγεώργου, ως επιτίμου προέδρου του συλλόγου. Τον λόγο πήρε ο πρόεδρος του συλλόγου και αφού διάβασε επιστολή του κ. Καραγεώργου, μέσω της οποίας, αφενός ευχαριστούσε το Δ.Σ. για την τιμή που του έκανε να τον προτείνει για επίτιμο πρόεδρο του συλλόγου, αφετέρου απεύθυνε χαιρετισμό και ευχές για τον καινούριο χρόνο προς τα μέλη της Γενικής Συνέλευσης, εξηγώντας ότι η απουσία του οφειλόταν σε λόγους υγείας, ανέφερε ότι, ο Βασίλης Καραγεώργος, είναι ο μακροβιότερος πρόεδρος του συλλόγου που τον υπηρέτησε επί 25 συνεχόμενα χρόνια και τον κράτησε ζωντανό και δραστήριο, παρά τις όποιες δυσκολίες αντιμετώπισε.

Η πρόταση έγινε ομόφωνα δεκτή με παρατεταμένα χειροκροτήματα από όλα τα παρευρισκόμενα μέλη του συλλόγου.

Ακολούθησε ο προγραμματισμός δραστηριοτήτων του συλλόγου για το 2012 από τον γενικό γραμματέα Γιώργο Μαντζάνα και η ομόφωνη έγκρισή τους από το σώμα.

Κατόπιν έγιναν τοποθετήσεις και προτάσεις από μέλη του συλλόγου για δραστηριότητες και έργα που πρέπει να γίνουν. Ειδικότερα η Μαρία Παπανδρέου πρότεινε την ανάδειξη του χωριού μας μέσω της τηλεοπτικής εκπομπής «Κυριακή στο χωριό», καθώς και την παρέμβαση του συλλόγου στους αρμόδιους φορείς προκειμένου να διανοιχτεί ο δημόσιος δρόμος όπου είναι στενός (στο χωριό Περιστέρι) για να είναι ευκολότερη η διέλευση τουριστικών λεωφορείων.

Ο Γιώργος Σταματόπουλος συνεχάρη δημόσια το Δ.Σ. για την πρωτοβουλία του να προτείνει την ανακήρυξη του Βασίλη Καραγεώργου, ως επιτίμου προέδρου του συλλόγου.

Ο Γιώργος Ζησάκης πρότεινε μεγαλύτερη συμμετοχή και περισσότερο εθελοντισμό των μελών στις δραστηριότητες του συλλόγου.

Ο Χάρης Αγγουράκης προσφέρθηκε να βοηθήσει στο στήσιμο μιας θεατρικής παράστασης το καλοκαίρι στο χωριό.

Ο Δημήτρης Καραδήμας πρότεινε μια πανηγυρική επανέκδοση του περιοδικού «οι ρίζες μας» που εξέδιδε ο σύλλογος κατά το παρελθόν με την επέτειο των 80 χρόνων του συλλόγου που γιορτάζουμε φέτος.

Ο Νίκος Βήτος πρότεινε να σωληνωθεί το χαντάκι από το σημείο που τελειώνει ο οχετός δίπλα στην εκκλησία και για μια απόσταση τουλάχιστον 100 μέτρα προκειμένου να αποφευχθεί η διάβρωση του εδάφους, γιατί επηρεάζει άμεσα τη στατικότητα της εκκλησίας λόγω και των πολλών κατολισθήσεων της περιοχής.

Τέλος έγινε η κοπή της Πρωτοχρονιάτικης πίττας και λύθηκε η Γενική Συνέλευση.

Πάσχα στο χωριό

Υποτονική φέτος η μετακίνηση των χωριανών από τα αστικά κέντρα για τον εορτασμό του Πάσχα στο χωριό. Λίγο ο άστατος και χειμωνιάτικος καιρός αφού ο Πύργος ξημέρωσε στα λευκά τη Μεγάλη Τρίτη, περισσότερο ίσως η οικονομική κρίση που διανύουμε και μας κάνει να το σκεφτούμε διπλά για να μετακινηθούμε, δεν επέτρεψαν σε πολύ κόσμο να βρεθεί στη γενέτειρά του για να γιορτάσει την Ανάσταση του Θεανθρώπου. Παρ' όλα αυτά οι λιγοστοί φανατικοί του Πύργου που τόλμησαν να μετακινηθούν, παρακολούθησαν σε κλίμα κατάνυξης την περιφορά του Επιταφίου (ο καιρός μας έκανε τη χάρη και σταμάτησε να βρέχει την ώρα της περιφοράς) και την Αναστάσιμη λειτουργία. Μοναδική φορά που δεν έπεσε ούτε ένα βεγγαλικό την ώρα του «Χριστός Ανέστη» και η δυνατή φωνή της καμπάνας που χτυπούσε χαρμόсуνα και μετέφερε το Αναστάσιμο μήνυμα, σιγοντάριζε τα αηδόνια στον πλάτανο της εκκλησίας.

Τη μέρα του Πάσχα παρά την πρωινή ψύχρα αρκετές φωτιές άναψαν και μόλις ο ήλιος έκανε για τα καλά την εμφάνισή του ακούστηκαν και τα πρώτα κλαρίνα στις αυλές των τολμηρών που απόλαυσαν τον Πασχαλινό οβελία σε μια

πραγματικά Ανοιξιάτικη μέρα.

Υποτονική ήταν και η προσπάθεια αναβίωσης του εθίμου που ήθελε τους χωριανούς αλλά και από τα γύρω χωριά να επισκέπτονται το εξωκλήσι της Αγίας

Σοφίας Κορομπίλη για την λειτουργία της Δευτέρας του Πάσχα καθώς οι περισσότεροι αποθαρρύνθηκαν από την λάσπη που υπήρχε λόγω των συνεχών βροχοπτώσεων και δεν διακινδύνεψαν να μετακινηθούν μήπως και ακινητοποιηθούν με τα αυτοκίνητά τους. Παρ' όλα αυτά οι λίγοι τολμηροί με πρωτοστάτη όπως πάντα τον Πρόεδρο του χωριού μας Νίκο Ολυμπιάδη ο οποίος την Μεγάλη Εβδομάδα φρόντισε να καθαριστεί ο δρόμος και η εκκλησία, παρακολούθησαν την θεία λειτουργία.

Η γιορτή του Συλλόγου μας

Γιορτάστηκε και φέτος, όπως κάθε χρόνο, η γιορτή του συλλόγου μας, που συμπίπτει με την Κυριακή της Πεντηκοστής και την Δευτέρα του Αγίου Πνεύματος.

**Το μέλος της εξελεγκτικής επιτροπής του Συλλόγου
κ. Ανδρεόπουλος Γιάννης καταθέτει στεφάνι**

Το τελετουργικό έγινε την Κυριακή (γιατί την Δευτέρα ο Ιερέας θα λειτουργούσε στο εξωκλήσι της Αγίας Τριάδας στο Περιστέρι) και περιελάμβανε μόνο το θρησκευτικό μέρος, δηλαδή αρτοκλασία, τρισάγιο στο μνημείο των πεσόντων και κατάθεση στεφάνων από τον πρόεδρο του χωριού κ. Νίκο Ολυμπιάδη και το μέλος της εξελεγκτικής επιτροπής του συλλόγου μας κ. Γιάννη Ανδρεόπουλο.

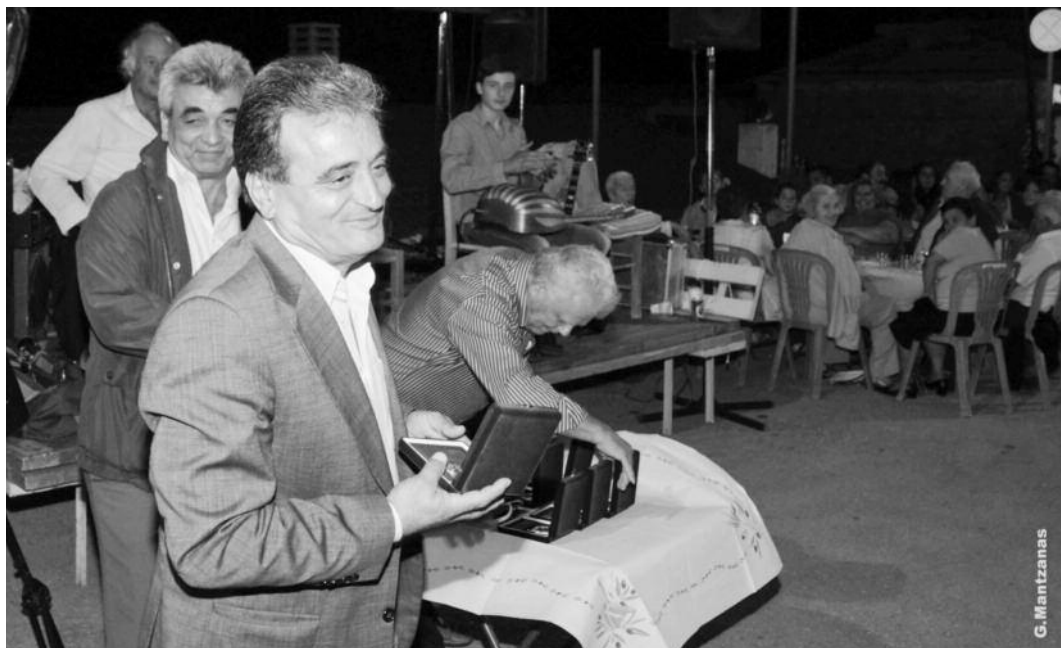
Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις, που άλλοτε γινόντουσαν το τριήμερο του Αγίου Πνεύματος, εδώ και πολλά χρόνια έχουν μεταφερθεί και γίνονται το 15αύγουστο, όπου το σύνολο των ξενιτεμένων χωριανών βρίσκεται αυτή την εποχή στο χωριό και η συμμετοχή τους στις εκδηλώσεις του συλλόγου είναι καθολική. Ειδικότερα φέτος που ο σύλλογός μας γιορτάζει τα 80 χρόνια από την ίδρυσή του και που όλες οι εκδηλώσεις θα έχουν ξεχωριστό χαρακτήρα, ευελπιστούμε σε μοναδική συμμετοχή, ανεξαιρέτως, όλων των χωριανών, πέρα, από κάθε είδους προσωπικές διαφωνίες, διαφορετικές αντιλήψεις και πικρίες του παρελθόντος.

Αποκατάσταση βλάβης

Ο σύλλογος αποκατέστησε την βλάβη που σημειώθηκε στην ηλεκτροδότηση του αναμεταδότη τηλεοπτικού σήματος στον Προφήτη Ηλία και τον φωτισμό της εκκλησίας, αντικαθιστώντας τον καμένο μετασχηματιστή.

Εδώ θα πρέπει να ευχαριστήσουμε το μέλος του συλλόγου μας Τάκη Παφίλη που επιδιόρθωσε τον ηλεκτροφόρο αγωγό που είχε κοπεί σε ένα απόκρημνο σημείο στο μέσο της διαδρομής από το ποτάμι μέχρι τον Αη-Λιά και έκανε όλες τις απαραίτητες εργασίες για την αποκατάσταση της βλάβης, χωρίς αμοιβή.

Πολιτιστικός Αύγουστος 2012

Ο Αντιδήμαρχος Λαμιέων Δημήτρης Μαντζάνας απονέμει τιμητική πλακέτα

Ο σύλλογός μας, όπως κάθε χρόνο, έτσι και φέτος, πραγματοποίησε μια σειρά από εκδηλώσεις, τον Αύγουστο στο χωριό.

Το κέφι στο αποκορύφωμά του τη βραδιά της χοροεσπερίδας

Στις 12-8-2012 συμμετείχε στο αντάμωμα στο Μακρυκάμπι που διοργάνωσε η Ένωση συλλόγων περιοχής Υπάτης.

Στις 13-8-2012 έγινε στο χωριό μας το τουρνουά ποδοσφαίρου ανάμεσα στις ομάδες της Δάφνης, του Λυχνού, του Νεοχωρίου, του Πύργου και της Υπάτης.

Για την ιστορία αναφέρουμε ότι το κύπελλο το κατέκτησε η ομάδα της Δάφνης. Το βράδυ έγινε στην πλατεία του χωριού, η χοροεσπερίδα του συλλόγου που είχε αναβληθεί από τις 11-8-2012 λόγω σφοδρής κακοκαιρίας.

Προηγήθηκε η βράβευση των μαθητών που πέρασαν στα ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας: Μαντζάνα Θέκλα Πανεπιστήμιο Πάτρας, Μασιάλα Γεωργία Πανεπιστήμιο Κρήτης, Νάσιου Αθανασία Πανεπιστήμιο Πάτρας, Νικολάου Αναστασία Πανεπιστήμιο Πειραιά, Σταματοπούλου Βάγια Πανεπιστήμιο Κρήτης, Γιαννόπουλος Κώστας Πολυτεχνείο Πάτρας, Τηνιακού Ειρήνη Σχολή Καλών Τεχνών Αθηνών, Κατέχης Ευάγγελος College N. Υόρκης, Αλαφούζου Μαρίτα ΤΕΙ Πειραιά, Κωνσταντίνου Κώστας ΤΕΙ Ιονίων Νήσων. Από παράλειψη, αλλά χωρίς υπαιτιότητα του συλλόγου, δεν βραβεύτηκαν η Γιαννοπούλου Ευσταθία του Γεωργίου, που πέρασε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και ο

Θωμάς Ξυνόγαλος του Γεωργίου, που πέρασε στο ΤΕΙ Πειραιά στο Τμήμα Αυτοματισμών.

Η βράβευσή τους θα γίνει στην επόμενη απονομή βραβείων.

Την εκδήλωσή μας τίμησαν με την παρουσία τους: ο Αντιδήμαρχος Λαμιέων και χωριανός μας κ. Μαντζάνας Δημήτρης, ο Περιφερειακός Σύμβουλος κ. Κατσίκας Γιάννης, ο Πρόεδρος του χωριού μας κ. Ολυμπιάδης Νίκος, ο Πρόεδρος του Περιστερίου κ. Αλεξανδρής Νίκος, ο Πρόεδρος της Ένωσης συλλόγων περιοχής Υπάτης κ. Παπαναγιώτου Πάνος, ο Πρόεδρος του συλλόγου Νεοχωριτών κ. Αντωνίου Θανάσης και ο ταμίας και πρώην πρόεδρος της Ένωσης συλλόγων κ. Σκάνδαλος Γιάννης.

Ακολουθεί ο χαιρετισμός του προέδρου του συλλόγου Βαγγέλη Τσινιάου τη βραδιά της εκδήλωσης.

«Αξιότιμοι κύριοι προσκεκλημένοι, αγαπητοί χωριανοί, μέλη και φίλοι του Συλλόγου. Το Δ.Σ. και εγώ προσωπικά σας καλωσορίζουμε στην αποψινή εκδήλωση του Συλλόγου και σας ευχαριστούμε που ανταποκριθήκατε σε τούτο το κάλεσμα.

Ο Σύλλογος μας φέτος συμπλήρωσε 80 χρόνια από το 1932 που ιδρύθηκε και μέσα σε αυτή τη μακρόχρονη πορεία του, έχει να παρουσιάσει στο ενεργητικό του μια σειρά από μικρά και μεγάλα έργα που έκανε στο χωριό, όλα σημαντικά για την βελτίωση της ποιότητας ζωής των χωριανών. Η κεντρική εκκλησία του χωριού, ο Προφήτης Ηλίας απέναντι στην Κούτρα, η Αγία Σοφία και το νέο κοιμητήριο του χωριού στη Μεγάλη Ράχη, το πνευματικό κέντρο, η παιδική χαρά, το γήπεδο ποδοσφαίρου, το πολυμορφικό γήπεδο μπάσκετ που μετατρέπεται εύκολα και γρήγορα σε γήπεδο τένις και γήπεδο βόλεϊ, η ανακαίνιση όλων των παραδοσιακών βρυσών του χωριού είναι μερικά από αυτά. Ωστόσο έχει καταγράψει και στο παθητικό του έντονες διαφωνίες, ατομικές αντεγκλήσεις, προσωπικές συγκρούσεις και πικρίες, οι οποίες όμως οφείλονταν στον τρόπο που αντιλαμβανόταν ο καθένας μας το συμφέρον του συλλόγου και όχι το προσωπικό του όφελος, με φυσική συνέπεια να γίνουν και λάθη μικρά ή μεγάλα.

Όλοι, όσοι ασχοληθήκαμε με το Σύλλογο, πιστεύω, ότι είχαμε σαν μοναδικό κίνητρο, τη διάθεση για προσφορά, θυσιάζοντας ένα μέρος από τη προσωπική και οικογενειακή μας ζωή, χωρίς ιδιοτέλειες, γι' αυτό, όλα αυτά κατέληγαν και τελείωναν σε ένα κοινό παρανομαστή, που ήταν για όλους, η αγάπη μας για το χωριό, και έτσι, απόψε είμαστε όλοι εδώ, αγαπημένοι και μονιασμένοι για να γιορτάσουμε τα 80 χρόνια του Συλλόγου, που το 1932 ίδρυσαν οι πρόγονοι μας στην μακρινή τότε Αθήνα.

Επίσης ο Σύλλογος κάθε χρόνο, τον Αύγουστο, πραγματοποιεί διάφορες πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις, πραγματοποιεί εκδρομές στο Εσωτερικό και

**Το χορευτικό συγκρότημα “Αινιάνες Υπάτης” στην εκδήλωση
του Δεκαπενταύγουστου στον προαύλιο χώρο της εκκλησίας**

Εξωτερικό, έχει καθιερώσει και βραβεύει τα παιδιά των χωριανών μας που περνάνε στα ανώτατα και ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας έχει καθιερώσει και πραγματοποιεί το πάρτυ νεολαίας, έχει καθιερώσει και πραγματοποιεί το τιμητικό δείπνο προς τους ηλικιωμένους του χωριού μας και πολλές άλλες εκδηλώσεις.

Μα πάνω απ’ όλα ο Σύλλογος έχει χρέος και έχουμε όλοι μας χρέος, να κρατήσουμε αμόλευτη την παράδοση του τόπου μας, γιατί πιστεύω ότι όσο απομακρυνόμαστε από την παράδοση τόσο ξεκόβουμε από τις ρίζες μας, και όσο ξεκόβουμε από τις ρίζες μας, αφομοιώνόμαστε από την παγκοσμιοποίηση και χανόμαστε μέσα στο ανώνυμο πλήθος. Αλαργεύουμε από τα ήθη και τα έθιμα του τόπου μας και τελικά χάνουμε την πολιτιστική μας κληρονομιά και την εθνική μας ταυτότητα.

Βέβαια παράδοση δεν θα πρέπει να εννοούμε τον θαυμασμό σε κάθε τι το παλιό και ξεπερασμένο, γιατί έτσι γινόμαστε αρνητές της προόδου, παράδοση εννοούμε τις διαχρονικές εκείνες αξίες, που είναι δοκιμασμένες και καταξιωμένες μέσα μας, τις αξίες εκείνες που δεν μας αποκοιμίζουν, αλλά μας ξεσηκώνουν το νου και δονούν την ψυχή μας, τις αξίες εκείνες που μπορεί να μην έχουν την ταχύτητα της σημερινής τεχνολογίας αλλά σίγουρα κλείνουν μέσα τους την ανθρωπιά. Παράδοση επίσης είναι η παραδοσιακή μας μουσική και οι παραδοσιακοί μας χοροί και είναι

χρέος μας να τα μεταλαμπαδεύσουμε από γενιά σε γενιά για να παραμείνουν ζωντανά μέσα στο πέρασμα του χρόνου. Γι αυτό, οι Σύλλογοι, που είναι τα πρωτογενή κύτταρα του πολιτισμού μας, θα πρέπει να παραμείνουν ζωντανοί. Ειδικότερα τούτους τους δύσκολους καιρούς πρέπει να βρίσκονται σε συνεχή εγρήγορση. Είναι επίσης χρέος της πολιτείας να είναι αρωγός στην προσπάθεια αυτή των Συλλόγων. Επειδή όμως η πολιτεία σήμερα έχει να αντιμετωπίσει πολύ δυσκολότερα προβλήματα λόγω της οικονομικής κρίσης, για την οποία όμως, ευθύνεται η ίδια η πολιτεία, δυστυχώς είναι απύσχα από αυτή την υποχρέωση της. Είναι όμως παρήγορο και ελπιδοφόρο ότι όλοι εμείς οι απλοί άνθρωποι έχουμε συνειδητοποιήσει την αναγκαιότητα και τη σπουδαιότητα να παραμείνουν οι Σύλλογοι ζωντανοί, γι' αυτό όλοι βοηθάμε, ο καθένας με τον τρόπο του, αυτή την προσπάθεια και περίττανη απόδειξη για όλα αυτά είναι η καθολική παρουσία σας και συμμετοχή σας στην αποψινή εκδήλωση του συλλόγου μας, γι αυτό σας ευχαριστώ και πάλι από καρδιάς».

Στις 15-8-2012, ανήμερα της Παναγίας, μετά τη θεία λειτουργία, στον προαύλιο χώρο της εκκλησίας, έγινε μια εμπεριστατωμένη αναδρομή της πορείας του

Τιμητικό δείπνο στους ηλικιωμένους του χωριού

Συλλόγου, από την ίδρυσή του το 1932 μέχρι σήμερα, από τον ειδικό γραμματέα του Συλλόγου κ. Κώστα Ανδρεόπουλο.

Ακολούθησε απονομή τιμητικής πλακέτας στον επίτιμο πρόεδρο Βασίλη Καραγεώργο, και στους κ.κ. Ξυνόγαλο Κώστα, Ραφτόπουλο Χαράλαμπο και Γιώργος Η. Σταματόπουλο.

Μετά την τελετή της απονομής, ακολούθησε η παρουσίαση παραδοσιακών δημοτικών χορών από τον επιμορφωτικό-εκπολιτιστικό σύλλογο Υπαταίων «ΟΙ ΑΙΝΙΑΝΕΣ», που μετά το πρόγραμμά τους, σήκωσαν όλους τους χωριανούς και χόρεψαν μαζί τους, κάτω από το γεροπλάτανο, που στον ίσκιο του, έχουμε όλοι μας τις πιο μακρινές, αλλά αγνές και ευχάριστες παιδικές αναμνήσεις. Εδώ θα πρέπει να ευχα-

ριστήσουμε θερμά την πρόεδρο του Συλλόγου ΑΙΝΙΑΝΩΝ κ. Μαρία Λαϊνά, τον χοροδιδάσκαλο Αποστόλη Πουγκακιώτη καθώς και όλα τα παιδιά του χορευτικού, που, τέτοια μέρα, άφησαν τις οικογένειές τους και ήρθαν να συμπαρασταθούν και να εμπλουτίσουν τη δική μας εκδήλωση.

Στις 16-8-2012 πραγματοποιήθηκε το καθιερωμένο πλέον πάρτυ νεολαίας στο κατάστημα της κ. Παναγιώτας Γιαννοπούλου και είχε απόλυτη επιτυχία, αφού πάνω από 80 παιδιά διασκέδασαν με ξεχωριστό κέφι μέχρι τις 7 η ώρα το πρωί.

Στις 17-8-2012 ο σύλλογος προσέφερε τιμητικό δείπνο προς τους ηλικιωμένους του χωριού στο κατάστημα του κ. Γιώργου Αλεξανδρή.

Στις 18-8-2012 έκλεισε ο κύκλος των εκδηλώσεων του συλλόγου με το Πρωτάθλημα Δηλωτής (διάρκεια 8 ημέρες) και το μίνι τουρνουά Τάβλι (διάρκεια 2 ημέρες), με απονομή κυπέλλων στους νικητές και μεταλλίων στους φιναλίστ.

Για την ιστορία αναφέρουμε ότι νικητές στη δηλωτή αναδείχτηκαν οι: Αλατάς Βασίλης και Καραγεώργος Βασίλης με φιναλίστ τους Παφίλη Βασίλη και Ολυμπιάδη Νίκο, ενώ στο τάβλι νικητής αναδείχτηκε πάλι ο Αλατάς Βασίλης με φιναλίστ τον Χάρη Αγγουράκη.

Έργα στο χωριό

Υλοποιήθηκε η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης που είχε δώσει εντολή στο Δ.Σ. να φροντίσει για τη διάνοιξη του χαντακιού από το σημείο που τελειώνει ο οχετός στην εκκλησία του χωριού και για απόσταση τουλάχιστον 100 μέτρων, προκειμένου να αποφευχθεί η διάβρωση του εδάφους από τα πηγαία αλλά και τα τρεχούμενα νερά που λίμναζαν στο συγκεκριμένο σημείο και επηρέαζαν τη στατικότητα της εκκλησίας λόγω και των συχνών κατολισθήσεων στην περιοχή.

Εδώ θα πρέπει να ευχαριστήσουμε τον Αντιδήμαρχο και χωριανό μας κ. Μαντζάνα Δημήτρη, ο οποίος κάλυψε μέσω του Δήμου, τη δαπάνη του έργου που ανήλθε στα 1.000 € και έμμεσα απάλλαξε το σύλλογο από την παραπάνω δαπάνη

Πήραν τα πτυχία τους

Ο Σταματόπουλος Ιωάννης του Δημητρίου ορκίστηκε τον Ιούλιο του 2012

Πτυχιούχος Μαθηματικός του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και σήμερα φοιτά στο Illinois του Σικάγου για να αποκτήσει διδακτορικό τίτλο. Ο Σύλλογος εύχεται στο Γιάννη να πάρει τον διδακτορικό τίτλο και να πετύχει στη ζωή του τόσο κοινωνικά όσο και επαγγελματικά.

Πήρε το πτυχίο του από το Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων του Πανεπιστημίου Πειραιά ο Αργυρός Τάσος, γιός της Ντίνας Νικογιώργου (εγγονός της Ασπασίας Ραφτοπούλου).

Ο Σύλλογος εύχεται στον Τάσο καλή σταδιοδρομία.

Πέρασαν σε ΑΕΙ – ΤΕΙ

Η Ανδρεοπούλου Βάσια του Κων/νου πέρασε στο Πανεπιστήμιο Πειραιά στο Τμήμα Οργάνωσης-Διοίκησης Επιχειρήσεων.

Η Καραγεώργου Βασιλική του Αθανασίου πέρασε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών στην Ιατρική Σχολή.

Ο Σταματοπούλος Αλέξανδρος του Δημητρίου πέρασε στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο στο τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών.

Ο Κωνσταντίνου Γεώργιος του Κων/νου και της Δήμητρας πέρασε στο ΤΕΙ Ιονίων Νήσων στο Τμήμα Δημοσίων Σχέσεων και Επικοινωνίας.

Ο Ξυνόγαλος Θωμάς του Γεωργίου πέρασε στο ΤΕΙ Μεσολογγίου στο Τμήμα Εφαρμογών Πληροφορικής -Διοίκησης και Οικονομίας.

Ο Χριστογεώργος Κων/νος του Σωτηρίου πέρασε στο ΤΕΙ Πάτρας στο Τμήμα Μηχανολόγων.

Ο Σύλλογος εύχεται στα παιδιά να πάρουν το πτυχίο τους και να πετύχουν στη ζωή τόσο σαν άνθρωποι όσο και σαν επιστήμονες.

Ευχαριστίες

Ευχαριστούμε τον Διευθυντή της Εταιρίας ΜΕΞ ΠΛΑΣΤ κ. Γιώργο Μικέ, τηλ. 210 5756740, ο οποίος μας προσέφερε δωρεάν, τα είδη εστίασης, για τις ανάγκες της χοροεσπερίδας, στις 13-8-2012 αξίας 400 €.

Προσφορές

Οι αδελφοί Ανδρέας και Νίκος Ανδρεόπουλος προσέφεραν στο σύλλογο 120€ εις μνήμη της μητέρας τους Ουρανίας.

Η Καραδήμα Σμαραγδή προσέφερε στο σύλλογο 100€, εις μνήμη του πατέρα της Ιωάννη.

Δωρεά

Ο Σπύρος Ξυνόγαλος και η αδελφή του Κούλα προσέφεραν στην εκκλησία του χωριού μας δύο αγιογραφίες τοίχου εις μνήμη των γονέων τους Χρήστου και Αικατερίνης.

Κοινωνικά

Γεννήσεις

Ο Τασιόπουλος Κων/νος και η Ζωή Ανδρεοπούλου του Κων/νου απέκτησαν αγοράκι στις 10-9-2012. Ο Σύλλογος εύχεται να τους ζήσει.

Βαπτίσεις

Ο Καραδήμας Κων/νος του Αθανασίου και της Άννας και η Ψαλτοπούλου Μαρία βάπτισαν το κοριτσάκι τους στις 11-11-12, στο Ρέθυμνο Κρήτης και του έδωσαν το όνομα Άννα.

Ο σύλλογος εύχεται να τους ζήσει.

Αρραβώνες

• Η Κωνσταντίνου Γαρυφαλλιά του Κων/νου και της Μαρίας έδωσε αμοιβαία υπόσχεση γάμου με τον Βενέτη Σπύρο στην Αθήνα.

Γάμοι

• Ο Μότσιος Νικόλαος και η Γιαννοπούλου Γεωργία του Ηλία παντρεύτηκαν στις 15-9-2012 στον Ιερό Ναό Μεταμόρφωσης του Σωτήρος στη Νέα Ιωνία.

Μετά το γάμο ακολούθησε δεξίωση σε νυχτερινό κέντρο (κτήμα Γάσπαρη στην Κερατέα), όπου οι νεόνυμφοι μαζί με τους πολυάριθμους προσκεκλημένους γλέντησαν μέχρι το πρωί.

• Ο Ταβουλάρης Αλέξανδρος και η Τούλα Αλατά του Βασιλείου παντρεύτηκαν στις 21-9-2012 στον Ιερό Ναό Κοίμησης της Θεοτόκου στη Σαρωνίδα.

• Ο Γογούσης Χρήστος του Γεωργίου και η Ηρώ Σύσουρα παντρεύτηκαν στις 8-9-2012 στα Χανιά Κρήτης.

Ο Σύλλογος εύχεται στους νεόνυμφους να ζήσουν ευτυχισμένοι και να εκπληρωθεί κάθε τους επιθυμία.

Θάνατοι

• Πέθανε στην Αθήνα στις 7-2-12 και κηδεύτηκε την επομένη στο κοιμητήριο της Ν. Ερυθραίας η Ξυνογάλου Δήμητρα (Λέλα) του Κων/νου σε ηλικία 83 ετών.

• Πέθανε στην Αθήνα την 1-3-12 και κηδεύτηκε στο χωριό στις 3-3-12 η Ανδρεοπούλου Γεωργία του Ευαγγέλου σε ηλικία 96 ετών.

• Πέθανε στην Αθήνα στις 10-3-12 και κηδεύτηκε στις 12-3-12 στο κοιμητήριο Ζωγράφου η Ντίνα Κατή του Δημητρίου σε ηλικία 67 ετών.

• Πέθανε στη Λαμία στις 27-3-12 και κηδεύτηκε την επομένη στο χωριό η Θανοπούλου Ειρήνη, σύζυγος Γεωργίου, σε ηλικία 84 ετών.

• Πέθανε στην Αθήνα την 1-7-2012 και κηδεύτηκε στις 3-7-2012 στο κοιμητήριο του Αγίου Δημητρίου Αττικής ο Γουγούσης Γεώργιος, σύζυγος της Βούλας Παπανικολάου σε ηλικία 82 ετών.

• Πέθανε στην Πάτρα στις 4-7-12 και κηδεύτηκε την επομένη στο χωριό η Ανδρεοπούλου Ουρανία του Δημητρίου σε ηλικία 88 ετών.

• Πέθανε στην Αθήνα στις 27-7-2012 και κηδεύτηκε την επομένη στο χωριό ο Κα-

ραδήμας Ιωάννης του Δημητρίου και της Σμαραγδής σε ηλικία 90 ετών.

- Πέθανε στο χωριό την 1-8-2012 και κηδεύτηκε την επομένη ο Καπουτσής Γεώργιος του Τρύφωνα σε ηλικία 54 ετών.

- Πέθανε στην Αθήνα στις 8-8-2012 και κηδεύτηκε στο κοιμητήριο Ζωγράφου στις 10-8-2012, ο Καραδήμας Βασίλης του Κων/νου σε ηλικία 71 ετών.

- Πέθανε στη Λαμία στις 24-8-2012 και κηδεύτηκε την επομένη στην Αμφίκλεια η Εξαρχοπούλου – Σταματοπούλου Ευαγγελία του Δημητρίου σε ηλικία 80 ετών.

- Πέθανε στην Αθήνα στις 15-9-2012 και κηδεύτηκε την επομένη στις Κομποτάδες Λαμίας η Γερολυμάτου Βασιλική του Γεράσιμου σε ηλικία 93 ετών.

- Πέθανε στον Άγιο Σώστη Φθιώτιδας στις 31-10-2012 και κηδεύτηκε την επομένη η Καρπούζη (Παφίλη) Δήμητρα σε ηλικία 76 ετών.

Ο Σύλλογος εκφράζει τα ειλικρινή του συλλυπητήρια στους οικείους των εκλιπόντων.

Ευχαριστίες

Ευχαριστούμε όλους όσους με οποιοδήποτε τρόπο βοήθησαν, συνετέλεσαν και παραχώρησαν υλικό και φωτογραφίες για την πραγματοποίηση αυτής της έκδοσης και ιδιαίτερα τον Βασίλη Καρεγεώργο για την παραχώρηση του φωτογραφικού του αρχείου, τον Δημήτρη Καραδήμα για την συμμετοχή του στην συντακτική επιτροπή, την Έλενα Τσαντήρα-Βήτου για τη δακτυλογράφηση των κειμένων και τον Γιώργο Μαντζάνα για την επεξεργασία των παλαιών φωτογραφιών, την παραχώρηση των φωτογραφιών του και την επιμέλεια της έκδοσης.

«Οι Ρίζες μας»

Περιοδική Ενημερωτική Μορφωτική έκδοση
του Συλλόγου Πυργιωτών Υπάτης

Συντάσσεται από επιτροπή

Ιδιοκτήτης έκδοσης

Σύλλογος Πυργιωτών Υπάτης, Οικονομίδου 14, 12132 Περιστέρι,

Τηλ: 210 2234844 Fax: 210 5756445

Υπεύθυνοι ύλης: Δ. Καραδήμας, Γ. Μαντζάνας, Β. Τσινιάος

Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο: Β. Τσινιάος

Υπεύθυνος τυπογραφείου: Α. Καρπούζης